

Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя

Бібліотека імені академіка М. О. Лавровського

НІЖИНСЬКА ВИЩА ШКОЛА :

ВИКЛАДАЧІ І ВИПУСКНИКИ

Календар

знаменних і пам'ятних дат

на 2022 рік

Ніжин – 2021

УДК 378.4(477.51)(059)
Н 60

Упорядники:

Кільдіватова О. Д., провідний бібліотекар
Манжай В. І., провідний бібліотекар
Мухомодєєва Н. В., завідувач інформаційно-бібліографічного відділу

Відповідальний за випуск - Морозов О. С., директор бібліотеки
Літературний, технічний редактор - Кільдіватова О. Д.
Дизайн обкладинки - Мухомодєєва Н. В.

Ніжинська вища школа: викладачі і випускники : календар
Н 60 **знаменних і пам'ятних дат на 2022 рік / Ніжин. держ. ун-т ім.**
М. Гоголя ; Б-ка ім. акад. М. О. Лавровського ; упоряд.: О. Д.
Кільдіватова, В. І. Манжай, Н. В. Мухомодєєва. – Ніжин :
НДУ ім. М. Гоголя, 2021. – 88 с.

Календар знаменних і пам'ятних дат на 2022 рік «Ніжинська вища школа: викладачі і випускники» надає інформацію про видатних людей, чиє життя та діяльність пов'язані з Ніжинською вищою школою. Серед них - викладачі-ювіляри, які працюють і нині, також видання репрезентує педагогів минулого, що залишили помітний слід в історії університету. До щорічника увійшло 174 персоналії. Кожна персоналія доповнена короткими біографічними відомостями та вміщує інформацію про наукові, творчі здобутки. Упорядники дотримувались визначення дат за Григоріанським календарем (новим стилем).

Щорічник адресований науковцям, викладачам-педагогам, студентам та всім, хто цікавиться історією Ніжинської вищої школи.

© НДУ ім. М. Гоголя, 2021
Бібліотека імені академіка М. О. Лавровського

Січень

2 січня – 85 років від дня народження **Володимира Михайловича**

Половця (1937), українського науковця, історика, доктора історичних наук (1997), професора (2001) ЧДУ імені Тараса Шевченка. Заслужений працівник освіти України (2007). Випускник НПІ ім. М. В. Гоголя (1958).

Народився в селі Веприк Бобровицького району Чернігівської області.

В 1958 р. закінчив історико-філологічний факультет Ніжинського педагогічного інституту.

Працював учителем, служив в радянській армії, навчався в аспірантурі. У 1972 р. захистив кандидатську дисертацію на тему «Розвиток економічного співробітництва союзних республік в роки першої п'ятирічки». Працював другим секретарем Чернігівського міськкому та секретарем з питань ідеології Чернігівського обласного комітету КП України (1975–22 січня 1990).

1985 р. направлений на дипломатичну роботу до Афганістану, звідки через два роки повернувся на попередню посаду.

З 1990 р. працює у Чернігівському державному педагогічному інституті (нині – університет) ім. Т. Г. Шевченка на посадах старшого викладача кафедри історії СРСР і УРСР, доцента кафедри історії слов'ян. З 1998 р. – завідувач кафедри українознавства і політології.

1997 р. захистив докторську дисертацію на тему «Кооперативний рух в Лівобережній Україні (1861–1917)». 2001 р. присвоєно вчене звання професора.

9 січня – 105 років від дня народження **Михайла Павловича**

Тарабана (1917–?), старшого викладача кафедри математики НПІ ім. М. В. Гоголя.

Народився в селі Луки Лохвицького району Полтавської області в сім'ї селянина. Навчався в Лучанській семирічній школі. В 1934 р. вступив до робітфаку Дніпропетровського інституту інженерів залізничного транспорту, який закінчив в 1936 р. Далі продовжував навчання на фізико-математичному факультеті Лубенського учительського інституту (1936–1938). В 1951 р. закінчив фізико-математичний факультет Київського державного педагогічного інституту ім. О. М. Горького та аспірантуру при цьому вузі (1956). В 1957 р. працював в апараті Міністерства освіти інспектором управління шкіл.

У штаті викладачів Ніжинської вищої школи працював з 1958 по 1978 рр. на посадах викладача кафедри математики (1958–1962), старшого викладача (1962–1978), в.о. декана загальнонаукового факультету (1962–1964). Основний напрям наукових досліджень – викладання математики в школі.

Учасник Другої світової війни. Має урядові нагороди : два ордени «Червона зірка», медалі «За оборону Москви», «За здобуття Будапешту», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945».

9 січня – 95 років від дня народження **Олександра Васильовича**

Жомніра (1927–2018), відомого перекладача, літературознавця, педагога, кандидата філологічних наук (1971).

Народився в селі Даничів, нині Корецького району Рівненської області. Закінчив український відділ філологічного факультету Львівського університету (1951), Київський педагогічний інститут іноземних мов (1962). Працював учителем української, англійської та німецької мов на Тернопільщині

Працював у штаті викладачів НДПІ ім. М. В. Гоголя на посаді старшого викладача кафедри іноземних мов (1962–2004).

Створив перекладацьку студію «Транслятор», організовував конкурси з перекладацтва для студентів.

Автор низки досліджень з англійської шевченкіани (переклади вірша «Заповіт», доробки Е.-Л. Войнич, А.-Дж. Гантера, П.-П. Селвера, В. Річ, К. Андрусишина і В. Кіркконела). Переклав українською мовою окремі прозові твори В.-С. Моема (роман «Місяць і мідяки», К., 1989), поезії Е. Дікінсон, Дж. Мільтона, Г. Колмена. Над перекладом «Утраченого раю» Д. Мільтона Олександр Жомнір працював понад тридцять років. У вересні 2019 р. переклад «Утраченого раю» був опублікований видавництвом Жупанського.

14 січня – 130 років від дня народження **Василя Івановича**

Помагайби (1892–1972), українського педагога, кандидата педагогічних наук (1941), доцента (1947).

Народився в селі Гнатівці Кам'янець-Подільської губернії (нині Хмельниччина). Навчався у двокласній учительській школі, склав іспити на звання вчителя повітового місцевого училища. Закінчив Вінницький вчительський інститут мови й літератури (1923) та аспірантуру при Київському інституті народної освіти (1929), захистивши дисертацію на тему «Аналіз техніки уроку».

В 1929–1932 рр. завідував секцією дидактики Київської філії Українського науково-дослідного інституту педагогіки. У Київському інституті народної освіти очолював кафедру педагогіки, а з 1927 по 1932 рр. читав педагогіку спочатку як доцент, потім – як професор.

У Ніжинській вищій школі з 1947 по 1954 рр. на посадах професора кафедри педагогіки (1947–1949), доцента кафедри педагогіки (1949–1954).

В 1961 р. очолив відділ дидактики Українського науково-дослідного інституту педагогіки (УНДІП). Під його керівництвом співробітники відділу працювали над розробкою проблем визначення суті, законів і закономірностей навчального процесу, уточнення і поглиблення дидактичних принципів та правил навчання.

Автор монографій, методичних посібників, праць історико-педагогічної тематики, підручників для початкової школи. Досліджував питання дидактики, принципи, закони й методи організації навчального процесу.

14 січня – 85 років від дня народження **Євгена Пилиповича Гуцала**

(1937–1995), українського письменника, журналіста, поета і кіносценариста. Випускник НПІ ім. М. В. Гоголя (1959).

Народився в селі Старому Животові (нині – Новоживотів) Оратівського району Вінницької області в родині сільських учителів.

У 1955 р. вступив до Ніжинського педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя де почав активно писати вірші та прозу, а також вступив до літературної студії.

Після закінчення інституту (1959) працював у редакції газет у Вінницькій, Львівській, Чернігівській областях, у «Літературній Україні», у видавництві «Радянський письменник» (нині «Український письменник»). Доробок Гуцала – один із найбагатших кількісно і найрізноманітніших жанрово в українській літературі 2-ї половини ХХ ст. Поетичний цикл «Зелена радість конвалій» (1961) та збірка віршів «Письмо Землі» (1981), «Час і простір» (1983), «Живемо на зорі» (1984), «Напередодні нинішнього дня» (1989) вводили у стан зосередженості на духовному сприйнятті світу. Особливо органічною виявилася для Гуцала форма ліричних оповідань, яких він написав понад 200.

Поважну частку творчого доробку письменника становлять твори для дітей: «Олень Август», «З горіха зерня», «Дениско», «Саййора», «Пролетіли коні».

Помер Євген Гуцало у Києві, похований на Байковому кладовищі.

14 січня – 70 років від дня народження **Світлани Панасівни Лукач**

(1952), кандидата педагогічних наук (1986), доцента (1990) НДПІ ім. М. В. Гоголя.

Народилася в місті Глибока Чернівецької області в сім'ї службовців. Навчалася в Лужанській середній школі Чернівецької області (1959–1969). Закінчила з відзнакою філологічний факультет Кам'янець-Подільського державного педагогічного інституту ім. В. П. Затонського (1973) та аспірантуру при НДІ педагогіки УРСР (1985).

Працювала в Ніжинській вищій школі з 1978 по 2003 рр. на посадах асистента кафедри української мови (1978–1982, 1985–1986), старшого викладача (1986–1988), доцента (1988–2003), завідувачки кафедри методики викладання мови і літератури (1990–2002). Авторка підручників, методичних посібників для студентів педвузів. Основний напрям наукових досліджень – методика навчання мови.

З 2003 р. – приватний підприємець. Вшанована відзнакою Голосіївської районної державної адміністрації у місті Києві «Жінка року – 2010» у номінації «Жінка в благодійницькій діяльності».

15 січня – 85 років від дня народження **Володимира Григоровича**

Морданя (1937–2017), поета, гумориста, члена Національної спілки письменників України (1966). Випускник НПІ ім. М. В. Гоголя (1961).

Народився в родині хліборобів у селі Новосельське Лебединського району Сумської області. Закінчив 7 класів Василівської середньої школи (1952), Лебединське педагогічне училище (1955) та Ніжинський педагогічний інститут (1961).

Працював в газетах (перші публікації в Лебединській районній газеті) і журналах України, у видавництві «Музична Україна». Автор понад двох десятків поетичних збірок та книжок для дітей, камерних кантат «Тріолети» (1986) та «Сміється джерело» (1988), збірки вокальних творів «Гей, сурмаче!» (1987). Окремі твори покладені на музику (збірка «Калиновий вогонь», 1984 р.). Здійснив багато перекладів українською мовою популярних рдянських пісень.

Твори В. Морданя перекладені білоруською, молдавською, російською, татарською та іншими мовами. Пісні на вірші поета звучать у виконанні хорових колективів, Народних артистів України.

Працював кореспондентом газети «Освіта», редактором у видавництвах, начальником відділу Державного комітету з питань науки і техніки України.

Нагороджений Почесною грамотою Верховної Ради України (2005), з нагоди 10-річчя Всеукраїнської газети «Хата». Лауреат літературної премії імені Олександра Олеся (2003).

Проживав і помер в місті Києві. Похований в місті Лебедині.

17 січня – 80 років від дня народження Петра Володимировича

Ноги (1942–2005), старшого викладача кафедри хімії. Випускник НДПІ ім. М. В. Гоголя (1964).

Народився в селі Гонятичі Люблінського воєводства (Польща) в сім'ї робітників. В 1946 р. сім'я переїздить на Україну. Навчався в Ківерцівській середній школі Волинської області (1949–1959). Закінчив з відзнакою природничий факультет Ніжинського державного педагогічного інституту по спеціальності біологія, хімія і основи сільськогосподарського виробництва (1964) та аспірантуру при Інституті загальної та неорганічної хімії АН УРСР (1971).

Працював у Ніжинській вищій школі з 1964 по 2003 рр. на посадах асистента (1964–1968), старшого викладача (1969–2003). Має 18 наукових робіт, з яких 5 авторських свідоцтв. Основний напрям наукових досліджень – комплексні сполуки.

19 січня – 75 років від дня народження Сергія Олександровича

Голуба (1947), музиканта-педагога, хорового диригента, Заслуженого працівника культури України (1991). Випускник НПІ ім. М. В. Гоголя (1974).

Закінчив з відзнакою Ніжинське культурно-освітнє училище (1970) та музикально-педагогічний факультет Ніжинського державного педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя (1974).

Працював учителем музики в Ніжинській ЗОШ № 7 і за сумісництвом викладачем хорового диригування на музикально-педагогічному факультеті Ніжинської вищої школи. З 1977 р. був призначений деканом факультету, де й працював до 1982 р. При інституті організував і очолював хор народної пісні (від 1983 – народної самодіяльності), який був лауреатом всесоюзного (1983) та республіканського (1985) фестивалів.

У 1978–1983 рр. заочно навчався в Одеській консерваторії імені Антоніни Нежданової на факультеті хорового диригування.

Від 1982 р. – директор Ніжинської музичної школи, водночас керівник дитячого хору «Сяйво» при ній. За 33 роки хор ставав 33 рази переможцем обласних конкурсів, 7 разів – всеукраїнських і 12 разів – міжнародних.

1982–1991 рр. – голова Ніжинського міського відділу Всеукраїнського музичного товариства.

30 січня – 90 років від дня народження **Галини Єрофіївни Кислинської** (1932), асистентка кафедри хімії НДПІ ім. М. В. Гоголя.

Народилася в селі Антонівка Буцького (нині Жашківського) району Черкаської області в сім'ї службовця. Навчалася в Буцькій середній школі (1939–1950). Закінчила з відзнакою хімічний факультет Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка (1955). Вчителька хімії в Буцькій середній школі (1955–1957).

Працювала в Ніжинській вищій школі з 1957 по 1966 рр. на посаді асистентки кафедри хімії (1957–1965), старшого викладача (1965–1966). Читала курс лекцій з аналітичної хімії та проводила практичні заняття з неорганічної хімії. У 1966 р. вступила до аспірантури при Інституті загальної та неорганічної хімії АН УРСР.

Лютий

1 лютого (20 січня за ст. ст.) – 190 років від дня народження **Григорія**

Олександровича Кушелєва-Безбородька (1832–1870), поміщика, чиновника, придворного, видавця, літератора, громадського діяча, мецената, графа, камер-юнкера (1855), дійсного статського радника (1861), почесного члена шахових клубів Відня, Парижа, Риму. Почесний попечитель Ніжинського юридичного ліцею.

Праправнук К. Розумовського та генерал-фельдмаршала князя М. Репніна, онук князя М. Репніна-Волконського, правнучатий племінник князя О. Безбородька, внучатий племінник кн. С. Волконського. Володар величезного спадку родів князів Безбородьків і Кушельових.

Народився в місті Санкт-Петербург. Закінчив царськосельський Олександрівський ліцей (1850), служив у канцелярії Комітету міністрів Російської імперії. Став почесним попечителем Ніжинського юридичного ліцею, субсидював його, подарував йому унікальні колекції, серед яких: рукописи М. Гоголя, спеціально намальований портрет свого батька та низку копій відомих портретів, у т. ч. Н. Кукольника (з оригіналу пензля К. Брюллова) та Є. Гребінки (з картини худож. А. Мокрицького). Власним коштом опублікував книгу «Лицей князя Безбородько» (СПб., 1859).

1 лютого – 75 років від дня народження **Сергія Івановича Колезнева** (1947), старшого викладача, заступника декана фізико-математичного факультету. Випускник НДПІ ім. М. В. Гоголя (1969).

Народився в місті Берлін (Німеччина) в сім'ї службовців. Навчався в Ніжинській середній школі № 3 (1954–1965). Закінчив фізико-математичний факультет Ніжинського державного педагогічного інституту (1969).

Працював в Ніжинській вищій школі з 1970 по 2010 рр. на посадах асистента (1970–1989), старшого викладача, заступника декана фізико-математичного факультету (1989–2010). Читав курси лекцій з лінійної алгебри і теорії чисел. Автор навчально-методичних посібників для студентів закладів вищої освіти. Основний напрям наукових досліджень – викладання математики у педагогічних університетах та загальноосвітніх школах.

2 лютого (21 січня за ст. ст.) – **210 років від дня народження Євгена**

Павловича Гребінки (1812–1848), українського письменника, байкаря, педагога, видавця. Старший брат архітектора Миколи Гребінки. Випускник Ніжинської гімназії вищих наук кн. Безбородька (1831).

Народився на хуторі Убіжище Гребінківського району на Полтавщині (тепер село Мар'янівка) в сім'ї відставного штаб-ротмістра Павла Івановича Гребінки. Походив зі старовинного козацько-старшинського роду Граб'янок. Початкову освіту здобув у домашніх умовах.

У 1825–1831 рр. навчався у Ніжинській гімназії вищих наук, де почав писати вірші. 1827 р. написав драматичний твір для самодіяльного театру «В чужие сани не садись». 1829 р. почав працювати над перекладом на українську мову поеми Пушкіна «Полтава». Брав участь у виданні рукописних журналів, складених із учнівських творів М. Гоголя, Н. Кукольника, М. Прокоповича.

В 1834 р. переїхав до Санкт-Петербургу, працював чиновником і одночасно викладачем у кількох військових навчальних закладах. Опублікував збірку «Малороссийские приказки» (1834), створив гурток української літературно-мистецької інтелігенції. Через І. Сошенка познайомився з Т. Шевченком, сприяв викупові того з кріпацтва, допоміг видати «Кобзар» (1840); 1841 видав один із перших українських альманахів «Ластівка», в якому помістив твори Т. Шевченка.

Гребінка опублікував «Рассказы пирятинца» (1837), історичну повість «Ніжинський полковник Золотаренко» (1842) та роман «Чайковський» (1843), романтичну поему «Богдан» (1843), низку переспівів українських народних пісень, ліричних віршів українською і російською мовами; деякі з них стали популярними піснями та романсами. Помер у С.-Петербурзі. Похований в селі Мар'янівка.

2 лютого – **130 років від дня народження Федора Яковича Савченка**

(1892–після 1938), українського етнографа, соціолога, історика. Випускник НІФІ кн. Безбородька.

Народився в місті Хорол Полтавської губернії. Навчався у Ніжинському історико-філологічному інституті ім. кн. Безбородька та Історико-філологічному інституті в Петербурзі.

У 1919–1924 рр. приймав участь у роботі Українського Соціологічного інституту. В 1924–1928 рр. – науковий співробітник, 1928–1930 рр. – дійсний член Науково-дослідної кафедри історії України у Києві, секретар М. С. Грушевського.

Заарештований в 1931 р. у справі «Українського Національного Центру». Вдруге заарештований у 1937 р. Помер на засланні.

Основні твори: «Бальзак на Україні (1847–1850)» (1924), «Парубоцькі та дівоцькі громади на Україні» (1926), «Заборона Українства 1876 р.» (1930, передрук. у Мюнхені у 1970).

2 лютого – 70 років від дня народження **Самата Єдрисовича**

Касимова (1952), педагога, поета, скульптора, художника. Випускник НПП ім. М. В. Гоголя (1976).

Народився в селі Ш.-Доман (Куйбишево) Північно-Казахстанської області в сім'ї вчителя. В 1971 р. закінчив Мамлютську санаторну школу-інтернат. В 1971–1976 рр. навчався на філологічному факультеті (російська мова та література) в Ніжинському педагогічному інституті ім. М. В. Гоголя.

Працював учителем в середній школі у місті Петропавловську. В 1990 р. став призером республіканського конкурсу серед учителів. Був переведений на посаду директора середньої школи с. Біле Мамлютського району Північно-Казахстанської області, а потім на посаду директора Кокшетауського гуманітарного коледжу.

Вийшовши на пенсію працював представником Таразського історико-гуманітарного університету, займався набором студентів на дистанційне навчання в місті Петропавловську. В вільний час пише вірші, малює, займається різьбою по каменю, дереву.

3 лютого – 65 років від дня народження **Валентини Олександрівни**

Сидоренко (1957), кандидата філологічних наук (1995), доцента (1999) кафедри слов'янської філології, компаративістики та перекладу. Випусниця НДПІ ім. М. В. Гоголя (1980). Відмінник освіти України (2020).

Народилася в місті Єнакієво Донецької області в сім'ї робітників. Закінчила філологічний факультет Ніжинського державного педагогічного інституту в 1980 р. та аспірантуру Київського державного педагогічного інституту ім. М. Горького (нині НПУ ім. М. П. Драгоманова). Працювала вчителем російської мови та літератури у школах Тельманівського району Донецької області (1980–1985).

Працює у Ніжинській вищій школі з 1985 р. на посадах асистента (1985–1995), старшого викладача (1995–1997), виконуючої обов'язки доцента (1997–1999), доцента (з 1999). Директор Центру гуманітарної співпраці з українською діаспорою при НДУ імені Миколи Гоголя (2006–2010), викладач зарубіжної літератури Ніжинського обласного педагогічного ліцею Чернігівської обласної ради (2003–2016). З 1999 р. – член Ніжинського міського товариства греків ім. Братів Зосимів.

Основний напрям наукових досліджень – лінгвістика тексту, реалізація текстових категорій, мова та стиль художнього твору, зокрема творів М.В. Гоголя.

Проходила стажування в Афіньському університеті ім. Каподістрії (2002–2003). Вивчала новогрецьку мову та культуру в Афіньському університеті ім. Каподістрії, отримавши грант Державного стипендіального фонду (IRY) Греції.

4 лютого (23 січня за ст. ст.) – 170 років від дня народження **Андрі**

(Андрія) Магнусовича Фогеля (1852–1897), російського педагога, письменника.

Народився в Oselshof Валкського повіту Ліфляндської губернії. Рано залишився сиротою.

Вихованням Адрія займався його дядько А. Бруттан – інспектор міського училища в Дерпті.

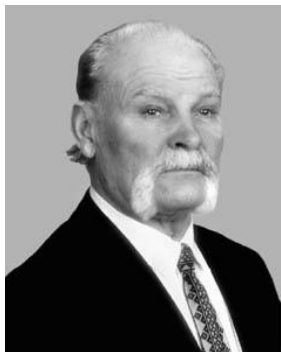
Навчався в Дерптській гімназії. В 1869 р. вступив до Санкт-Петербурзького історико-філологічного інституту, після закінчення якого в 1873 р. став викладати стародавні мови в гімназії при інституті і в Ларинській гімназії. В 1874 р. за клопотанням конференції історико-філологічного інституту був відправлений за кордон для подальшого вивчення класичної філології. Слухав в Лейпцигу лекції Ричля, Ланге, Г. Курциуса; деякий час викладав російську мову в російській філологічній семінарії.

Працював у Ніжинському історико-філологічному інституті кн. Безбородька наставником і викладачем латинської мови (1876–1897). У 1883 р. був призначений виконувати посаду екстраординарного професора по кафедрі латинської словесності; був затверджений на цій посаді після захисту в 1887 р. магістерської дисертації «Р. Terentii Afri Eunuchus». «З введением, поясненнями і критичним додаванням» (Київ, 1884). У 1893 р. став ординарним професором. Був ученим секретарем Конференції (1866–1895), членом Правління Інституту (1888–1889).

Помер 11 (23) жовтня 1897 р. після тривалої хвороби.

Відомі його твори: «Про контамінації», «Критико-екзегетичні замітки», «Метричні замітки», «Vergiliana», «Вибрані елегії Публія Овідія. З коротким нарисом життя і діяльності Овідія і з російськими примітками» та ін.

5 лютого – 100 років від дня народження Григорія Герасимовича

Аврахова (1922–2007), літературознавця, текстолога. Кандидат педагогічних наук (1958), доцент (1962). Учасник Другої світової війни.

Народився в селі Попельнасте Олександрійського району Кіровоградської області. Закінчив філологічний факультет Криворізького педагогічного інституту (1951).

Працював у Ніжинській вищій школі з 1965 по 1969 рр. на посадах завідувача кафедри української літератури (1964), декана філологічного факультету (1965).

В 1971–1973 рр. – проректор Київського інституту культури; від 1992 р. – викладач літератури в Київському інституті удосконалення вчителів. За передачу до Чехословаччини фотокопії праці І. Дзюби «Інтернаціоналізм чи русифікація?» звільнений з посади із забороною працювати у ВНЗ, друкуватися; було відхилено вже рекомендовану до захисту його докторську дисертацію про творчість Лесі Українки.

В умовах жорсткої «опіки» КДБ здійснив дослідження «Лірика Лесі Українки: проблеми текстології та історії друку». Автор низки статей про Т. Шевченка, досліджував творчість (переважно поетику форми) М. Старицького, Олени Пчілки, І. Нечуя-Левицького, М. Коцюбинського та інших письменників. Автор літературно-критичних статей про поезію постшістдесятників, теоретичні засади українського сонетарства, новелістики. Окремі праці друкують в Чехії, Словаччині, Великій Британії.

10 лютого – 80 років від дня народження Василя Петровича

Дроб'язка (1942), викладача кафедри фізики НДП імені М. В. Гоголя.

Народився в місті Короп Чернігівської області в сім'ї робітників. Навчався в Коропській середній школі (1949–1959). Закінчив з відзнакою фізико-математичний факультет Київського державного педагогічного інституту ім. О. М. Горького (1964) та

аспірантуру при цьому вузі по спеціальності фізика напівпровідників та діелектриків (1968). В 1969 р. захистив дисертацію на здобуття вченого ступеня кандидата фізико-математичних наук.

Працював у Ніжинській вищій школі з 1968 по 1969 рр. на посаді асистента кафедри фізики. Читав лекційний курс та проводив практичні заняття з загальної фізики та лабораторні заняття з електрики та оптики.

10 лютого – 75 років від дня народження Валентини Іванівни Коробки (1947), старшого викладача вокалу кафедри вокально-хорової майстерності факультету культури та мистецтв, концертно-камерної співачки. Випускниця НДП імені М. В. Гоголя (1975).

Народилася в місті Прилуки Чернігівської області в сім'ї робітників. Навчалася в Прилуцькій середній школі (1954–1963). Закінчила Чернігівське музичне училище по класу бандури (1967). З 1971 по 1975 рр. – студентка музично-педагогічного факультету Ніжинського державного педагогічного інституту. В 1985 р. вступила на заочне відділення вокального факультету Російської Музичної академії ім. Гнесіних, яку закінчила в 1989 р.

Працювала в Ніжинській вищій школі з 1980 по 2002 рр. на посадах викладача (1980–1988), старшого викладача (1988–2002). Основний напрям наукових досліджень – музична педагогіка.

У складі вокального дуету з А. Б. Хоменко впродовж 25 років брала активну участь у культурно-мистецьких заходах. На київській сцені дует виступав у музеї М. Заньковецької, концертних залах «Золоті ворота» (1995) та «Галерея Лаври» (1998), у Меморіальному Будинку-музеї ім. М. Лисенка (2006). З 1994 р. – солістка церковного хору «Воскресіння» Ніжинського кафедрального Собору Всіх Святих.

Відмінник освіти України. Ветеран праці (1987).

11 лютого (30 січня за ст. ст.) – **130 років від дня народження Григорія Микитовича Іваниці** (1892– 1938), українського філолога, професора Київського інституту народної освіти, наукового працівника ВУАН, репресованого, політв'язня. Випускник класичного відділення ІФІ кн. Безбородька (1914).

Народився у місті Шостка. Навчався у гімназії при Ніжинському історико-філологічному інституті (1902–1910). Закінчив класичне відділення цього інституту. Пізніше направлений до Університету св. Володимира в Києві для підготовки до професорського звання (1914).

Працював у Києві викладачем педагогіки, професором ІНО (1920–1929), секретарем Комісії Історично-філологічного відділу, Науково-педагогічної комісії ВУАН (1924–1927) та членом педагогічно-психологічної секції соціально-економічного відділу Інституту української наукової мови.

Співредактор журналу «Радянська освіта». Автор підручників з української мови, читанок для трудової школи, робітничих факультетів, шкіл для дорослих, статей з термінології, методики навчання української мови, перекладознавства тощо.

Засуджений Верховним Судом УСРР у 1930 р. до позбавлення волі на 6 років за сфабрикованим «Процесом Спілки визволення України» та вдруге в 1937 р. трійкою при управлінні НКВС по Красноярському краю до позбавлення волі на 10 років.

Помер у Північно-східному таборі, тепер Магаданської області. Реабілітований у 1989 р.

14 лютого – 65 років від дня народження Валентини Василівни

Ревенчук (1957), кандидата педагогічних наук, доцента (2010) кафедри інструментально-виконавської підготовки НДУ імені Миколи Гоголя.

Народилася у Чернівецькій області. Закінчила Чернівецьке державне музичне училище по класу фортепіано (1976) та з відзнакою музично-педагогічний факультет (спеціальність музика і співи) Івано-Франківського державного педагогічного інституту ім. В. Стефаника (1984). З 2001 по 2004 рр. навчалася в педагогічній аспірантурі Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя (науковий керівник – доктор педагогічних наук, професор О. Я. Ростовський). У 2007 р. захистила кандидатську дисертацію. У 2010 р. присвоєно вчене звання доцента.

Працювала у Ніжинській вищій школі з 1984 по 2010 рр. на посадах викладача кафедри теорії, історії музики (1984–1994), старшого викладача кафедри музичного виховання (1994–1998), старшого викладача кафедри музичної педагогіки (1998–2010), доцента кафедри інструментально-виконавської підготовки (2010). Викладала дисципліни інструментального циклу: основний музичний інструмент (фортепіано), концертмейстерський клас, додатковий інструмент, гра на музичному інструменті. Керувала магістерськими.

Основний напрям наукових досліджень – музична педагогіка вищої школи.

Член Національної всеукраїнської музичної спілки.

16 лютого – 85 років від дня народження Надії Павлівни Сергієнко

(1937), старшого викладача кафедри математики НДУ імені Миколи Гоголя. Випускниця НДПІ ім. М. В. Гоголя (1964).

Народилася в селі Бережівка Ічнянського району Чернігівської області в сім'ї селян. Навчалась в Бережівській середній школі (1954–1954). Закінчила фізико-математичний факультет Ніжинського державного педагогічного інституту (1964) та аспірантуру при Інституті математики АН УРСР (1969).

Працювала в Ніжинській вищій школі з 1964 по 2000 рр. на посадах асистента (1964–1973), старшого викладача (1973–1997), викладача ліцею (1997–2000). В університеті читала курс обчислювальної математики та програмування.

Основний напрям наукових досліджень – вдосконалення навчально-виховного процесу з математики в педвузі.

16 лютого – 60 років від дня народження **Ольги Василівни**

Барановської (1962), кандидата географічних наук (1997), доцента (2000) НДУ імені Миколи Гоголя.

Закінчила географічний факультет Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка (1984).

Працює в Ніжинській вищій школі з 1987 р. на посадах асистента (1987–1996), доцента (з 1997 р.).

Захистила кандидатську дисертацію на тему «Ландшафтно-екологічний аналіз території Чернігівської області» (1997).

Викладає такі дисципліни: «Географія материків та океанів», «Ландшафтна екологія», «Сучасні інформаційні технології при викладанні фахових дисциплін». Автор 140 наукових праць, зокрема навчального посібника з грифом МОНУ «Фізична географія материків і океанів» (2013) та колективних монографій «Чернігівщина: природа, населення, господарство» (2000), «Сільські депресивні території Полісся: особливості розвитку та санації» (2010).

Основний напрям наукових досліджень – ландшафтознавство, ландшафтна екологія, радіоекологія, фізична географія материків і океанів.

22 лютого – 80 років від дня народження **Івана Івановича Кочерги**

(1942–2003), вченого, педагога, кандидата хімічних наук (1977), доцента (1983). Випускник НДПІ ім. М. В. Гоголя (1964).

Народився в місті Кяхта Бурят-Монгольської АРСР у родині військовослужбовця. З 1949 по 1959 рр. навчався в Любецькій середній школі. В 1964 р. закінчив з відзнакою природничий факультет Ніжинського державного педагогічного інституту (спеціальність «Біологія, хімія та основи сільськогосподарського виробництва»).

Працював у Ніжинській вищій школі (1964–2003) на посадах асистента (1964–1972), старшого викладача (1972–1981). З 1971 р. – аспірант Інституту колоїдної хімії та хімії води УРСР без відриву від виробництва, а з 1974 до листопада 1975 р. – цільова річна аспірантура. З 1 вересня 1979 р. перебуває на посаді доцента кафедри хімії, а з 1983 р. присвоєно звання доцента кафедри хімії. Декан природничо-географічного факультета (1979–2003). Основний напрям наукових досліджень – теорія стабільних дисперсних систем; проблеми методики вищої і середньої школи.

З 1973 по 1987 рр. – постійний член журі республіканського туру Всесоюзної олімпіади юних хіміків, а з 1987 по 2002 рр. – його голова.

Автор і співавтор наукових робіт з проблем колоїдної хімії, методики викладання хімії у середній і вищій школі. Оpubлікував 84 наукові та науково-методичні праці. Нагороджений медаллю «Ветеран праці» та значком «Відмінник народної освіти УРСР».

28 лютого – 120 років від дня народження **Василя Архиповича**

Фесенка (1902–1983), історика, архівіста, красзнавця, педагога. Випускник НІНО (1923).

Народився в сім'ї селян-козаків. Закінчив Комарівське земське початкове народне училище, Чернігівську учительську семінарію (1916–1920). Вступив до Ніжинського науково-педагогічного інституту, який закінчив (уже в якості Ніжинського ІНО) 1923 р. На

початку 1924 р. разом із А. Г. Єршовим і М. Н. Петровським організував при Ніжинському ІНО студентський історико-архівний гурток.

Працював завідувачем Ніжинського окружного архіву (1923–1924). З 1925 р. – окружний інспектор з українізації та вчитель місцевої семирічки. Вступив до аспірантури при Ніжинській НДК історії культури та мови, керував згаданим історико-архівним гуртком. У 1925 р. в Ніжині утворилося Наукове товариство краєзнавства при ВУАН, у складі якого В. Фесенко перебував незмінним секретарем до часу свого від'їзду з Ніжина. Об'єднавши 4 основні місцеві архіви: грецького магістрату, міської та земської управи й окружного суду, а також 22 дрібніші відомчі архіви міста й округи, разом із архівістом В. Р. Фохтом, фактично став фундатором централізованої архівної роботи в Ніжині.

З 1928 р. викладав на робітфаці Ніжинського ІНО. За поки не з'ясованої мотивації на прохання Правління інституту був направлений на роботу до Миколаївського ІНО.

В 1937–1939 рр. зазнав репресій, був звинувачений у приналежності до антирадянської терористичної організації, але невдовзі, після суду, був звільнений. Брав участь у Другій світовій війні. Після війни працював старшим викладачем кафедри марксизму-ленінізму МДПІ ім. В. Г. Белінського до самої смерті. Певний час був деканом філологічного факультету, заступником директора (проректором) МДПІ ім. В. Г. Белінського.

Березень

5 березня (21 лютого за ст. ст.) – 195 років від дня народження **Леоніда**

Івановича Глібова (1827–1893), українського письменника, поета, байкаря, видавця, громадського діяча. Випускник Юридичного ліцею кн. Безбородька (1855).

Народився в селі Веселий Поділ Хорольський повіту Полтавської губернії. Початкову освіту здобув удома за допомогою матері, а 1840 р. вступив до Полтавської гімназії, де почав писати вірші і де виходить його перша збірка «Стихотворения Леоніда Глібова» (1847). З 1849 по 1855 рр. навчався в Ніжинському Юридичному ліцеї кн. Безбородька. На ніжинський період життя припадає розквіт літературної діяльності Л. І. Глібова. Протягом 1853 р. поетом було написано 25 байок, які були надруковані в газеті «Черниговские губернские ведомости».

З 1855 р. працює вчителем історії та географії в Чорному Острові на Поділлі, а з 1858 р. – у Чернігівській чоловічій гімназії. У 1861 р. письменник стає видавцем і редактором новоствореної газети «Черниговский листок». За зв'язки з членом підпільної організації «Земля і воля» І. Андрущенком (1863) Глібова було позбавлено права вчителювати, встановлено за ним поліцейський нагляд.

Два роки поет живе в Ніжині, а в 1865 р. повертається до Чернігова, де працює дрібним чиновником у канцелярії губернатора. З 1867 р. стає управителем земської друкарні.

Помер у Чернігові, поховали на території монастиря Святої Трійці (Болдина гора).

В українській літературі здобув широке визнання як байкар. Створив понад 100 байок. Майже весь наклад першої збірки «Байки Леоніда Глібова» (1863) був знищений

згідно Валуєвського циркуляру. За життя вийшли ще дві збірки байок (1872, 1882), надрукувати інші заважала цензура.

7 березня – 95 років від дня народження **Людмили Георгіївни**

Боченко (1927–2002), ботаніка, педагога, кандидата сільськогосподарських наук (1957), доцента (1965).

Народилась в місті Вовчанськ Харківської області. Під час Другої світової війни сім'я Боченко була евакуйована до міста Куйбишева.

Навчалася в Куйбишевському сільськогосподарському інституті на інженерно-меліоративному факультеті (1945–1950) та в аспірантурі при кафедрі меліорації Куйбишевського сільськогосподарського інституту (1952–1955). В 1957 р. захистила кандидатську дисертацію і отримала вчений ступінь кандидата сільськогосподарських наук.

З 1955 по 1959 рр. – інженер Куйбишевської та Московської експедицій «Лісопроект», з 1959 по 1960 рр. – науковий співробітник Поволзького АГЛОС.

Працювала в Ніжинській вищій школі з 1966 по 1969 рр. на посаді доцента кафедри ботаніки і фізіології рослин. У 1969 р. була обрана за конкурсом у Куйбишевський державний педагогічний інститут ім. В. В. Куйбишева на посаду доцента кафедри ботаніки, де пропрацювала до 1994 р. Основний напрям наукових досліджень – фізіологія рослин (вплив бактеріальних добрив на врожайність сільськогосподарських культур).

Нагороджена медаллю «Ветеран праці», Почесними грамотами Міністерства освіти СРСР і ЦК Профспілки працівників освіти і наукових працівників, не раз нагороджувалася Почесними грамотами ректорату інституту.

10 березня – 95 років від дня народження **Оксани Данилівни**

Неділько (1927–1999), кандидата філологічних наук (1969), доцента кафедри української мови (1970). Відмінник народної освіти УРСР (1987).

Народилася в селі Косачівка Остерського району Чернігівської області в сім'ї службовців. Навчалася в Одинцівській початковій школі (1934–1938) та Остерській середній, яку закінчила із срібною медаллю (1946).

Закінчила з відзнакою філологічний факультет Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка (1951) та аспірантуру при кафедрі українського мовознавства цього університету (1954).

Працювала в Ніжинській вищій школі з 1961 по 1998 рр. на посадах асистента (1961–1969), старшого викладача (1969–1970), доцента (1970–1998), виконуючої обов'язки завідувача кафедри української мови (1972–1977). Авторка численних наукових статей, методичних розробок. Являється співавтором колективної монографії «Історія міст і сіл Української РСР. Чернігівська область» (історія села Вертіївки) та укладеного «Словника мови творів Л. І. Глібова».

Основний напрям наукових досліджень – українська антропологія та лексикологія української мови.

13 березня (1 березня за ст. ст.) – **180 років від дня народження**

Фрідріха Фердинандовича Гельбке (1842–1924), російського філолога, педагога і перекладача.

Народився в Санкт-Петербурзі в родині письменника, композитора і педагога Фердинанда Адольфа Гельбке. Навчався в училищі Святої Анни та гімназії Віттенберга. В 1860 р. вступив на філософський факультет Геттінгенського університету, де був прийнятий в студентське братство під назвою «Корпус Ганновера». Після трьох семестрів продовжив заняття в Берлінському університеті, де в 1865 р. отримав ступінь доктора філософії, захистивши дисертацію про Валерія Максимілла.

З 1865 р. викладав в приватному навчальному закладі Гофвіль, поблизу Берна. З 1867 р. викладав стародавні мови в училищі Святої Анни і грецьку мову в 3-й Санкт-Петербурзькій гімназії. У 1874 р. був призначений інспектором 2-ї Санкт-Петербурзької гімназії, з 1879 по 1887 рр. – окружним інспектором Санкт-Петербурзького навчального округу; з 1884 р. був членом Вченого комітету Міністерства народної освіти.

З вересня 1893 по червень 1907 рр. – директор Ніжинського Історико-філологічного інституту кн. Безбородька. У 1894–1900, 1904–1907 рр. – голова Історико-філологічного товариства ІФІ.

Найвідомішим внеском в науку є участь в перекладі на російську мову книги німецького класичного філолога Фрідріха Любкера «Реальний словник класичних старожитностей для гімназій».

Помер в місті Ліппштадт в Німеччині.

14 березня (2 березня за ст. ст.) – **155 років від дня народження** **Арсенія**

Петровича Кадлубовського (1867–1921), літературознавця, історика російської літератури. Випускник НІФІ кн. Безбородька (1888).

Народився в Москві. Освіту отримав у Ніжинській гімназії, яку закінчив із золотою медаллю (1884). У 1884–1888 рр. навчався на словесному відділенні Ніжинського історико-філологічного інституту кн. Безбородька. Наставник студентів інституту (1890–1899). Був одним з учасників запровадження жіночої освіти.

У 1902 р. захистив у Варшаві магістерську дисертацію за яку був нагороджений почесним відгуком Ломоносовської премії.

Упродовж багатьох років діяльність А. П. Кадлубовського була пов'язана з Харківською громадською бібліотекою. 1901 р. був обраний кандидатом у члени правління, 1902 р. – членом правління бібліотеки, 1907–1908 рр. виконував обов'язки товариша голови правління.

В 1916–1917 рр. викладав давньоруську літературу на історико-філологічному факультеті Пермського університету, був першим директором наукової бібліотеки університету, першим деканом історико-філологічного факультету Пермського відділку Петроградського університету (1916–1917), згодом самостійного Пермського університету (1917–1918).

У 1919–1920 рр. професор Таврійського університету, зблизився з С. Булгаковим і Г. Вернадським. Емігрував і, незабаром після цього, помер поблизу Константинополя.

А. П. Кадлубовський вважається фахівцем з давньоруської агіографічної літератури. Він був одним із перших істориків-літературознавців, що показали значення житій святих, як історичного джерела.

14 березня – 90 років від дня народження **Василя Романовича**

Куменського (1932), старшого викладача кафедри фізики. Кандидат фізико-математичних наук (1976).

Народився в селі Заруда Миргородського району Полтавської області в сім'ї колгоспників. Закінчив Шишацьку середню школу Полтавської області (1949). В цьому ж році вступив до Харківського державного університету ім. Горького на фізико-математичний факультет, який, через важкі матеріальні умови, залишив в 1952 р. Був зарахований на 4-й курс Харківського державного педагогічного інституту ім. Г. Сковороди (спеціальність фізика і математика), який закінчив в 1953 р.

Працював у Ніжинській вищій школі з 1953 по 1987 рр. на посадах викладача кафедри фізики (1953–1955), старшого викладача (1955–1987), заступник декана фізико-математичного факультету (1962–1967). З 1967 по 1970 рр. навчався в аспірантурі при Київському державному університеті ім. Т. Шевченка.

Основний напрям наукових досліджень – спектроскопія та оптичні виміри.

15 березня (3 березня за ст. ст.) – 145 років від дня народження **Василя**

Івановича Лорченка (1877–1952), фізика. Дійсний член ВУАН у США.

Народився у селі Шандра Канівського повіту Київської губернії (нині Миронівського р-ну Київської обл). Закінчив Університет св. Володимира у Києві (1902). Відтоді працював у Київському політехнічному інституті. 1920–1930 рр. – доцент, професор, завідувач кафедри фізики Київського сільськогосподарського інституту. У штаті викладачів Ніжинського інституту народної освіти з 1929 по 1930 рр. на посаді професора фізики.

З 1939 р. зазнав репресій, тому влітку 1943 р. емігрував на Захід. Від 1945 р. – ректор і професор Українського народного університету в місті Гайденау (земля Саксонія, Німеччина). В 1949 р. виїхав у США. Основний напрям наукових досліджень – фізика та метеорологія. У співавторстві з М. Оглоблиним написав працю «Четырехзначные логарифмические таблицы: с приложением физических и астрономических таблиц» (К., 1910).

Помер у місті Нью-Йорк, США.

16 березня – 105 років від дня народження **Віктора Івановича**

Тищенко (1917–1987), українського літературознавця, педагога, доктора філологічних наук (1976), професора (1979). Випускник НПП (1940).

Народився в селі Хмельовик на Переяславщині (нині Баришівський район Київської області). У 1935 р. закінчив середню школу в Чернігові, а в 1940 р. – мовно-літературний факультет (російське відділення) Ніжинського педагогічного інституту (з відзнакою). Після закінчення працював завідувачем музею інституту та картинної галереї, вступив до аспірантури.

Учасник Великої Вітчизняної війни, активний член підпільної організації в Ніжині, яку очолював Яків Батюк. Відзначений медалями «За бойові заслуги», «Двадцять років Перемоги у Великій Вітчизняній війні».

У 1943–1947 рр. – викладач Ніжинського педагогічного інституту. Від 9 жовтня 1947 р. працював у Кам'янець-Подільському педагогічному інституті на посадах старшого викладача, доцента кафедри російської мови і літератури, декана історико-філологічного факультету (від 1962 р.), проректор з навчальної та наукової роботи (від 1967 р.), завідувач кафедри російської і зарубіжної літератури.

Захистив 1951 р. кандидатську, 1976 р. – докторську дисертації. Від 1979 р. – професор. Докторська дисертація «Проблеми літературної кармалюкiани. Життєва і художня правда характеру».

16 березня – **75 років від дня народження Лідії Григорівни Шовкопляс** (1947), старшого викладача кафедри фізики НДУ імені Миколи Гоголя.

Народилася в місті Мерефа Харківської області в сім'ї службовців. Навчалася в Мерефянській середній школі (1954–1965). Закінчила фізико-математичний факультет Харківського державного педагогічного інституту ім. Г. Сковороди (1971) та аспірантуру при цьому університеті (1974).

Працювала в Ніжинській вищій школі з 1974 по 2003 рр. на посадах асистента кафедри фізики (1974–1998), старшого викладача (2000–2003). Основний напрям наукових досліджень – науково-методичні дослідження з питань безпеки життєдіяльності, охорони праці та технічних засобів навчання.

17 березня (4 березня за ст. ст.) – **120 років від дня народження Ульріха Ріхардовича Фохта** (1902–1979), професора кафедри російської літератури МОШ ім. Н. К. Крупської, радянського літературознавця. Випускник НІНО (1923).

Народився в сім'ї професора римської словесності Ріхарда Августовича Фохта, який був запрошений для викладання давніх мов у С.-Петербургу, а з 1875 р. у НІФІ кн. Безбородька. Ульріх Фохт закінчив класичну чоловічу гімназію при Історико-філологічному інституті кн. Безбородька і у 1919 р. вступив на словесне відділення Ніжинського Інституту народної освіти.

Після завершення навчання (1923) переїздить до Москви. Працює в Московському обласному педагогічному інституті ім. Н. К. Крупської. Займається методологічними і теоретичними проблемами російської літератури. В ранніх роботах слідував методології В. Ф. Переверзева, в подальшому, в 1950–1960 рр., зосередився на вивченні типології російського романтизму і реалізму, виявляючи внутрішні закономірності історико-літературного процесу, пов'язані з світоглядом письменників і стильовими тенденціями їх творчості. Його праці «Шляхи російського реалізму» (в кн. : Проблеми типології російського реалізму. М., 1969) в значній мірі вплинули на сформовані в літературознавстві уявлення про типи розвитку російського реалізму в ХІХ столітті. З 1955 р. Фохт поєднував роботу в московських вузах з діяльністю в Інституті світової літератури імені М. Горького.

У 1966 р. захистив докторську дисертацію «Становление активного романтизма и критического реализма в русской литературе». У 1968 р. опублікував статтю «Лермонтов в наши дни».

20 березня – 60 років від дня народження **Івана Миколайовича Конончука** (1962–2015), кандидата історичних наук

(2014), старшого викладача кафедри історії України та політології НДУ імені Миколи Гоголя.

Народився у селі Вишевичі Радомишльського району Житомирської області. Закінчив історичний факультет Київського державного педагогічного інституту ім. О. М. Горького (1984), аспірантуру при цьому університеті (1989–1992).

Працював у Ніжинській вищій школі з 1984 по 2015 рр. на посадах старшого лаборанта (1984–1986), асистента (1986–1994) старшого викладача кафедри історії України (1994–2012), асистента кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи (2012), асистента кафедри історії України та політології (2013), старшого викладача кафедри історії України (2014–2015).

В 2014 р. захистив кандидатську дисертацію «Етнокультурні процеси в селах України 1920 – початок 30-х рр. ХХ ст.». Автор близько 30 наукових праць, серед яких підручники та навчально-методичні посібники для студентів вищих навчальних закладів з історії України, джерелознавства, археології. Основний напрям наукових досліджень – джерелознавство історії України.

25 березня (14 березня за ст. ст.) – 275 років від дня народження

Олександра Андрійовича Безбородька (1747–1799), державного діяча Російської імперії з українського аристократичного роду Безбородьків. На надані ним кошти в Ніжині заснована Гімназія Вищих наук, яка названа його ім'ям.

Народився у місті Глухові. Син генерального писаря Гетьманщини Андрія Безбородька і Євдокії Забіли. Випускник Києво-Могилянської академії (1765). Бунчуковий товариш (1765–1772), член Генерального суду (1767–1768). Полковник ніжинський (1768–1773) і київський (1774–1779). Брав участь у російсько-турецькій війні (1768–1773) під командуванням очільника Малоросії, генерала Петра Рум'янцева. Проявив свої таланти при укладанні Кючук-Кайнарджійського договору (1774), за яким Росія отримала перші володіння в Криму. За наказом імператриці Катерини II став членом Колегії закордонних справ (1780) і академії наук (1784).

Нагороджений титулом графа і членством у Раді імператриці (1786). З кінця 1780-х років був щоденним доповідачем Катерини II з усіх найважливіших питань. Уклав з Османською імперією Ясський мирний договір (1791), приєднавши Очаківщину, за що отримав найвищу російську нагороду – орден Андрія Первозванного. Після воцаріння Павла I сподобився титулу світлішого князя і посади канцлера (1797–1799). Домігся від імператора відновлення в Україні Генерального суду й деяких інших козацьких установ, скасованих попередницею. Помер у Санкт-Петербурзі на 52-у році життя.

25 березня – 85 років від дня народження **Вадима Георгійовича**

Візінга (1937–2017), українського математика, відомого завдяки результатам у теорії графів. Кандидат фізико-математичних наук (1966).

Народився в Києві. Закінчив Томський державний університет ім. В. В. Куйбишева, механіко-математичний факультет (1959). В тому ж році почав навчання в аспірантурі в Інституті математики ім. Стеклова (Москва) з теми наближення функцій, але покинув аспірантуру в 1962 р., не отримавши ступінь. Натомість, він повернувся до Новосибірську, де працював у Російській академії наук (1962–1968) і отримав ступінь кандидата.

У Новосибірську був постійним учасником семінару А. А. Зикова з теорії графів.

Працював у штаті викладачів Ніжинського педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя в 1968–1969 рр. на посаді виконувача обов'язки завідувача кафедрою математики.

В 1974 р. переїхав до Одеси, де викладав математику протягом багатьох років у Академії харчових технологій, спочатку відомої як Одеський технологічний інститут харчової промисловості ім. М. В. Ломоносова. Починаючи з 1976 р., Візінг припинив роботу в теорії графів і вивчав задачі теорії розкладів. Повернувся до теорії графів знову тільки у 1995 р.

27 березня – 65 років від дня народження **Павла Миколайовича**

Шешурака (1957), ентомолога, педагога. Голова Ніжинського відділення УЕТ та член Ради УЕТ. Випускник НПІ ім. М. В. Гоголя (1982).

Народився в місті Магадані в сім'ї вчителів. Батьки – українці. Опинилися в Магадані через сталінські репресії. Закінчив Ніжинський педагогічний інститут імені М. В. Гоголя в 1982 р. Працював учителем в школах у Криму та Донецькій області. З травня 1987 р. працює в Ніжинському педінституті лаборантом, з листопада 1987 по лютий 1996 р. – асистентом, з

лютого 1996 р. до цього часу – провідним фахівцем кафедри біології, завідуючим зоологічним музеєм.

Закінчив аспірантуру при Зоологічному інституті ім. І. І. Шмальгаузена НАН України в 1992 р. Наукові інтереси – фауністика комах та ссавців, охорона тваринного світу. Має понад 300 публікацій, в тому числі 5 монографій (у співавторстві).

29 березня (17 березня за ст. ст.) – 175 років від дня народження **Олексія**

Івановича Маркевича (1847–1904), історика, джерелознавця, археографа. Доктор російської історії (1888), дійсний член НТШ (1901). Випускник Ніжинського юридичного ліцею кн. Безбородька (1868).

Народився в селі Смоші Прилуцького повіту Полтавської губернії. Походив із давнього козацько-старшинського роду єврейського походження. Навчався у 1-й Київській гімназії, Костянтинівському межевому інституті у Москві, Ніжинському юридичному ліцеї кн. Безбородька (1867–1868). Був вільним слухачем історико-філологічного факультету Новоросійського

університету в Одесі (1868–1869). Викладав у Таганрозькій гімназії (1869–1871); Одеському комерційному училищі (1871–1873), інституті шляхетних дівчат (1875–1876) і низці приватних одеських жіночих гімназій.

В 1879 р. в Університеті св. Володимира у Києві захистив магістерську дисертацію, у 1888 р. – докторську дисертацію. Дійсний член Одеського товариства історії і старожитностей (1887–1899), Історико-філологічного т-ва при Новоросійському університеті, Церковно-археологічного т-ва при Київській духовній академії (1889), Істочного т-ва Нестора-літописця (1892), Російського археологічного т-ва (1896), учасник 12-ти археологічних з'їздів.

З 1895 р. знаходився під слідством за звинуваченням у нелегальному перевезенні через австро-російський кордон забороненої літератури. Відтоді – у відставці, виступав із публічними лекціями. Досліджував історію Московської держави XV–XVII ст., України XVIII–XIX ст. Дотримувався народницького напрямку в українській історіографії. Опублікував низку історичних джерел, зокрема, з історії Запорозької Січі, Слобідської України, Одеси. Був особисто знайомий із Т. Шевченком, спілкувався з М. Грушевським, Ф. Леонтовичем, І. Линниченком та ін. Автор багатьох статей у періодичних виданнях.

31(?) березня – 130 років від дня народження **Валентина Андрійовича Святогора** (1892–не раніше 1962), біолога, педагога. Випускник Ніжинського інституту соціального виховання (1932).

Народився в 1892 р. З 1908 р. почав працювати вчителем початкової школи. Закінчив агробіологічний відділ Ніжинського інституту соціального виховання (1932), де, ще будучи студентом, займався викладацькою та науковою роботою. Працював у штаті викладачів НІНО з 1929 по 1934 рр. на посадах викладача, асистента-методиста природничих дисциплін. Засновник біосаду при НІНО, науковий керівник та завідувач біосадом (з 1931).

З 1934 по 1957 рр. – завідувач кафедри біології Бурятського агропедінституту на фізико-технічному відділенні. З ініціативи В. А. Святогора при інституті силами факультету природознавства створюється перший в місті Улан-Уде Ботанічний сад і Дендрарій, який займав площу 76 га, що мав 8 відділів, 2400 ділянок. Директором і науковим керівником ботанічного саду (нині горсад) був В. А. Святогор.

Має більше 50 робіт наукової та методичної тематики. У 40-х роках під його керівництвом розроблялася тема «Природа і ресурси Бурят-Монголії», основною метою якої було вивчення кормової бази Бурят-Монгольської АРСР.

Отримав почесне звання заслуженого учителя школи Бурятської АРСР (1958).

Квітень

3 квітня – 75 років від дня народження **Наталії Михайлівни Жаркевич** (1947), кандидата філологічних наук (1979), доцента (1981) кафедри російської та зарубіжної літератури НДУ імені Миколи Гоголя.

Народилася в місті Марганець Дніпропетровської області в сім'ї службовців. Закінчила з відзнакою філологічний факультет

Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка (1970) та аспірантуру при Інституті літератури імені Тараса Шевченка НАН України (1978).

Працювала в Ніжинській вищій школі з 1971 по 2020 рр. на посадах асистента (1971–1978), доцента (1979–2015). У 1981–1982, 1994–1996 рр. виконувала обов'язки завідувачою кафедрою російської та зарубіжної літератури. З 2019 по 2020 рр. – провідний фахівець Гоголезнавчого центру.

В 2003 р. проходила стажування при Гарвардському університеті (США).

Основний напрям наукових досліджень – рецепція творчості Гоголя у російській критиці, літопис життя і творчості М. В. Гоголя ніжинського періоду.

Нагороджена медаллю «Микола Гоголь» (2009) та присвоєно почесне звання «Заслужений працівник Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя» (2015).

9 квітня – 140 років від дня народження Володимира Олександровича Заболотського (1882–1970), педагога. Випускник НІФІ кн. Безбородька (1904).

Народився в місті Полтава. Закінчив класичну гімназію у місті Вязьма Смоленської губернії (1900) та Ніжинський Історико-філологічний інститут (1904). У 1904–1910 рр. викладав у гімназіях міста Харкова. У 1910 р. переїхав до міста Ніжина Чернігівської губернії, де викладав словесність у Міській гімназії та в гімназії для дорослих.

З 1910 р. – викладач у Ніжинському Історико-Філологічному інституті (1910 – колезький асесор, 1916 – колезький радник). У 1920–1923 рр. – декан факультету Ніжинського інституту народної освіти, створеного на базі НІФІ.

У 1923 р. переїхав до Москви, викладав в Інституті червоної професури при ВУЦВК. У 1931–1959 рр. – завідувач кафедрою літератури та російської мови в Московському Військово-механічному технікумі. Підтримував традиції батька та був організатором та душею літературно-театралізованих вечорів.

Автор низки друкованих праць, деякі з яких зберігаються у фондах Російської Державної Бібліотеки.

Похований на цвинтарі Старого крематорію.

12 квітня – 70 років від дня народження Ніни Олексіївни Падун (1952), кандидата педагогічних наук (1993), доцента (1995) кафедри педагогіки, початкової освіти та освітнього менеджменту. Випускниця НДПІ ім. М. В. Гоголя (1977).

Закінчила Ніжинський державний педагогічний інститут ім. М. В. Гоголя зі спеціальності біологія і хімія. Захистила дисертаційне дослідження на тему «Зміст та форми організації навчально-виховного процесу в професійно-технічних закладах України (1929–1940)».

Працювала в Ніжинській вищій школі з 1989 по 2000 рр. на посадах асистента (1989–1990), старшого викладача (1990–1994), доцента (1994–2000). Викладала такі навчальні дисципліни: педагогіка, спецкурс з педагогіки, професійна та корпоративна етика та ін.

Основний напрям наукових досліджень – професійно-технічна освіта в Україні.

13 квітня – 195 років від дня народження **Костянтина Єлисейовича**

Троцини (1827–?), почесного мирового судді, громадського і освітнього діяча Полтавщини та Чернігівщини. Випускник Ніжинського Юридичного ліцею кн. Безбородька (1847).

Народився в селі Карпилівка Прилуцького повіту Полтавської губернії у дворянській родині козацького походження. Закінчив Ліцей кн. Безбородька в 1847 р., де отримав золоту медаль за твір «Историческое обозрение судебных учреждений от Ивана III до позднейших времен».

Після закінчення Ліцею, оселився в своєму маєтку Карпилівці, де відкрив школу, що було рідкістю в той час. У 1859 р. був обраний до комітету для складання проекту положення про розмежування Чернігівської та Полтавської губерній, як депутат від Полтавської губернії. Був головою Ніжинської межової комісії і першим головою Чернігівської губернської земської управи. Потім був головою з'їзду мирових суддів Ніжинського повіту, повітовим і губернським гласним. У 1881 р. залишив заняття громадськими справами і оселився в своєму маєтку у Дорогинці, де відкрив школу. Склав біографії Бунге, Лашнюкова і Гербеля в виданні «Ліцей кн. Безбородько».

17 квітня – 135 років від дня народження **Георгія Юлійовича**

Феддерса (1887–1974), письменника, діяча освіти та культури. Випускник НІФІ кн. Безбородька (1910).

Народився в Санкт-Петербурзі в сім'ї професора живопису Юлія Феддерса. Закінчив із золотою медаллю Білгородську чоловічу гімназію (1905). Навчався на словесному відділенні Ніжинського Історико-філологічного інституту кн. Безбородька за казенний рахунок. В 1910 р., після закінчення Ніжинського інституту, отримав призначення у Ніжинську гімназію вчителем німецької мови.

Після Ніжина працював на ниві освіти та культури в Бердянську, Москві, Кірові. Був збирачем художньої спадщини батька, кілька картин подарував Ніжину. Вже в похилому віці став письменником, автором книг «Незабутнє. Оповідання та спогади» (1963) та «Тече річка Персе. Книга про мого батька» (1969), які вийшли у рижському видавництві «Лієсма». З Кірова переїхав до Риги, де займався творчою роботою.

Помер на 87 році життя та похований у Ризі на 1-му Лісному кладовищі.

18 квітня – 170 років від дня народження **Миколи Яковича Грота**

(1852–1899), російського філософа-ідеаліста, професора Московського університету (1886), голови Московського психологічного товариства, першого редактора журналу «Питання філософії і психології» (1889).

Народився в сім'ї філолога, академіка Я. К. Грота і письменниці Н. П. Семенової, сестри відомих діячів і письменників М. П. Семенова і П. П. Семенова-Тян-Шанського.

Закінчив історико-філологічний факультет Санкт-Петербурзького університету (1875). Нагороджений золотою медаллю за твір «Спростування Платона і піфагорійців по

метафізиці Арістотеля».

Після річного стажування в Німеччині влаштувався в місті Ніжині, викладав психологію, логіку та історію філософії в місцевому Історико-філологічному інституті. Був обраний ревізором інститутської бібліотеки, членом бібліотечної ради (склавши картотеку книг та правила користування ними, на той час бібліотека нараховувала 51 тис. томів книг та журналів), редактором «Известий историко-филологического института кн. Безбородка в Нежине».

Захистив магістерську дисертацію «Психологія почувань в її історії та головних основах» (1880) і докторську «До питання про реформу логіки. Досвід нової теорії розумових процесів» (1882).

В 1883–1886 рр. завідував кафедрою філософії Новоросійського університету в Одесі. З 1886 р. – професор Московського університету, де до самої смерті працював на кафедрі філософії. З 1888 р. – голова Московського психологічного товариства.

В 1889 р. заснував журнал «Питання філософії та психології», який і очолював з 1889 по 1896 рр. Автор низки статей у «Енциклопедичному словнику Брокгауза і Ефрона».

19 квітня – 60 років від дня народження Володимира Гранлісовича

Дорохіна (1962), баяніста, педагога, заслуженого артиста України (1996). Директор Ніжинського коледжу культури і мистецтв імені Марії Заньковецької, Член Всеукраїнської музичної спілки (1993), голова Громадської ради при виконавчому комітеті Ніжинської міської ради. Відмінник народної освіти України (1995).

Народився в селі Некрасово Саратовської області (РФ). Закінчив Чернігівське музичне училище (1981), оркестровий факультет Воронежського інституту мистецтв (1986), навчався у Київській консерваторії (1991–1993).

У Ніжинській вищій школі працює з 1986 р. на посадах викладача (1986–1991), старшого викладача (1991–1994), доцента кафедри музичного виховання (1994). З 1988 р. – завідувач секції народних інструментів кафедри інструментально-виконавської підготовки. З 2017 р. – директор Ніжинського коледжу культури і мистецтв імені Марії Заньковецької, в НДУ працює за сумісництвом.

Проводить активну концертно-виконавську діяльність самостійно, а також у дуеті з М. Шумським (від 1986). Лауреат міжнародних конкурсів: конкурс баянних ансамблів міста Бишкек (1992), «Граї баян» міста Ржев (Росія, 2005), дуетів баяністів міста Москва-Химки (Росія, 2005), 1-го Міжнародного конкурсу баяністів і акордеоністів «Акорди Львова» (2006, Гран-Прі); учасник фестивалів «Зірки баяна на Запоріжжі», «Дні української культури в Баварії» (м. Менінген, Німеччина; обидва – 1995), «Дні болгарської культури в Україні» (м. Київ, 1997).

З 1989 р. підготував 17 лауреатів і дипломантів Міжнародних та Всеукраїнських конкурсів. Основний напрям наукових досліджень – музичне виконавство, музична педагогіка.

25 квітня – 110 років від дня народження **Наталії Вікторівни**

Колесникової (1912), старшого викладача, завідувача кафедри англійської мови НПІ ім. М. В. Гоголя.

Народилася в селі Кам'янському Катеринославської губернії (нині місто Дніпродзержинськ Дніпропетровської області) в сім'ї службовців. Навчалася в Носівській семирічній школі Чернігівської області, де з 1917 р. вчителювали її батьки. В 1930 р. вступила до Київського Українського Інституту лінгвістичної освіти (англо-німецький відділ). Після закінчення вчителювала в школах Житомирської, Московської та Ленінградської (С.- Петербургської, РФ) областей. Під час Другої світової війни працювала вчителем іноземних мов в Свердловській (Скатеринбургській, РФ) області.

Працювала в Ніжинській вищій школі з 1949 по 1967 рр. на посадах викладача (1950–1954), старшого викладача (1954–1967), завідувача кафедри англійської мови (1954–1962). Викладала методику, лексику і граматику англійської мови та вела практичні заняття з німецької мови в немовних групах. В 1956 р. здала кандидатські екзамени. Має наукові публікації.

23 квітня – 85 років від дня народження **Наталії Дмитрівни**

Даньшиної (1937), педагога, співачки, заслуженого працівника культури України (1993), музично-громадського діяча. Відмінник освіти України (1982). Заслужений працівник культури України (1993). Випускниця НПІ ім. М. В. Гоголя (1961).

Народилась в місті Лебедин Сумської області. Закінчила з відзнакою у 1961 р. філологічний (спеціальність «Російська мова, література та музика») та у 1972 р. музично-педагогічний факультет Ніжинського педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя. Під час навчання була делегатом VI Всесвітнього фестивалю молоді і студентів у Москві, де продемонструвала свій прекрасний голос.

Працювала у Ніжинській вищій школі з 1968 по 2003 рр. на посадах викладача (1968–1976), старшого викладача (1976–2003). Основний напрям наукових досліджень – українська історія музики.

За 40 років творчої співпраці з піаністкою В. А. Розен провела понад 300 тематичних концертів для представників різних професій, дала 10 концертів для ніжинців, студентів університету. 1965–1971 рр. – учасниця вокального ансамблю «Золоте тріо», дипломанта телеконкурсу «Сонячні кларнети» (1971). З 1997 р. є регентом церковного хору Миколаївського собору. З 80-х років викладач церковного співу (музична грамота, сольфеджіо) у недільній школі при Миколаївському соборі.

2015 р. – кавалер ордена Почаївської Божої матері.

28 квітня – 95 років від дня народження **Олексія Григоровича**

Коломійця (1927–1993), кандидата історичних наук (1978), доцента (1981) НДПІ ім. М. В. Гоголя.

Народився в селі Короваї Гребінківського району Полтавської області в селі колгоспників. В 1951 р. навчався в середній школі робочої молоді. Закінчив історичний факультет Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка (1966).

Після закінчення вузу був направлений до Рубежанського філіалу Ворошиловградського машинобудівельного інституту (нині Східноукраїнський національний університет ім. Володимира Даля), де працював на посадах викладача, доцента та завідувача кафедри марксизму-ленінізму (1966–1982). За час роботи підготував кандидатську дисертацію, яку захистив в Київському державному університеті ім. Т. Г. Шевченка і отримав звання кандидата історичних наук (1978).

В Ніжинській вищій школі працював з 1982 по 1993 рр. на посадах доцента (1982–1990), завідувача кафедри політекономії і наукового комунізму (1988–1989), доцента кафедри загальної соціології (1990–1993). Основний напрям наукових досліджень – національні відносини, національна політика в умовах соціалізму.

28 квітня – 140 років від дня народження **Івана Андрійовича**

Мінька (1882–1942), викладача НПУ ім. М. В. Гоголя.

Народився в селі Вейделевка Воронежської губернії (нині смт. Вейделевка Вейделевського району Белгородської області, РФ) в селянській родині. Початкову освіту здобув в земській школі, а потім навчався у двокласному міністерському училищі.

Працював у Ніжинській вищій школі на кафедрі хімії, читав курс хімічної технології. Згідно «Витягу з протоколу № 6 засідання профспілкового комітету Ніжинського педінституту про роботу викладача І. А. Мінька» від 9 вересня 1937 р., було ухвалено: «звільнити за ворожу роботу, за розвал роботи». Заарештований 23.09.1937 р. за постановою «трійки» при УНКВД по Чернігівській області від 19.11.1937 р. за проведення контрреволюційної діяльності, ув'язнений до ВТТ на 10 років.

Загинув 23 лютого 1942 р. Реабілітований 14 лютого 1959 р.

30 квітня – 85 років від дня народження **Василя Пилиповича**

Щербоноса (1937), чернігівського поета, журналіста. Член Національної спілки журналістів, Всеукраїнської спілки «Конгрес літераторів України». Випускник НПУ ім. М. В. Гоголя.

Народився в селі Криски Коропського району. Після закінчення середньої школи поїхав на будівництво Камської гідроелектростанції. Навчався на українському відділенні філологічного факультету Ніжинського державного університету ім. М. В. Гоголя.

Трудова діяльність пов'язана в основному з пресою. Працював у міських, обласних та всеукраїнських газетах, в обласному товаристві книголюбів. Продовжував працювати після виходу на пенсію. До 2017 р. працював у Комунальному закладі «Обласний методичний центр навчальних закладів культури і мистецтв», де займав посаду провідного редактора.

Пише в основному лірику. Автор книг «Уроки доброти» (1992), «Примати пам'яті» (2008), «В обіймах слова» (2011), «Браво, маестро!» (2018), «На інтимнім фронті тиші не буває» (2019), публікацій у багатьох колективних збірниках, альманахах. Друкувався в журналах «Зміна», «Дніпро», газеті «Літературна Україна».

Травень

2 травня (20 квітня за ст. ст.) – 145 років від дня народження **Георгія**

Андрійовича Максимовича (1877– бл.1954, за ін. даними, бл.1970), дослідника історії України-Гетьманщини XVIII ст. та Малоросійської колегії. Доктор історичних наук (1918), професор (1919).

Народився в місті Мені Чернігівської губернії в родині землеміра. Навчався в Московському, С.-Петербурзькому університетах. Закінчив історико-філологічний факультет Київського університету (1905). Від 1909 р. працював у Ніжинському історико-філологічному інституті: від 1917 р. – доцент, від 1919 р. – професор. Читав лекції з російської і української історії, археології, історичної й економічної географії на Вищих жіночих курсах у Києві та Ніжині. Захистив магістерську дисертацію «Деятельность графа П. А. Румянцева-Задунайского по управлению Малороссией» (1913), за книгу «Выборы и указы в Малороссии в Законодательную Комиссию 1767 года» (1917; обидві – Ніжин) в Університеті св. Володимира отримав звання доктора.

З 1922 р. виконував обов'язки директора НІНО; від 1922 р. – керівник історичної секції Ніжинської науково-дослідної кафедри. Через хворобу 1924 р. переїхав до Сімферополя, викладав у Кримському педагогічному інституті. Професор Київського та Сімферопольського університетів, Північно-Кавказького педагогічного інституту в П'ятигорську. Співробітник Харківського науково-дослідного інституту історії української культури ім. Д. Багалія (20-і роки). На початку 1930-х рр. зазнав критики з боку партійних органів, з метою уникнути репресій виїхав за межі України, до Середньої Азії. Професор Туркменського педагогічного інституту в Ашхабаді (нині м. Ашгабад, Туркменістан). Після Другої світової війни переїхав на Північний Кавказ.

3 травня – 60 років від дня народження **Валентини Олексіївни**

Коломієць (1962), кандидата психологічних наук (1993), доцента (1996).

Народилася в селі Короваї Гребінківського району Полтавської області в сім'ї службовців. Після закінчення Київського державного інституту іноземних мов (1986) отримала направлення на роботу в НДПІ ім. М. В. Гоголя. Працювала у штаті викладачів Ніжинської вищої школи (1986–2002) на посаді викладача (1986–1993), старшого викладача (1993–1995), доцента (1995–1997) кафедри англійської мови, заступника декана факультету іноземних мов з виховної роботи (1996), завідувачкою кафедри (1997–2002) англійської мови та методики її викладання.

В 1989 р. проходила стажування в Кембриджському університеті (Велика Британія). Закінчила аспірантуру Навчально-дослідного інституту загальної і педагогічної психології АПН СРСР (1993). Була відряджена до університету Аіова (США) для участі у програмі підтримки молодих викладачів закладів вищої освіти України (1999–2000).

Після 2002 р. працювала на кафедрі германської і фіно-угорської філології імені професора Г. Г. Почепцова Київського національного лінгвістичного університету.

4 травня – 60 років від дня народження Галини Михайлівни

Шелемехи (1962), кандидата філологічних наук (1996), доцента кафедри української мови та методики її навчання (2002). Випускниця НДПІ ім. М. В. Гоголя (1986).

Народилася в селі Хибалівка Куликівського району Чернігівської області. Закінчила Прилуцьке педагогічне училище ім. І. Я. Франка (1982), потім Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя (1986), аспірантуру при Київському державному педагогічному інституті ім. М. П. Драгоманова (1994). В Ніжинському державному університеті працює з 1986 р. на посадах асистента (1986–1990, 1994–1995) старшого викладача (1995–1998), доцента (з 1998). Керівник педагогічної практики бакалаврів та стажувальної, викладацької, науково-дослідницької практик магістрантів ННІ філології, перекладу та журналістики (з 2020 р.). Авторка понад 50 наукових та науково-методичних публікацій.

Відзнаки: Почесна грамота університету (2005); Подяка Чернігівської обласної державної адміністрації (2019).

Коло наукових інтересів: семантичний синтаксис, художнє мовлення письменників, актуалізація синтаксичних одиниць в електронних засобах масової інформації.

5 травня (23 квітня за ст. ст.) – 210 років від дня народження Єгора

Едуардовича Дріянського (1812–1873), письменника. Випускник Ніжинської Гімназії вищих наук кн. Безбородька (1831).

Народився у козацькому селі Кошари колишньої Голінської сотні Прилуцького полку (нині Сумської обл.). У 1829–1831 рр. навчався в Ніжинській гімназії вищих наук кн. Безбородька. Український побут, в якому виріс майбутній письменник, потяг до «малоросійської» творчості Миколи Гоголя стали визначальними у його творчості. Щоправда, всю літературну кар'єру Є. Дріянський робив поза Україною – переважно у Москві. Там же вийшов його перший твір з українського побуту – повість «Одарка Квочка» (1850, журнал «Московитянин»). Ця публікація відкрила для нього двері однойменного гуртка. Є. Дріянський намагався працювати у різних жанрах. Він автор мисливської повісті «Записки мелкотравчатого» (1857), повістей «Квартет» (1858), «Амазонка» (1860), детектива «Ізумруд Сердоліковим» (1863), автобіографічної повісті «Цукерка» (1863), романа «Туз» (1867). Повість «Записки мелкотравчатого» високо оцінював і використовував в своїх творах А. Чехов, читав і хвалив І. Бунін.

Критики наполягають, що Є. Дріянському притаманні самотність і творча самостійність, образи та стилістика творів автора вповні виказують українське коріння, яке дають право критикам вміщувати його в курс української літератури XIX століття. Помер письменник у крайній бідності.

9 травня – 80 років від дня народження **Олександра Івановича**

Пономаренка (1942), кандидата фізико-математичних наук (1969), доцента кафедри теорії ймовірностей та математичної статистики Київського університету (1976). Соросський професор (1995).

Народився в місті Улан-Батор, Монголія. Навчався на механіко-математичному факультеті Київського держуніверситету (1960–1965), аспірантурі кафедри теорії ймовірностей цього університету (1965–1968). В 1970 р. закінчив Московський державний університет (теорія ймовірностей та математична статистика). Працював на посаді доцента кафедри теорії ймовірностей, статистики і актуарної математики механіко-математичного факультету Київського університету.

У штаті викладачів Ніжинської вищої школи працював на посаді доцента на кафедрі прикладної математики та інформатики.

Автор наукових статей із спектральної теорії випадкових процесів та полів, стохастичних диференціальних систем, загального стохастичного аналізу, теорії випадкових функціоналів та операторів, прикладного системного аналізу та теорії прийняття рішень та аналітичних фінансів. Читав лекції в Гельсінському університеті (Фінляндія), Єреванському університеті (Арменія), Львівському університеті, Московському університеті, ряді міжнародних шкіл з економіки і фінансів для країн Центральної та Східної Європи. Керував і брав участь у керуванні рядом Міжнародних освітніх проектів програм Агенції Міжнародного Розвитку США, Європейського союзу, Міжнародного фонду «Відродження». Почесний Соросівський Професор. Президент Економіко-математичного центру.

Автор підручників і навчальних посібників: Пономаренко О. І. Методи та моделі сучасних фінансів; Пономаренко О. І. Методи оптимізації та дослідження операції. Задачі та тести.

12 травня (25 травня за ст. ст.) – 115 років від дня народження **Василя**

Івановича Горбенка (1907–1969), старшого викладача кафедри хімії.

Народився в селі Дроздівка Ніжинського повіту Чернігівської губернії (зараз – Куликівський район Чернігівської області). Навчався в Сокиринській сільськогосподарській профшколі (1924–1926). Закінчив Київський інститут народної освіти, агробіологічне відділення факультету соціального виховання (1930) і був направлений на роботу вчителем природознавства і хімії школи № 7 міста Прилуки Чернігівської області (1930–1932). Потім – викладач хімії та природознавства у Прилуцькому технікумі нормування в сільському господарстві (1932–1935).

В 1935 р. переїхав до міста Ніжина Чернігівської області. 1935–1939 рр. – викладач хімії та природознавства робітничого факультету при Ніжинському педагогічному інституті. Закінчив з відзнакою природничий факультет НДПІ (1938). Працював у штаті викладачів НДПІ (1935–1940, 1943–1969) на посадах асистента кафедри зоології (1938–1939), асистента та старшого лаборанта кафедри хімії (1939–1940), викладача (1943–1955), старшого викладача (1955–1969) кафедри хімії, виконуючим обов'язки декана та інспектора-методиста заочного відділення (1948–1951). В 1957 р. склав кандидатські

екзамени. Викладав природознавство і завідував учбовою частиною в середній школі освіти для дорослих міста Ніжина (1940–1941).

Одночасно був викладачем хімії в Ніжинському технікумі механізації сільського господарства. В період окупації міста Ніжина (1941–1943) викладав хімію і природознавство в Ніжинській технічній школі. Після визволення Ніжина від нацистських загарбників, повернувся на роботу в НДПІ ім. М. В. Гоголя. Читав один із провідних курсів кафедри – курс з методики викладання хімії, також з неорганічної, колоїдної хімії. За його сприянням було створено кабінет методики хімії, якого раніше не було. Читав лекції в Обласному інституті удосконалення вчителів.

19 травня – 70 років від дня народження Миколи Яковича

Ігнатенка (1952), педагога, математика, доктора педагогічних наук (1997), професора (1998), Заслуженого працівника освіти України. Випускник фізико-математичного факультету НДПІ ім. М.В. Гоголя (1973).

Народився в селі Миколаївка Борзнянського району Чернігівської області в сім'ї робітника. У 1969 р. вступив до НДПІ ім. М. В. Гоголя на фізико-математичний факультет. Після закінчення НДПІ (1973) працював учителем математики і фізики ЗОШ № 3 (1973–1977) у Ніжині. Згодом – директором цієї школи (1977–1981), завідувачем відділу освіти Ніжинського міськвиконкому (1982–1983). З 1983 р. працював у місті Чернігові директором середньої школи № 2, завідувачем обласного відділу освіти, начальником Чернігівського обласного управління освіти та на інших адміністративних освітянських посадах. У Чернігівському державному педагогічному інституті ім. Т. Г. Шевченка з 1992 р. на посадах: доцента кафедри педагогіки, психології і методики викладання математики і фізики, декана факультету педагогіки та методики початкового навчання, першого проректора з питань навчальної роботи. З 1998 р. працював у Кримському гуманітарному університеті на посадах: першого проректора, завідувача кафедри математики, теорії та методики навчання математики (1998–2000, 2002–2012). У 2000–2002 рр. виконував обов'язки начальника освіти Ялтинського міськвиконкому.

Кандидат (1992), доктор педагогічних наук (1997). Доцент з 1993 р., професор з 1998 р. Відмінник народної освіти УРСР (1985). Заслужений працівник народної освіти УРСР (1991). Нагороджений медаллю ім. А. С. Макаренка (1990), знаком Міністерства освіти і науки України «За наукові досягнення» (2005). Серед регіональних нагород слід відзначити Почесну грамоту Ради Міністрів АР Крим, почесне звання «Заслужений діяч науки і техніки Автономної Республіки Крим» (2009).

Автор понад 150 наукових і науково-методичних праць, у тому числі 5 монографій, 18 навчально-методичних посібників.

Основні напрями наукової діяльності: активізація навчально-пізнавальної діяльності школярів в процесі навчання математики; організація профільного навчання математики в загальноосвітніх навчальних закладах, методологія і методи навчання математики у вищих навчальних закладах.

20 травня (8 травня за ст. ст.) – 135 років від дня народження **Миколи**

Михайловича Боголюбова (1872–1934), філософа, богослова, протоієрея РПЦ МП, доктора богослов'я (1917), професора (1913).

Народився в селі Павловське Ардатовського повіту Нижньогородської губернії (Росія) в сім'ї священника.

В 1882 р. вступив в Лисковське духовне училище. Закінчив Московську духовну академію (1896) зі ступенем кандидата богослов'я. Вивчав семітологію та єгиптологію, а також історію раннього християнства в Берлінському університеті. Після навчання в університеті викладав логіку, психологію та історію філософії в Нижньогородських духовних навчальних закладах. В

1906–1909 рр. працює головним редактором «Нижегородского церковно-общественного вестника», в якому публікує деякі свої статті.

3 вересня 1909 р. М. М. Боголюбов був введений в сан диякона, а 14 (27) вересня прийняв священницький сан. Причиною тому послужило й те, що він був запрошений на місце законоучителя до Ніжинського історико-філологічного інституту князя Безбородька (прийняття духовного сану було обов'язковим). Педагогічна діяльність о. Миколи в Ніжині тривала чотири роки (1909–1913). У ті роки Микола Михайлович став широко відомим серед вітчизняних релігійних філософів. 1913–1918 рр. – професор богослов'я Університету св. Володимира. Служив священником у селі Велика Круча Пирятинського повіту на Полтавщині, настоятелем церкви св. Іоана Богослова (1919–1922), священником Покровської церкви на Пріорці в Києві (1923–1925), настоятелем Спаської церкви в Нижньому Новгороді (1925–1934). У 1928–1930 рр. арештований. Після звільнення, незважаючи на хворобу, продовжував служіння в нижегородській церкві Всемилоствитого Спаса, закінчив другий том «Філософії релігії» і написав книги про Богоматерь і «Життя Ісуса Христа». Мав нагороди: Набедренник; Скуфія (1909); Камилавка (1913); Орден св. Станіслава III ступеня (1903); Орден св. Анни III ступеня (1907); Мітра (1923).

21 травня (8 травня за ст. ст.) – 120 років від дня народження

Костянтина Дмитровича Гулака (1902–?), старшого викладача кафедри педагогіки. Випускник Ніжинського педагогічного інституту (1938).

Народився в селі Перекопівка Роменського повіту Полтавської губернії (нині – Глинський район Сумської області) в сім'ї робітника-залізничника. Працював робітником на залізній дорозі. 1918–1922 рр. – навчався в Полтавській учительській семінарії. 1922–1930 рр. – працював учителем: учитель співів та керівник шкільного хору, вчитель початкових класів, учитель

української мови та літератури, вчитель російської мови та літератури, завідуючий-вихователь дитячого будинку, завідуючий колонією неповнолітніх правопорушників, завідуючий початкової школи, викладач російської мови, методики мови, педагогіки та ін. 1930–1933 рр. – навчався в Київському інституті соціального виховання, факультет мови і літератури.

В 1938 р. закінчив Ніжинський педагогічний інститут, факультет мови і літератури. У штаті викладачів НДПІ (1938–1941, 1949–1963) на посаді старшого викладача кафедри педагогіки. Учасник Другої світової війни. 1942–1943 рр. – навчався в Ташкентському вищому військово-педагогічному інституті. 1945–1947 рр. – аспірант Українського

науково-дослідного інституту педагогіки (м. Київ). У 1946 р. працював на посаді викладача кафедри російської мови в Київському державному педагогічному інституті ім. О. М. Горького. 1947–1949 рр. – замісник директора по науковій роботі Дрогобицького учительського інституту. 3 серпня 1949 р. переведений на роботу в НДПІ ім. М. В. Гоголя.

Наукова спадщина складає понад 15 наукових робіт. Нагороджений медаллю «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941—1945 рр.».

22 травня – 105 років від дня народження Миколи Юхимовича Буряка (1917–?), кандидата економічних наук, доцента.

Народився в місті Ніжині в сім'ї робітника. В 1938 р. закінчив Ніжинський державний педагогічний інститут, природничий факультет. Працював асистентом при кафедрі ботаніки. Січень 1940 - листопад 1940 рр. – курсант військово-політичного училища. 3 грудня 1940 по червень 1941 рр. викладав хімію у спецшколі міста Києва.

Під час Другої світової війни був активним її учасником, командиром.

З 1946 по 1957 рр. працював у Ніжинському державному педагогічному інституті на кафедрі філософії і політичної економії старшим викладачем політичної економії. З лютого 1950 р. – замісник декана заочного відділу. В 1951 р. працює замісником директора заочного відділення. З лютого 1952 р. – викладач кафедри марксизму-ленінізму. В цьому ж році було присвоєно вчене звання кандидата економічних наук. В 1953 р. Буряка М. Ю. було призначено завідувачем кафедри політичної економії Ніжинського державного педагогічного інституту. В 1954 р. присвоєно вчене звання доцента. В 1957 р. був звільнений з роботи в інституті в зв'язку з переводом до Миколаївського педінституту.

22 травня – 100 років від дня народження Поліни Іванівни Нагорної (1922–?), кандидата біологічних наук, доцента кафедри ботаніки, декана природничого факультету НДПІ ім. М. В. Гоголя.

Народилася в селі Гибалівка Шаргородського району Вінницької області в сім'ї селян. Закінчила біологічний факультет Одеського державного університету в 1946 р. Після закінчення університету працювала старшим лаборантом на кафедрі фізіології рослин цього ж університету.

В 1952 р. закінчила аспірантуру. Працювала в Одеському інституті підвищення кваліфікації вчителів завідувачкою кабінету біології та хімії. Кандидат біологічних наук (з 1953 р.). У 1968 р. присвоєно вчене звання доцента по кафедрі «Ботаніка». Працювала в Ніжинській вищій школі (1954–1993) на посадах старшого викладача (1954–1958), декана факультету природознавства (1958–1979), доцента (1979–1993).

Нагороджена значком «Відмінник народної освіти».

22 травня – 75 років від дня народження **Олени Іванівни Жовтопляс** (1947), педагога. Випускниця НДПІ ім. М. В. Гоголя (1969).

Народилася в місті Фюрстенберг (Німеччина). У 1969 р. закінчила Ніжинський державний педагогічний інститут ім. М. В. Гоголя за спеціальністю вчитель російської мови та літератури. Пройшла шлях від учителя, заступника директора до директора (1987–2020) ліцею № 15 міста Чернігова. Навчальний заклад, очолюваний О. І. Жовтопляс, став флагманом середньої освіти Чернігівщини, лабораторією закладів нового типу інституту післядипломної освіти, посідає перші місця в рейтингах за підсумками навчально-виховної роботи серед закладів освіти міста, є лауреатом Міжнародного відкритого рейтингу популярності та якості «Золота Фортуна», конкурсу «100 кращих шкіл України». Заклад бере участь у довгострокових проектах: «Виховання ліцеїстів», «Профільна освіта», «Креативність», «Інформатизація управління ліцеєм». Учитель-методист. Відмінник освіти України. Заслужений вчитель України (1996).

22 травня – 75 років від дня народження **Олександра Герасимовича Ковальчука** (1947), літературознавця, доктора філологічних наук (1993), професора (1994). Випускник НДПІ ім. М. В. Гоголя (1972).

Народився в селі Приколотне на Харківщині у родині вчителів. Після закінчення школи стає студентом індустріального технікуму, а з 1964 р. вже працює слюсарем-інструментальником на Харківському заводі «Світло шахтаря». Потім працював у будівельній сфері. А з вересня 1968 р. – студент українського відділення філологічного факультету НДПІ ім. М. В. Гоголя. По завершенні навчання в інституті (1972), викладав, успішно закінчив аспірантуру. В 25 років захистив кандидатську дисертацію про епічні твори М. Рильського, в 45 – захист докторської дисертації по темі «Український повоєнний роман (проблеми жанрового розвитку)». Працював у штаті викладачів Ніжинської вищої школи (1972–2020) на посадах асистента (1972–1977), старшого викладача (1977–1981), доцента (з 1981), професора (з 1993), завідувача кафедри української літератури (1979–2012).

Досліджував актуальні проблеми теорії та історії літератури, зокрема аксіологічний аспект жанрово-стильового розмаїття сучасного роману. Співорганізатор видавничої програми «Літературна діаспора», Винниченкознавчої наукової лабораторії.

У його науковому доробку біля 250 наукових праць. За авторством науковця виданий підручник з української літератури для 11 класу. У 2003 р. МОН України був висунутий на здобуття Державної премії в галузі освіти та науки.

За значний вклад у розвиток вітчизняної освіти і науки Ковальчук О. Г. нагороджений медаллю «Ветеран праці» (1990), нагрудним знаком «Відмінник народної освіти УРСР» (1990), Почесною грамотою МОН України (1995), Почесною грамотою Чернігівської обласної державної адміністрації (1998), знаком МОН України «За наукові досягнення» (2007), медаллю Миколи Гоголя (2009). У 2015 р. присвоєно звання «Заслужений працівник Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя». У 2016 р. його дослідження «Візуальне у творчості Михайла Коцюбинського» відзначили обласною літературно-мистецькою премією імені М.М. Коцюбинського.

28 травня – 65 років від дня народження **Петра Петровича Моціяки**

(1957), кандидата історичних наук (1992), доцента (1998).

Народився в селі Григорівка Бахмацького району Чернігівської області. У 1982 р. закінчив історичний факультет Чернівецького університету. Протягом 1982–1985 рр. працював учителем історії та географії Дубинської восьмирічної школи Конотопського району Сумської області, а в 1985–1987 рр. – викладачем історії, географії та права в Ніжинському СПТУ-2. Працював у Ніжинській вищій школі (1987–2021) на посадах асистента кафедри історії КПРС і наукового комунізму (1987–1989), асистентом, старшим викладачем і доцентом кафедри історії історико-філологічного факультету (1992–1999). Вчене звання доцента було присвоєно по кафедрі історії в 1998 р. Після створення історико-правознавчого факультету, протягом 1999–2004 рр., очолював кафедру всесвітньої історії. За весь період роботи викладав такі навчальні курси: «Нова історія країн Європи та Америки», «Нова історія країн Азії та Африки», «Шкільний курс історії та методика викладання історії», «Історична географія», «Історія середньовічного Сходу», декілька спецкурсів.

Доцент Моціяка П. П. є автором понад 100 наукових та навчально-методичних друкованих праць. Основний напрям наукових досліджень: історія європейських країн періоду нового та новітнього часу, краєзнавчі дослідження, методичні посібники.

За високі показники у виробничій діяльності, вагомий внесок у справу підготовки і виховання молодих фахівців, активну участь у громадському житті університету, Моціяка П. П. неодноразово нагороджувався почесними грамотами НДУ імені Миколи Гоголя, почесною грамотою Міністерства освіти і науки України в 2004 р., грамотою та почесною відзнакою Чернігівської обласної ради в 2006 р., грамотою комітету Чернігівської обласної організації Профспілки працівників освіти і науки України в 2014 р., грамотою посольства Республіки Польща в Києві (2015). Нагороджений медаллю Національної академії педагогічних наук України «Ушинський К. Д.» (2016).

29 травня – 80 років від дня народження **Івана Михайловича**

Гетмана (1942–1994), мовознавця, доктора філологічних наук (1992), професора (1993).

Народився в селі Нагутське Ставропольського краю (Росія). Закінчив Красноярський державний педагогічний інститут по спеціальності англійська мова (РФ, 1965). Учителював (1963–1965). 1966–1980 рр. – на викладацькій роботі у педагогічних вищих навчальних закладах РФ. З 1975 р. – кандидат філологічних наук, у 1983 р. присуджено вчене звання доцента. У 1992 р. присвоєно вчений ступінь доктора філологічних наук, 1993 р. – вчене звання професора.

Працював у штаті викладачів Ніжинської вищої школи (1980–1994) на посадах старшого викладача, доцента, професора кафедр російської мови (1980–1990), стилістики та культури мови (1990–1994), німецької мови (від 1994). Читав лекції з курсів «Загальне мовознавство», «Вступ до мовознавства». Розробив спецкурси «Історія лінгвістичних навчань», «Історія російської лексикографії», «Загальна і російська лексикографія», «Використання словників у школі і вузі».

Науковий доробок понад 60 праць. Наукові дослідження: лексико-семантичні засоби створення амбівалентності; ідеографія, зокрема питання порівняльного вивчення лексичних значень; мова творів М. Гоголя, М. Коцюбинського, Л. Глібова, Е. По та ін.

31 травня (19 травня за ст. ст.) – **125 років від дня народження Василя**

Васильовича Дубровського (1897–1966), історика, архівіста, музесзнавця, джерелознавця, красзнавця, тюрколога, громадського і релігійного діяча. Випускник НІФІ кн. О. Безбородька (1919).

Народився в місті Чернігові в сім'ї священника. Упродовж 1906–1911 рр. навчався в Чернігівському духовному училищі, а потім Чернігівській духовній семінарії (1911–1915). У 1919 р. закінчив Ніжинський історико-філологічний інститут кн. О. Безбородька, історичний відділ. Дипломну роботу підготував до друку як монографію «Данило Павлович Апостол та його гетьманство» (1919).

У 1919 р. виїхав до Чернігова, де протягом наступних п'яти років (1919–1925) працював у різного типу навчальних закладах міста та займався громадською роботою. В 1925 р. переїхав до Харкова, де обійняв посаду завідувача музейно-бібліотечної секції. Восени 1925 р. захистив дисертацію на тему «Селянські рухи на Україні після 1861». Опублікував нариси та історичні дослідження, розвідки з історії України та української церкви.

У 1930–1933 рр. співпрацював як дійсний член з Всеукраїнською науковою асоціацією сходознавства, брав участь у складанні україно-азербайджанського словника. 1933 р. заарештований за звинуваченням у контрреволюційній діяльності та засуджений до п'яти років виправних робіт. Після звільнення склав докторантський іспит при Інституті історії АН СРСР, але через своє минуле не отримав цього звання. Був змушений учителювати у провінції до початку війни.

Під час німецької окупації повернувся до викладацької та наукової роботи на історико-філологічному факультеті Харківського університету.

Від 1944 р. – на еміграції. Спочатку в Німеччині, потім – в США.

Автор численних праць з історії соціальних відносин в Україні 18–19 ст., політичної історії Гетьманщини 18 ст., українських пам'яток- та музезнавства, літературних перекладів з турецької мови, мемуарних статей, спогадів, студій з української та азербайджанської філології.

Червень

1 червня – **75 років від дня народження Людмили Іванівни**

Пащенко (1947), старшого викладача кафедри інструментально-виконавської підготовки. Випускниця Ніжинського державного педагогічного інституту (1969).

Народилася в місті Донецьку в сім'ї службовців. Навчалась в Бахмацькій середній школі (1954–1965). Закінчила музично-педагогічний факультет Ніжинського педагогічного інституту (1969).

Працювала у Ніжинській вищій школі з 1970 до 2004 рр. на посадах концертмейстера (1970–1973), викладача (1973–1988),

старшого викладача (1988–2004). Основний напрям наукових досліджень – музична педагогіка.

Нагороджена медаллю «Ветеран праці» (1990).

2 червня (20 травня за ст. ст.) – **150 років від дня народження**

Костянтина Федоровича Радченка (1872–1908), історика, філолога-славіста. Екстраординарний (1901–1905) та ординарний (1906–1908) професор НІФІ кн. Безбородька. Магістр слов'янської філології (1898), професор (1901).

Народився в місті Києві, у сім'ї придворного радника. Закінчив Першу київську гімназію із золотою медаллю (1890) та історико-філологічний факультет Київського університету (1894). У 1896–1898 рр. був учителем російської мови і словесності в приватній жіночій школі А. А. Бейтель у Києві. Після захисту магістерської дисертації (1898) зі слов'янської філології на тему «Релігійно-літературний рух у Болгарії в епоху до завоювання Туреччини» був у відрядженні з науковими експедиціями до Праги, Відня, Сербії, Болгарії та на Афон.

Після повернення з-за кордону, 1900 р. призначений на посаду приват-доцента історико-філологічного факультету Київського університету на кафедрі слов'янської філології, а через рік екстраординарним (1901–1905) професором Ніжинського історико-філологічного факультету кафедри російської мови та слов'янських діалектів. У 1906 р. отримав посаду ординарного професора. Однак К. Ф. Радченко залишався пов'язаним з Києвом і вважався одним з найкращих болгарських дослідників у київській школі.

Все своє життя присвятив науці. Досліджував історію болгарської та сербської літератур, писемність і культуру, релігійні рухи на Балканах, життя і діяльність діячів сербського Відродження. Вважався незаперечним фахівцем з давньоболгарської літератури та історії на Балканах і, незважаючи на свою молодість, залишив тривалий слід у болгаристиці.

2 червня – **100 років від дня народження** **Анатолія Борисовича**

Живоглядова (1922–1991), кандидата педагогічних наук (1969), доцента (1973).

Народився в місті Тамбов (Росія). Учасник Другої світової війни. В 1946 р. вступив до Тамбовського державного педагогічного інституту на факультет російської мови і літератури. Потім з батьками переїздить до міста Воронежа і продовжує навчання в Воронежському педінституті. Після закінчення з відзнакою інституту (1950), отримав направлення на роботу у місто Петропавловськ-Камчатський (РФ), де працював до 1970 р. вчителем російської мови та літератури, директором середньої школи, завідувачем навчальної частини Камчатського інституту удосконалення вчителів, деканом філологічного факультету і старшим викладачем кафедри російської та зарубіжної літератур Камчатського державного педагогічного інституту. В 1969 р. захистив кандидатську дисертацію і отримав вчений ступінь кандидата педагогічних наук.

Працював у Ніжинській вищій школі (1970–1974; 1978–1991) на посадах виконуючого обов'язки доцента та завідувача кафедрою російської і зарубіжної

літератури (1970–1973), доцента і завідувача кафедрою російської і зарубіжної літератури (1973–1974), доцента цієї кафедри (1978–1991).

1974–1978 рр. – доцент кафедри російської та зарубіжної літератури, декан факультету російської мови і літератури Южно-Сахалінського педінституту. З жовтня 1978 р. обраний за конкурсом на посаду доцента кафедри російської і зарубіжної літератури НДПІ ім. М. В. Гоголя.

Науковий доробок понад 20 праць. Нагороджений орденом Вітчизняної війни II ступеню.

4 червня – 60 років від дня народження Тамари Вікторівни Куперець (1962), кандидата філософських наук (1994), доцента (2004).

Народилася в селі Громівка Новотроїцького району Херсонської області в сім'ї службовців. Закінчила філософський факультет Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка (1986). 1993 р. захистила дисертацію на здобуття ступеню кандидата філософських наук. Працює у Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя з вересня 1986 р. на посаді лаборанта, з вересня 1989 р. – на посаді асистента, викладача, з жовтня 1998 р. – на посаді доцента кафедри філософії та соціології, а з серпня 2004 р. на посаді завідувача та виконуючої обов'язки завідувачки цієї кафедри до моменту її ліквідації. З листопада 2010 р. по листопад 2013 р. навчалася в докторантурі Київського державного університету імені Тараса Шевченка на кафедрі філософії філософського факультету. Основні лекційні курси: соціологія, філософія науки, новітня філософія науки.

Сфера наукових інтересів – соціальна філософія та філософія історії, соціологія, філософія науки. Підготувала понад 50 наукових статей, 1 монографію, 6 навчально-методичних посібників.

13 червня – 60 років від дня народження Олени Миколаївни Таран (1962), кандидата педагогічних наук (2003), доцента, завідувачки кафедри германської філології та методики викладання іноземних мов. Випускниця НДПІ ім. М. В. Гоголя (1984).

Закінчила факультет іноземних мов Ніжинського державного педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя (1984). Працює у Ніжинській вищій школі з 1984 р. на посадах викладача (1984–1995), старшого викладача (1995–2003), завідувачки кафедри англійської мови та методики викладання (з 2003). Навчалася в аспірантурі Ніжинського державного педагогічного університету (1998–2001). У 2003 р. захистила дисертацію за спеціальністю «Загальна педагогіка та історія педагогіки». Викладає практичну граматику англійської мови, методику викладання іноземних мов, методику викладання іноземних мов у вищій школі. Входить до складу робочої групи міжнародного спільного проекту з грантовою підтримкою Британської Ради в Україні, Міністерства освіти і науки України «New Generation School Teacher». Співпрацює з методичним об'єднанням вчителів англійської мови міста Ніжина, надає науково-методичні консультації вчителям англійської мови Ніжинського міського ліцею та Обласного педагогічного ліцею при НДУ.

Коло наукових інтересів: методика викладання іноземних мов, історія педагогіки.

15 червня – **75 років від дня народження Надії Михайлівни Палаєвої** (1947), старшого викладача кафедри інструментально-виконавської підготовки. Випускниця НДПШ ім. М. В. Гоголя.

Народилася в Угорщині місто Папа в сім'ї військовослужбовця. В 1955 р. сім'я переїхала в місто Умань. В 1963 р. поступила в Уманське музикальне училище, яке закінчила в 1967 р. по класу фортепіано. В 1967 р. працювала в ньому концертмейстером.

В 1972 р. закінчила музично-педагогічний факультет Ніжинського державного педагогічного інституту. Працювала у Ніжинській вищій школі (1972–2004) на посадах викладача (1972–1985), старшого викладача (з 1985) музично-педагогічного факультету. Вела дисципліни: основний інструмент, концертмейстерський клас, читала лекційний курс по історії російської музики.

Основний напрям наукових досліджень – музична педагогіка.

15 червня – **60 років від дня народження Володимира Миколайовича Харченка** (1962), старшого викладача кафедри інформаційних технологій та аналізу даних. Випускник НДПШ ім. М. В. Гоголя (1985).

Закінчив Ніжинський державний педагогічний інститут і отримав спеціальність учителя математики та фізики, потім аспірантуру при кафедрі основ інформатики та обчислювальної техніки Київського державного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (1995). Працює в Ніжинській вищій школі з 1988 р. на посадах асистента кафедр математики, прикладної математики (1988–2002), старшого викладача кафедри прикладної математики, інформатики і освітніх вимірювань (з 2002). Викладає для студентів бакалаврату та магістратури навчальні курси «Дискретної математики», «Інформатики», «Основи програмування», «Інформаційні мережі», «Алгоритми і структури даних», «Архітектура обчислювальних систем». Отримує грантів: стажування в університеті штату Айова (березень 2001) – грант Держдепартаменту США; участь у проєкті «Реформа і оновлення педагогічної освіти в Україні» (2001–2003); грант Tempus-TASIS Network Project NP 22012-2001 «Економічна і статистична освіта в Україні» (2002–2004); координатор в НДУ імені Миколи Гоголя проєкту 145029-TEMPUS-2008-SE-JPCR «Освітні вимірювання, адаптовані до стандартів Європейського Союзу» (2009–2012).

Коло наукових інтересів: використання інформаційних технологій в освіті. Має відзнаки: Грамота управління освіти і науки Чернігівської облдержадміністрації (2002); Почесна грамота Міністерства освіти і науки України (2003); Диплом корпорації Intel та Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України (2011)

Автор понад 85 науково-методичних публікацій.

17 червня – 60 років від дня народження **Валентини Миколаївни**

Бережняк (1962), кандидата філологічних наук (1996), доцента. Випусниця НДПІ ім. М. В. Гоголя (1983).

Народилася в селі Перебудова Ніжинського району Чернігівської області. Закінчила філологічний факультет Ніжинського державного педагогічного інституту імені М. В. Гоголя (1983), аспірантуру Інституту української мови НАН України за спеціальністю «Українська мова» (1996). Працювала у Ніжинській вищій школі (1990–2012) на посадах асистента (1990–1993), стажиста-дослідника (1993–1995), асистента (1995–1997), заступника декана з навчально-виховної роботи, доцента (1997)

кафедри української мови. Автор публікацій з проблематики гончарної термінології у періодичних виданнях і збірниках. У науковому доробку понад 60 праць.

Основний напрям наукових досліджень – східнополіські говори на тлі суміжних діалектних систем.

20 червня (8 червня за ст. ст.) – 125 років від дня народження **Анатолія**

Григоровича Єршова (1897–1938), історика, джерелознавця, краєзнавця, педагога. Випусник Ніжинського ІНО (1922).

Народився в селі Товкачівка Львовського повіту Курської губернії, в сім'ї священника. Навчався по духовній лінії – в Білгородському училищі (1907–1911) та Курській семінарії (1911–1917). Згодом, протягом п'яти років, навчався на словесному відділенні Ніжинського ІФІ, яке закінчив в 1922 р., успішно захистивши кандидатську працю на тему «Міста і містечка Лівобережної України наприкінці XVIII ст.».

З жовтня 1922 р. переїхав до Ніжина у зв'язку з обранням аспірантом (1922–1925). У 1925–1930 рр. – науковий співробітник Ніжинської науково-дослідної кафедри історії культури та мови по секції української і російської історії. 1925 р. захистив промоційну працю на тему «Історія ремісничих цехів на Лівобережній Україні у XVII–XVIII ст.». Один з фундаторів Ніжинського наукового товариства краєзнавства (1925). У 1927–1930 рр. співробітничав із Археографічною комісією та Комісією Лівобережжя і Слобідської України при ВУАН. Брав участь в археографічній експедиції до Москви (1927–1928), де допомагав М. Грушевському збирати матеріали для «Історії України-Руси».

У 1931 р., після закриття Ніжинської науково-дослідної кафедри, А. Єршов переїхав до Харкова.

У 1931–1934 рр. – науковий співробітник Науково-дослідного інституту української культури ім. академіка Д. Багалія (м. Харків). У 1935–1937 рр. очолював відділ феодалізму Харківського історичного музею. 27 жовтня 1937 р. заарештований. 11 січня 1938 р. розстріляний. У 1958 р. реабілітований.

Наукова спадщина А. Єршова – помітне явище української історіографії 1920-х років. Йому належить ряд праць з історії цехового устрою та фінансів Лівобережної України XVII–XVIII ст., автор численних історіографічних праць.

21 червня – 120 років від дня народження **Кирило Карловича Шияна** (Кирила Карповича) (1902–1974), дослідника історії України ХХ ст., доктора історичних наук (1962), професора (1963). Випускник НІНО (1930).

Народився в селі Березова Лука Петровсько-Роменського повіту Полтавської губернії (тепер Гадяцького р-ну Полтавської обл.) в селянській родині. 1921 р. вступив до Гадяцького педагогічного технікуму, після чого учителював у семирічній школі в селищі Липова Долина Роменської округи на Сумщині. У 1926–1930 рр. навчався на соціально-економічному відділі Ніжинського ІНО. У зв'язку із закриттям (грудень 1929) Ніжинської науково-дослідної кафедри історії культури та мови, в 1930 р. вступив до аспірантури

Науково-дослідного інституту історії української культури імені академіка Д. І. Багалія при Харківському інституті народної освіти, яку закінчив 1932 р. Після закінчення навчання в аспірантурі обіймав посаду наукового співробітника Науково-дослідного інституту історії української культури, працював викладачем історії в Харківській середній школі. У вересні 1936 р. вченого звинуватили в антирадянській діяльності й ув'язнили. Після звільнення, наприкінці 1938 р., працював до початку Другої світової війни помічником директора та викладачем історії у школі, згодом – викладачем кафедри історії СРСР Харківського педагогічного інституту.

З жовтня 1941 до жовтня 1943 рр. перебував в евакуації в Узбекистані, де працював викладачем історії та директором середньої школи в Самарканді. 1943–1956 рр. у Харківському педагогічному інституті пройшов шлях від доцента, завідувача кафедри історії СРСР, декана історичного факультету до заступника директора інституту. У 1946 р. захистив кандидатську дисертацію «Стольпинская аграрная реформа в Харьковской губернии». У 1956 р. К. К. Шиян перейшов до Харківського державного університету, де залишався працювати на посадах доцента та професора кафедри історії СРСР. 1962 р. захистив докторську дисертацію. З 1963 р. – професор кафедри історії СРСР Харківського університету.

Автор близько 100 наукових праць. Автор розділів колективних праць: Історія робітничого класу Української РСР. Т.2 (Київ, 1967); Розвиток народного господарства Української РСР. 1917–1967. Т. I (Київ, 1967). Редактор 12 монографій і ряду збірників документів з історії заводів, промисловості та робітничого класу України.

23 червня – 65 років від дня народження **Анатолія Васильовича Роліка** (1957), ученого-германіста та перекладознавця, кандидата філологічних наук (1989), доцента (1991).

Народився в селі Вільшана Ічнянського р-ну Чернігівської області. Закінчив Київський державний педагогічний інститут іноземних мов (нині Київський Національний лінгвістичний університет) з відзнакою (1979). Після закінчення університету – викладач Попаснянського СПТУ-2 Дніпропетровської області.

Працює в Ніжинській вищій школі з серпня 1981 р. на посадах: лаборант факультету іноземних мов (1981–1983), викладач німецької мови (1983–1988), старший викладач (1988–1991), доцент (1991), завідувач кафедри німецької мови (1988–2004), доцент кафедри германської філології (з 2013 року).

Об'єктом наукового інтересу є питання соціальної стратифікації сучасної німецької мови та актуальні напрями сучасного перекладознавства, зокрема, проблема перекладу

творів М. В. Гоголя на німецьку мову. Окрім наукової діяльності, займається також перекладом наукових статей, особливо присвячених творчості Миколи Гоголя, які регулярно публікуються в «Гоголезнавчих студіях», часописах «Літературний Чернігів», «Наш український дім» і художнім перекладом з англійської та німецької мов. Член літературної спілки «Чернігів», неодноразово публікувався в журналі іноземної літератури «Всесвіт», увійшов до довідника-хрестоматії «Літератори Ічнянщини. 100 імен; 700 відомих ічнянців: митці, науковці, діячі культури» / упорядник Т. Чумак.

Автор близько 200 публікацій, серед яких наукові статті, методичні та навчальні посібники для студентів, переклади. Серед останніх публікацій можна, зокрема, виокремити наступні: «Вибуховий ефект» та інші оповідання: переклади з англійської та німецької (Ніжин, 2015); Німецькомовний гоголезнавчий дискурс другої половини ХХ століття: антологія (Ніжин, 2016); другий том антології «THE ROLLICK» («Кубатура кохання (SA PAGIGUGMA, UPENDO, RAKKAUS): переклади та оповідання (Ніжин, 2016). В 2017 р. вийшла «Помста», третя книга серії «THE ROLLICK». 2018 р. ознаменувався появою «Німецькомовного гоголезнавчого дискурсу другої половини ХХ–початку ХХІ століття» (Ніжин, 2018) та публікацією в журналі іноземної літератури «Всесвіт» перекладу роману шведського письменника К'єллі Йогансона «Світ Гоголя».

26 червня (14 червня за ст. ст.) – **210 років від дня народження Петра**

Павловича Дубровського (1812–1882), російського філолога-русиста, академіка-славіста, ад'юнкта Петербурзької Академії наук, професора польської мови, член-кореспондента РАН. Випускник Ніжинського ліцею кн. Безбородька (1828).

Народився в місті Чернігові. Освіту отримав у Ніжинському ліцеї кн. Безбородька (1825–1828) та Московському університеті, де вивчав польську мову. Після закінчення університету (1837) працював викладачем Ловицького інституту молодших вчителів, Муранівського окружного училища і Варшавської губернської гімназії (1837–1845). З 1845 по 1851 рр. П. П. Дубровський обіймав посаду цензора; потім з Варшави був переведений в Петербург професором польської мови в головний педагогічний інститут (1851–1858), цензором Петербурзького цензурного комітету (1859–1862). Екстраординарний академік Російської академії наук (1855). Дійсний член Російського географічного товариства (1853). У 1855 р. П. Дубровський був обраний ад'юнктом академії наук по II відділенню російської мови та словесності, але, стомлений посиленою науковою роботою, в 1862 році покинув Петербург, промінявши звання академіка на звання член-кореспондента, і проживав до самої смерті то в Варшаві, то в Скерневицах.

Друкувався в газетах «Поголос», «Літературна газета», «Московские ведомости», журналах «Телескоп», «Зоряниця», «Kolo», «Biblioteka Warszawska» (1841–1842), де друкувалися його огляди всіх слов'янських літератур), «Вести Академии наук», «Москвитянин», «Российский вестник», «Casopis Ceskeho museum», «Подунавка», «Московский наблюдатель».

29 червня (17 червня за ст. ст.) – **155 років від дня народження Артура**

Олександровича Брока (1867–1940), філолога-латиніста, професора, педагога.

Народився в місті Дерпте (зараз м. Тарту, Естонія). Початкову освіту отримав у Псковській губернській гімназії, яку

закінчив із золотою медаллю. У 1889 р. закінчив історико-філологічний факультет Дерптського (Юр'ївського) університету із ступенем кандидата давньокласичної філології. В 1889–1891 рр. А. Брок виїжджав на стажування за кордон, під час якого прослухав лекції в Бонні і Берліні. 1891 р. склав магістерський іспит в Юр'ївському університеті, а 1897 р. університет св. Володимира в Києві присудив йому звання магістра римської словесності. З 1892 до 1898 рр. молодий учений викладав стародавні мови у середніх навчальних закладах Юр'їва та одночасно перебував на посаді приват-доцента в Юр'ївському університеті.

У 1898–1901 рр. виконував обов'язки екстраординарного професора римської словесності Історико-філологічного інституту кн. Безбородька в Ніжині. З 2 липня 1901 р. – ординарний професор і дійсний статський радник. 1901–1919 рр. займав посаду директора Реформатського училища (училище при німецькій Реформатській церкві) у Санкт-Петербурзі. З 1919 р. очолював факультет нових мов при Педагогічному інституті ім. Герцена. У 1926–1930 рр. – професор німецької філології та літератури Ленінградського університету і Педагогічного інституту імені Герцена. Але в 1930 р. його заслали в Казахстан, і через 12 років він помер там в сильній скруті.

А. О. Брок відомий своїми працями з педагогіки, мовознавства, історії філософії, загальних питань гуманітарного пізнання. Основні праці: Религия Лукреция (Нежин, 1901) ; Humanistisch Bildung (Riga, 1908) ; Гуманитарное образование (СПб., 1909) ; Средства художественного воспитания (Пг., 1921).

Липень

1 липня – 90 років від дня народження **Михайла Миколайовича**

Фіцули (1932–2015), українського вченого-педагога, доктора педагогічних наук, професора, академіка АН ВШ України (1992).

Народився в селі Посада-Яслиська (Польща). В 1945 р. переселений в Україну в село Будилів Козівського району Тернопільської області. Навчався на шкільному відділенні Бережанського педагогічного училища, по закінченню якого (1953) викладав математику і німецьку мову в Надрічнлянській семирічці. Після служби в армії працював вихователем у Заліщицькому спеціальному дитячому будинку та Копичинецькій дитячій виховній колонії, заступником начальника з навчально-виховної роботи Бережанської ДВК. За час роботи в колоніях навчався заочно на фізико-математичному факультеті Чернівецького державного університету ім. Ю. Федьковича, який закінчив у 1964 р. й отримав спеціальність учителя математики середньої школи. У 1965–1968 рр. – аспірантура при кафедрі педагогіки Київського державного педагогічного інституту ім. М. Горького (нині Національний педагогічний університет імені Михайла Драгоманова). За час навчання в аспірантурі підготував і захистив кандидатську дисертацію на тему «Особливості виховної роботи в спецшколі» (1968).

Після закінчення аспірантури, працював у штаті викладачів НДПШ ім. М. В. Гоголя (1968–1971) на посадах старшого викладача, виконувача обов'язки завідувача кафедри педагогіки (з 1968).

Із серпня 1971 р. працював в Тернопільському Національному педагогічному університеті ім. В. Гнатюка, де займав посади: завідувача кафедри педагогіки, декана фізико-математичного факультету, проректора з навчальної роботи. За час роботи підготував і захистив докторську дисертацію на тему «Теорія і практика перевиховання неповнолітніх засуджених у виховно-трудовах колоніях» (захищена у 1991 р.).

Наукові інтереси М. Фіцули пов'язані з удосконаленням навчально-виховного процесу загальноосвітньої школи, теорією і практикою перевиховання педагогічно занедбаних учнів у школах і неповнолітніх правопорушників у спеціальних виправно-виховних закладах.

Автор близько 180 публікацій, серед яких 24 монографії і навчальні посібники, чотири навчальні програми, тридцять шість методичних рекомендацій для студентів, вчителів і викладачів вищих навчальних закладів. Окрім того, опубліковано в газетах близько 150 статей з проблем виховання учнівської і студентської молоді.

Нагороджений знаком «Відмінник народної освіти України», медаллю А. С. Макаренка, медаллю «Ветеран праці».

1 липня – 60 років від дня народження Марини Олександрівни Шевчук (1962), кандидата педагогічних наук (2016), доцента кафедри педагогіки, початкової освіти та освітнього менеджменту. Випускниця НДПІ ім. М. В. Гоголя (1987).

Народилася в місті Волгограді (Росія) у сім'ї службовців. У 1982 р. закінчила Волгоградське училище мистецтв, 1987 р. – Ніжинський державний педагогічний інститут ім. М. В. Гоголя за спеціальністю «Музика» і отримала кваліфікацію вчителя музики. Навчалась в аспірантурі Ніжинського державного педагогічного університету імені М. Гоголя (1998–2001).

Працює у Ніжинській вищій школі з 1987 р. на посадах викладача кафедри методики музичного виховання, співу та хорового диригування (1987–1998); асистента кафедри педагогічної майстерності (2001–2005); старшого викладача цієї ж кафедри (2005–2009); старшого викладача кафедри педагогіки та педагогічної майстерності (2009–2011); старшого викладача кафедри педагогіки (2011–2016); доцента кафедри педагогіки, початкової освіти та освітнього менеджменту (з 2016).

Викладає навчальні дисципліни: Менеджмент в освіті; Трудове навчання з практикумом; Методика навчання технологічної освітньої галузі в початковій школі; Методика навчання інформатики в початковій школі; Методика навчання інформативної освітньої галузі в початковій школі, Проектна діяльність в навчальних закладах, Проектний менеджмент, Стратегічне управління освітніми системами та ін.

Коло наукових інтересів: формування професійної компетентності майбутніх фахівців, методика початкового навчання, менеджмент соціально-гуманітарної сфери, проектна діяльність в початкових закладах, проектний менеджмент.

Автор майже 90 наукових публікацій.

3 липня – 70 років від дня народження **Ніни Степанівни Останіної**

(1952), кандидата педагогічних наук (2005), доцента (2007).
Випускниця НДПІ ім. М. В. Гоголя (1981).

Закінчила філологічний факультет Ніжинського державного педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя (1981). Другу вищу освіту здобула у 1990 р., закінчивши Київський державний інститут культури за спеціальністю «Культурно-освітня робота»; отримала кваліфікацію «Культурно-освітній працівник, диригент академічного хорового колективу». У 2005 р. захистила кандидатську дисертацію на тему «Проблеми організації клубної роботи з учнівською молоддю в педагогічній теорії й практиці України (1917–1931 рр.)».

Із 2003 р. працює у НДУ імені Миколи Гоголя на посадах асистента (2003–2005), доцента (2005) кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи. Розробила та викладала навчальні дисципліни: «Соціальна педагогіка», «Методика робота в соціально-педагогічних закладах у літній період», «Клубна робота з учнівською молоддю», «Соціальна робота на підприємстві», «Соціально-педагогічна профілактика насилля в сім'ї», «Організаційно-масова робота у закладах позашкільної освіти» та ін.

Н. С. Останіна є дійсним членом-академіком Міжнародної Академії культури безпеки, екології та здоров'я. Членкиня редакційної ради Всеукраїнського науково-методичного журналу «Основи здоров'я та фізичної культури»; членкиня Європейської асоціації безпеки життєдіяльності. Членкиня журі II етапу Всеукраїнської студентської олімпіади (Київ, КНУ імені Тараса Шевченка, 5-7 квітня 2017 р.). Керівниця проблемної студентської наукової групи «НАТОС».

Основний напрям наукових пошуків – сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні. У науковому доробку більше 90 публікацій, серед яких наукові статті у фахових, зарубіжних виданнях, навчально-методичні посібники, методичні рекомендації та ін.

Має відзнаки: Грамота Міністерства освіти і науки «За високий організаційний і методичний рівень підготовки та проведення II етапу Всеукраїнської студентської олімпіади з соціальної роботи (2017 р.); Грамоти і Подяки Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя (2016, 2017, 2020).

6 липня – 70 років від дня народження **Володимира Миколайовича**

Крицького (1952), педагога-баяніста, кандидата педагогічних наук (1999), доцента (2000), завідувача кафедри музичної педагогіки та хореографії.

Народився в місті Прилуки Чернігівської області. Закінчив оркестровий факультет Київської державної консерваторії ім. П. І. Чайковського (1980). Працював у Ніжинській вищій школі (1980–2012) на посадах викладача кафедри музики та співів, старшого викладача кафедри теорії, історії музики та гри на музичних інструментах. 1988–1990 рр. – стажист-дослідник КДПІ імені М. П. Драгоманова. З 1990 р. – старший викладач кафедри теорії, історії музики та гри на музичних інструментах НДПІ ім. М. В. Гоголя. З 1991 р. – старший викладач та доцент (1995) кафедри музичного виховання НДПІ імені Миколи Гоголя. У 1999 р. захистив дисертацію по темі «Формування уміння художньої інтерпретації у студентів музичних факультетів педагогічних закладів вищої освіти» та отримав вчений ступінь кандидата педагогічних наук. Доцент (2001), завідувач кафедри музичної

педагогіки та кафедри музичної педагогіки та хореографії (2006) НДУ імені Миколи Гоголя.

Основний напрям наукових досліджень – музична педагогіка.

14 липня – 75 років від дня народження **Віри Григорівни Коваленко** (1947), кандидата філологічних наук (1980), доцента (1989).

Народилася в місті Прилуки Чернігівської області. Закінчила з відзнакою філологічний факультет Дніпропетровського державного університету (тепер – Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара) (1970). Аспірант кафедри російської мови Дніпропетровського державного університету (1970–1973). Викладач кафедри російської мови Пржевальського педінституту (Киргизька ССР). 1975–1976 рр. – викладач кафедри російської мови Дніпропетровського державного університету.

В штаті викладачів Ніжинської вищої школи працювала (1976–2011) на посадах асистента (1976–1980), старшого викладача (1980–1987), доцента (1987–1994) кафедри російської мови, доцента (1994–2011) кафедри української мови.

Читала лекції з історії російської літературної мови, історичної граматики російської мови, вступ до слов'янської філології, давньоруської мови, історії української літературної мови, порівняльної граматики української і російської мов.

Науковий доробок понад 30 праць.

Основний напрям наукових досліджень – інтерпретація художнього тексту.

Відмінник освіти України (2000).

16 липня (4 липня за ст. ст.) – 185 років від дня народження **Андрія Федоровича Хойнацького** (1837–1888),

церковного і педагогічний діяча, протоієрея, історика української православної Церкви, професора, члена історичного товариства Нестора-літописця, краєзнавця Волині, зокрема Почаївської Лаври.

Народився А. Хойнацький в сім'ї священника в містечку Полонному Новоград-Волинського повіту Волинської губернії. Навчався у Волинській духовній семінарії (1853–1859). Потім вступив до Київської духовної академії, яку закінчив у 1863 р. Працював викладачем Волинської духовної семінарії (1863–1871).

Невдовзі отримав ступінь магістра богослов'я з присвоєнням звання професора семінарії.

Пізніше перейшов законовчителем в Ніжинський ліцей кн. Безбородька. А з 1875 р. призначений професором богослов'я Ніжинського історико-філологічного інституту. Був настоятелем, протоієреєм інститутської церкви.

Андрій Хойнацький є автором численних релігійно-богословських та історичних праць, серед яких відзначаються дослідження Волині, Поділля і частково – Галицького Поділля. Він вивчав історію інквізиції в Польщі і в Україні, генеалогію князів Острозьких на Волині. А. Хойнацький був серед тих, хто започаткував наукове краєзнавство Волині. Дослідження А. Хойнацького мають історичну цінність.

17 липня – 85 років від дня народження **Віри Митрофанівни Олійник** (1937), кандидата філологічних наук (1988), доцента (1992) кафедри української літератури.

Народилася в місті Дніпродзержинську в сім'ї робітника. Закінчила філологічний факультет Луганського педагогічного інституту в 1960 р. Працювала вчителем української мови та літератури в школі.

В Ніжинській вищій школі працювала (1970–1996) на посадах викладача (1979–1988), старшого викладача (1988–1990), доцента (1990–1996). Читала лекційний курс з історії української літератури другої половини XIX – початку XX ст. В березні 1988 р. присвоєно ступінь кандидата філологічних наук. 25 травня 1992 р. присвоєно

вчене звання доцента.

Основний напрям наукових досліджень – історія української літератури 70–90-х рр. XIX ст.

20 липня – 125 років від дня народження **Сисоя Олександровича Мулярчука** (1897–1974), кандидата біологічних наук (1949), доцента (1940), завідувача кафедрою ботаніки НДПІ ім. М. В. Гоголя. Випускник НІНО 1930 року.

Народився в селі Малі Жеребки на Волині у бідній селянській родині. У 1919 р. закінчив семінарію. Навчався в Ніжинському інституті народної освіти (1925–1930), по закінченню якого викладав природознавство в медучилищі та педагогічному технікумі міста Ніжина. У 1931 р. опублікував свою першу наукову статтю «Дикорослі лікарські рослини Ніжинщини». З 1932 р. працює в Українському науково-дослідному інституті рослинництва у місті Харкові, де навчався в аспірантурі (1932–1934). У 1935–1936 рр. – науковий співробітник Українського науково-дослідного інституту соціалістичного землеробства. 1936–1941 рр. – завідувач кафедри ботаніки Лубенського учительського інституту. 1944–1950 рр. – завідувач кафедрою ботаніки Сумського педінституту.

1950–1972 рр. – працював у штаті викладачів НДПІ ім. М. В. Гоголя на посаді завідувача кафедри ботаніки (1951–1961), доцента цієї кафедри (з 1961). Кандидат біологічних наук (з 1949), доцент (з 1940).

Вченим було виявлено та описано ряд нових місцезнаходжень цінних рослин у Чернігівській області, до того часу не відомих в літературі. Відомі його праці : «Дикорослі лікарські рослини Ніжинщини», «Новини флори Лівобережного Полісся», «Низинні засолені луки Чернігівщини», «Поширення ялівця звичайного на Лівобережному Поліссі», «До історії досліджень флори та рослинності Чернігівської області», «До вивчення стану окультурених кормових угідь Чернігівської області», «Ліси Чернігівщини», Грунтовою узагальнюючою працею з вивчення рослинності регіону є монографія «Рослинність Чернігівщини», яка вийшла друком у 1970 р. і до тепер не втратила свого наукового значення.

Свого часу С. Мулярчук надавав консультації науковим співробітникам Ніжинського краєзнавчого музею під час створення експозиції відділу природи. У фондах НКМ ім. Івана Спаського зберігаються наукові роботи і документи вченого.

Науковою доробок – 31 праця.

22 липня – 105 років від дня народження **Георгія Васильовича Верби** (1917–1975), старшого викладача кафедри англійської мови.

Народився в місті Воронеж у сім'ї педагогів. У 1932 р. закінчив короткострокові педагогічні курси при Гадяцькому педтехнікумі. 1932–1934 рр. – працював учителем Сарської початкової школи, одночасно навчаючись заочно в Гадяцькому педтехнікумі, який закінчив у 1935 р. 1934–1939 рр. – працював учителем математики в середній школі у селі Хомутець Миргородського району Полтавської області. У 1938 р. заочно закінчив фізико-математичний факультет Полтавського вчительського інституту. Учасник Другої світової війни. 1946–1961 рр. учителював. Закінчив з відзнакою Харківський інститут іноземних мов (1951). 1961–1962 рр. – старший викладач кафедри іноземних мов Черкаського педінституту.

Працював у штаті викладачів НДПІ ім. М. В. Гоголя на посаді старшого викладача кафедри англійської мови (1962–1975). Читав лекційні курси з теоретичної граматики, історії мови, країнознавства; вів практичні заняття з нормативної граматики. Вів факультатив з іспанської мови при перекладацькій секції літературної студії інституту. Був членом бібліотечної ради інституту (голова секції комплектування); вів гурток англійської мови при Ніжинському машинобудівному заводі. Брав участь у написанні історії села Парафіївка Ічнянського району.

Автор понад 10 навчальних посібників, наукових статей.

22 липня – 70 років від дня народження **Володимира Івановича Сенцовського** (справжнє прізвище – Яценко) (1952), відомого українського дитячого письменника, журналіста. Випускник НДПІ ім. М. В. Гоголя (1973).

Народився в селі Новоселівка Борзнянського району Чернігівської області. Ще у шкільні роки з'явився його перший вірш у журналі «Перець» та місцевій газеті «Колгоспник Борзнянщини». Потяг до літератури, слова визначив і подальшу долю Володимира Яценка. В 1969 р. він вступив до НДПІ ім. М. В. Гоголя на українське відділення філологічного факультету. Уже в інституті у В. Яценка було помітно тяжіння до створення віршів, які мали точно визначеного читача – дітей. Після закінчення інституту (1973), отримав направлення у школу, де працював три роки, викладаючи рідне слово і літературу, а потім пішов працювати в газету «Вісті Борзнянщини», у якій працював понад 30 років, редагуючи це видання і друкуючи тут свої твори. Перша книжка Володимира Сенцовського побачила світ у видавництві «Веселка» 1983 р. й називалася «Хлоп'ята з тополиної вулиці».

В. Сенцовський член Національної спілки письменників і Національної спілки журналістів України. Лауреат VI Загальнонаціонального конкурсу «Українська мова – мова єдина» (2005); обласної літературної премії імені Б. Грінченка; обласної премії імені Михайла Коцюбинського (2013).

27 липня – 100 років від дня народження **Марії Михайлівни Нестерець** (1922–2003), архівістки, краєзнавиці. Випускниця Ніжинського вчительського інституту (1941).

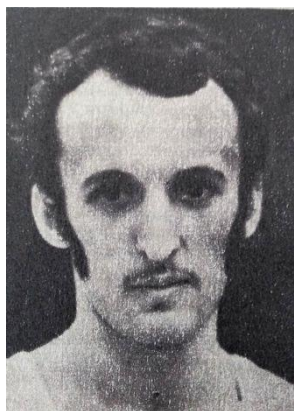

Народилася в селі Митченки, нині Бахмацького району Чернігівської області, в родині колгоспників. У листопаді 1944 р. М. Нестерець була прийнята на посаду старшого наукового співробітника відділу таємних фондів Держархіву Тернопільської області; у 1950-х рр. працювала на посаді начальника відділу дореволюційних фондів та відділу загальних фондів облдержархіву; з серпня 1960 по червень 1967 рр. – керівник групи використання; з липня 1967 по 1977 рр. – директор Держархіву Тернопільської області. У листопаді 1977 р. М. Нестерець вийшла на пенсію, але до 1985 р. продовжувала працювати в архіві на посадах методиста та архівіста II категорії. Займалася виявленням документів, які використовувались у відбудові народного господарства області та міста Тернополя. Проводила роботу зі створення архівної мережі в області. Автор статей та радіопередач з історії Тернопільського краю.

Автор методичних розробок: «Застосування принципів диференційного підходу до описування документів в процесі створення та удосконалення системи НДА в держархіві області», «Організація планування та звітності в держархівах», «Коротка пам'ятка по тематичній розробці документальних матеріалів органів поліції та судових справ по засудженню осіб, що брали участь у революційних подіях до 1939 р.», «Робоча інструкція по упорядкуванню фонду Тернопільського міського комісаріату держполіції».

За досягнення в праці неодноразово нагороджувалася почесними грамотами Головного архівного управління при Раді Міністрів УРСР та Тернопільського облвиконкому. Нагороджена ювілейною медаллю «За доблесну працю. В ознаменування 100-річчя з дня народження В. І. Леніна».

28 липня – 65 років від дня народження **Віталія Григоровича**

Тищенко (1957), українського легкоатлета, майстра спорту міжнародного класу, бігуна, бронзового призера чемпіонату Європи, учасника Олімпійських ігор (1980), почесного працівника фізичної культури та спорту України. Випускник НДПІ ім. М. В. Гоголя (1981).

Народився в містечку Носівка на Чернігівщині. Навчаючись у школі, проявляв особливий інтерес до спорту.

У 1978 р. вступив на підготовче відділення філологічного факультету НДПІ ім. М. В. Гоголя, а згодом став студентом інституту. Навчаючись на філологічному факультеті, В. Тищенко продовжував паралельно тренуватися і брати участь у різних змаганнях, демонстрував результативні показники з бігу на середніх та довгих дистанціях. У 1978 р. ім'я Віталія Тищенко з'являється на міжнародній арені. Норматив майстра спорту виконав у 1978 р. Норматив майстра спорту міжнародного класу виконав у 1980 р. Був членом збірної СРСР впродовж 11 років (1978–1988). У 1988 р. В. Тищенко завершив власну спортивну кар'єру і перейшов на тренерську роботу спортивного товариства Збройних сил України. Нині він – почесний громадянин міста Носівка, а тому допомагає Носівській дитячо-юнацькій спортивній школі. За особливі досягнення у розвитку фізичної культури та спорту В. Г. Тищенку присвоєно звання «Почесний працівник фізичної культури та спорту» (2003), має подяку Президента України.

Спортивні досягнення: бронзовий призер Чемпіонату Європи з легкої атлетики 1985 р., учасник Олімпійських ігор 1980 р., 5-разовий чемпіон та 3-разовий призер чемпіонатів СРСР, діючий рекордсмен України в бігу на 1000 метрів, экс-рекордсмен Української РСР в бігу на 1000 та 3000.

Серпень

1 серпня – 110 років від дня народження **Лазаря Вульфовича**

Полонського (1912–1993), завідувача кафедри російської літератури філологічного факультету Тюменського державного університету. Доктор філологічних наук. Випускник НДПІ ім. М. В. Гоголя (1939).

Народився в селі Кладьківці Чернігівської області. Кандидат філологічних наук, доцент кафедри російської літератури. Закінчив Ніжинський педінститут (1939). Працюючи викладачем, захистив кандидатську дисертацію по творчості В. Маяковського. З 1954 до 1972 рр. Л. В. Полонський очолював кафедру російської літератури в Тюменському педагогічному інституті, потім працював доцентом цієї кафедри університету до виходу на пенсію. Коло наукових інтересів Л. В. Полонського було широким. Докторську дисертацію він присвятив творчості В. Шишкова. У числі перших дослідників Л. В. Полонський звернувся до вивчення літератури Тюменського регіону. Став визнаним професійним, літературним і театральним критиком в Тюмені. Як керівник кафедри, вчений, викладач, Л. В. Полонський користувався безмежною повагою колег і учнів. Л. В. Полонський – знакова фігура в культурному житті Тюменського регіону 1940–1990-х рр.

Член Спілки журналістів. Відмінник народної освіти, кавалер ордена «Знак пошани».

1 серпня – 85 років від дня народження **Бойправ Марії Дмитрівни**

(1937), кандидата психологічних наук. Випускниця НДПІ ім. М. В. Гоголя.

Народилася в селі Вертіївці Ніжинського району Чернігівської області в сім'ї колгоспника. В 1959 р. закінчила НДПІ по спеціальності біологія, хімія і основи сільськогосподарського виробництва і поїхала працювати вчителем хімії і біології в сільській школі. З 1963 по 2006 рр. працювала в НДПІ ім. М. В. Гоголя на посаді лаборанта загальнонаукового факультету а також на умовах погодинної оплати на кафедрі хімії (1963–1964), методиста (1964–1969), старшого лаборанта кафедри зоології (1969–1971), асистента кафедри психології (1971–1976), старшого викладача кафедри педагогіки і психології (1976–1983).

З 1983 р. кандидат психологічних наук. З лютого 1984 по 1999 рр. – завідувачка кафедри психології. В 1986 р. присвоєно звання доцента кафедри психології. Читала курс «Основи психології» в ліцеї. В 1999 р. призначено на посаду доцента кафедри психології.

Сфера наукових інтересів: експериментально-генетичне вивчення розвитку психіки, активізація пізнавальної діяльності школярів; психологія вищої школи; історія вітчизняної психології. Проводила дослідження про внесок М. Я. Грота у розвиток психологічної науки.

В науковому доробку біля 140 публікацій, з них 2 монографії («Освітня діяльність та психологічні погляди М. Я. Грота», «Вибрані психологічні твори М. Я. Грота»), статті в різних виданнях, посібники з загальної, вікової, педагогічної психології, з них три із грифом МОН.

2 серпня (20 липня за ст. ст.) – 105 років від дня народження **Олекс**

Яковича Ющенка (1917–2008), українського поета, члена Спілки письменників України (з 1944) та Національної спілки кобзарів України, журналіста, лауреата державних премій. Випускник Ніжинського Учительського інституту (1939).

Народився в селі Хоружівці (тепер Роменський район Сумської області) в селянській сім'ї. Навчався в Роменському агротехнікумі, деякий час працював агрономом. Але любов до літератури, поетичного слова привели його в 1937 р. до Ніжинського учительського інституту, який діяв паралельно з педагогічним інститутом, згодом імені М. В. Гоголя. Після закінчення інституту (1939) працював у чернігівській газеті «Молодий комунар», керував літературним об'єднанням Чернігівщини. Перші публікації молодого поета побачили світ у місцевій газеті «Більшовик Ніжинщини» та обласній – «Більшовик». Під час Другої світової війни був редактором радіостанції імені Тараса Шевченка в Саратові. Після звільнення Києва прибув у місто з колективом радіостанції, де і оселився. З 1944 по 1946 рр. завідував відділом літератури та мистецтва у редакції республіканської газети «Зірка». Журналістська праця в газеті тривала недовго. Видавши збірки поезій «До рідної землі», «Моя весна», «Сонячна дорога», О. Ющенко зосередився на поетичній творчості.

Виступає О. Ющенко і в жанрі художньої прози. Пише книги для дітей, книги нарисів і спогадів про діячів мистецтва і літератури «Безсмертники». Більше 50-ти років в літературі.

Нагороджений медалями та Почесними Грамотами Президії Верховної Ради України, Білорусі, Чувашії. Заслужений працівник культури Білорусі. Заслужений діяч мистецтв України. Лауреат літературних премій імені Павла Тичини, Миколи Хвильового, Михайла Коцюбинського, Петра Артеменка й Олександра Олеся.

10 серпня (29 липня за ст. ст.) – 155 років від дня народження

Володимира Костянтиновича Піскорського (1867–1910), українського історика-медієвіста. Професор НІФІ кн. Безбородька (1898–1905).

Народився в Одесі в дворянській родині. 1886 р. вступив на історико-філологічний факультет Київського університету. Вже на другому курсі він підготував дослідження «Нарис останньої боротьби Флоренції за політичну свободу (1527–1530)», за яке отримав факультетську срібну медаль.

Надалі В. Піскорський основну увагу приділяв історії Іспанії. В. К. Піскорський успішно захистив магістерську дисертацію на тему «Кастильські кортеси в перехідну добу, від середніх віків до нового часу (1188–1520 роках)», яка була визнана великим внеском у наукову літературу. По закінченню університету (1890), був залишений при кафедрі світової історії для підготовки до професорського звання. Викладав світову історію на посаді приват-доцента. В 1895 р. відряджений на два роки за кордон, займався в архівах Іспанії, Франції, Великої Британії.

Після повернення він почав викладати середньовічну й нову історію в НІФІ кн. Безбородька (1898–1905), перебуваючи на посаді екстраординарного професора. 1901 р. Володимир Піскорський захистив докторську дисертацію «Кріпосне право у Каталонії в середні віки» і був обраний ординарним професором Ніжинського інституту та членом-кореспондентом Барселонської королівської академії красномовства та природничих наук.

У період революції 1905–1907 рр. виявив себе як послідовний прихильник демократичних ідей. Він підготував план реформ у Ніжинському інституті, завдяки яким можна було забезпечити доступ до навчання всім, хто мав середню освіту, незалежно від походження. Підтримував студентські виступи та навіть брав у них участь. Окрім цього, він під час виступу рятував євреїв від погромів і брав участь в визволенні політв'язнів. Але загальна несприятлива атмосфера й неможливість реалізувати свої ідеї в Ніжині, постійні погрози з боку російських чорносотенців змусили В. К. Піскорського 1906 р. переїхати в Казань, де він очолив кафедру та кабінет всесвітньої історії при Казанському університеті.

В. Піскорський був членом Академічного Союзу діячів вищої школи, Конституційно-демократичної партії. 1899–1902 рр. співробітничав з редакцією Енциклопедичного словника Брокгауза і Ефрона, для якого написав низку статей з іспанської, італійської, румунської історії. Активну науково-педагогічну працю вченого перервав трагічний випадок – 16 серпня 1910 року він потрапив під поїзд під Казанню. Похований в Києві.

10 серпня – 80 років від дня народження Клавдії Андріївни Семеніхіної (1942), кандидата біологічних наук (1982), доцента (1988).

Закінчила біологічний факультет Дніпропетровського державного університету в 1964 р. Захистила кандидатську дисертацію на тему «Водная флора и растительность р. Десны и водоемов ее поймы в пределах УССР» (1982). Вчене звання доцент присуджено в 1988 р. Працювала у Ніжинській вищій школі з 1964 р. на посадах асистента (1964–1982), старшого викладача (1983–1986), доцента (з 1987) кафедри ботаніки.

Основний напрям наукових досліджень – флора і рослинність водойм України (Полісся та Лівобережного Лісостепу).

10 серпня – 70 років від дня народження Олександра Григоровича Астаф'єва (псевд. Олесь Нічлава) (1952–2020), літературознавця, критика, перекладача, поета. Доктор філологічних наук (1999). Професор (1999). Працював у штаті викидачів НДПІ ім. М. В. Гоголя (1986–2003).

Народився на мисі Лазарева Хабаровського краю (Росія), в сім'ї репресованих. Дитинство пройшло в селі Вовківці Борщівського району Тернопільської області. Закінчив

Український поліграфічний інститут імені Івана Федорова у Львові (1980). Навчався в аспірантурі та докторантурі у Києві, в Інституті літератури імені Шевченка НАН, де захистив кандидатську (1990) та докторську (1999) дисертації. 1970–1979 рр., 1981–1985 рр. працював у Тернополі, 1980–1981 рр. – завідувач редакції видавництва «Каменярь» у Львові, 1981–1982 рр. – кореспондент газети «Зірка».

1986–2003 рр. працював у Ніжинському державному педагогічному інституті ім. М. В. Гоголя, де пройшов шлях від асистента до професора кафедри української літератури.

Понад двадцять останніх років професор Олександр Астаф'єв працював на кафедрі історії української літератури, теорії літератури і літературної творчості Інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка. В останні п'ять років – доктор габлітований, професор філологічних кафедр Вищої лінгвістичної школи в Ченстохові та Вищої школи управління охороною праці у місті Катовіци (Польща). Як професор-гість читав окремі курси лекцій у Варшавському і Краківському університетах (Польща), Сорбоні та Паризькому інституті східних мов і цивілізацій (Франція), Грайсвальдському та Люнебурзькому (Німеччина), Будапештському (Угорщина) університетах.

Автор багатьох поетичних збірок; перекладів з англійської, німецької, французької, арабської, старонімецької і латини, старофранцузької, польської, болгарської, чеської, словацької, білоруської, російської, вірменської та з інших мов. В науковому доробку близько 300 наукових праць, упорядник і науковий редактор багатьох видань.

Член Національної спілки письменників України (1992), член Міжнародної асоціації україністів (1986), член вашингтонського відділення Міжнародного Пен-Клубу (2008), НТШ (2018). Лауреат літературних премій імені Бориса Грінченка (1995), Михайла Коцюбинського (2001), Всеукраїнської літературної премії імені братів Богдана та Левка Лепких (2009), Міжнародної премії в галузі художнього перекладу імені Остапа Грицяя (2010), імені Якова Гальчевського (2020), імені Вільгельма Магера (2020). Нагороджений медаллю Всеукраїнського товариства «Просвіта» ім. Тараса Шевченка «Будівничий України» (2001), золотою медаллю Полонійної академії (Ченстохова, Польща, 2008) – за внесок у розвиток україно-польських літературних зв'язків.

11 серпня (29 липня за ст. ст.) – **130 років від дня народження Каленика**

Трохимовича Климєнка (1892), викладача кафедри ботаніки, завідувача ботанічним садом НДП.

Народився в селі Бурімка Борзнянського повіту Чернігівської губернії (тепер – Ічнянський район Чернігівської області) в селянській родині. Закінчив Майнівське сільськогосподарське училище (тепер – Бобровицький коледж економіки та менеджменту ім. О. Майнової) (1910), підготовчі курси до вступу в Київський університет (1918), Вищі сільськогосподарські курси Харківського агроінституту по спеціальності агроном-інтенсивник (1926), Вищі агропедагогічні курси при Уманському сільськогосподарському інституті (1931, спеціальність «викладач агротехнікуму»).

Трудову біографію розпочав зоотехніком Майнівського сільськогосподарського училища (1910–1911), потім працював по спеціальності в Києві, Полтаві, Харкові, Чернігові, Борзні. 1930–1934 рр. – викладач ботаніки, завідував виробничим навчанням Ніжинського агротехнікуму сільського господарства та городництва.

Після цього перейшов на роботу в Ніжинський педінститут, де працював на посаді викладача кафедри ботаніки і науковим співробітником (згодом завідувачем) Ботанічного саду (1934–1941, 1943–1959). У 30-х роках була проведена велика робота по перетворенню інститутського (графського) парку на біологічний сад. Працівники біосаду

під керівництвом (з 1934) К. Т. Клименка вели роботу з селекції рослин (добір, схрещування, трансплантація), акліматизація, фізіологія. К. Т. Клименко проводив наукові досліди з картоплею та ніжинськими огірками. Автор 3-х сортів абрикосів, офіційно зареєстрованих Державною комісією. В 1940 р. ботанічний сад НДПІ був відмічений приказом Наркомосвіти як кращий ботансад серед вищих педагогічних закладів. В 1940 і 1941 рр. ботанічний сад інституту був удостоєний участі у Всесоюзній сільськогосподарській виставці в Москві та занесений до Книги пошани її учасників. В 1941 р. К. Т. Клименко був персонально затверджений учасником ВСГВ. 1941–1943 рр. – працював вчителем технічної школи в Ніжині. Після звільнення Ніжина від нацистів активно працював над відновленням напівзнищеного Ботанічного саду і оранжереї інституту.

У 1938 р. К. Т. Клименко був заарештований. Реабілітований 23.07.1997 р.

Основні наукові праці: Матеріали до вивчення ніжинського огірка та засобів його соління. – Ніжин, 1930 (у співав.); Ботанічний сад педвузу // Наук. записки НДПІ. – Ніжин, 1949. – Т. 2. – С. 41-70; Абрикоси селекції Ніжинського педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя : тези // Труды I науч. конф. преподавателей биологических, сельскохозяйственных и химических дисциплин педагогических вузов УССР. – Симферополь, 1960 та ін.

12 серпня – 105 років від дня народження Зінаїди Мойсеївни Климовицької (1917–1996), фізіолога, агрохіміка, біохіміка. Доктор біологічних наук (1964). Випускниця Ніжинського педагогічного інституту (1936).

Народилася в місті Юзівка (нині м. Донецьк). У 14 років вступила до технікуму. Навчалася у Глухівському педагогічному інституті. Закінчила природничий факультет Ніжинського педагогічного інституту (1936). Вчителювала. У 1937 р. аспірантську підготовку проходила під науковим керівництвом академіка М. Г. Холодного. Від 1938 р. працювала в Інституті

ботаніки АН УРСР: молодший науковий співробітник (1938–1941), старший науковий співробітник (1943–1945). У 1946–1981 рр. працювала в Інституті фізіології рослин АН УРСР: старший науковий співробітник, від 1973 р. – консультант. Кандидатську дисертацію захистила у 1943 р. в Інституті ботаніки АН УРСР. Займалась до кінця свого творчого життя проблемами удобрення найважливіших сільськогосподарських рослин і, особливо, за рахунок мікроелементів, Ці результати стали основою захищеної у 1964 р. докторської дисертації.

12 серпня – 120 років від дня народження Олександра Андрійовича Білана (1902–1973), кандидата філологічних наук, доцента. Випускник Ніжинського ІНО (1931).

Народився в селі Шняківка Лосинівського району (нині Ніжинський р-н) Чернігівської області в сім'ї селянина. У 1921 р. закінчив Мринську педагогічну школу. Деякий час працював інспектором РВНО. В 1928 р. за педагогічну роботу був нагороджений грамотою і нагрудним знаком.

У 1931 р. закінчив Ніжинський ІНО. Працював викладачем української мови і літератури у педагогічному технікумі. У 1934 р. закінчив Київський педінститут ім. М. Горького, до якого вступив на 4-й курс. Після закінчення інституту завідував учбовою частиною

Могилів-Подільського сільськогосподарського технікуму.

З 1935 по 1937 рр. викладав українську літературу у Чернігівському педінституті.

З 1937 по 1938 рр. працював директором середньої зразкової школи у місті Городня Чернігівської області.

1938 по 1941 рр. - викладач української мови і літератури у Богодухівському сільськогосподарському технікумі Харківської області.

З 1941 по 1943 рр. викладав російську мову і історію ВКП(б) в Урюпинську Сталінградської області.

З 1943 по 1944 рр. працював директором і викладачем Ніжинського ветеринарного технікуму.

З 1944 р. по 1973 рр. працював деканом літературного факультету, завідувачем кафедри української літератури, замісником директора по навчальній частині Ніжинського педінституту.

В 1950 р. захистив кандидатську дисертацію. А в 1951 р. присвоєно звання доцента.

13 серпня – 95 років від дня народження Тамари Дмитрівни Пінчук (1927–2017), доцента кафедри педагогіки, кандидата педагогічних наук.

Народилася в місті Бориспіль. Закінчила педагогічний факультет Київського державного педагогічного інституту ім. Горького в 1952 р.

Працювала в Ніжинській вищій школі (1952–1999) на посадах асистента (1952–1961), викладача (1961–1963), старшого викладача (1963–1971), доцента (1971–1999). Основний напрям наукових досліджень – історія та теорія педагогіки.

У Тамари Пінчук десятки наукових робіт, у тому числі, кілька присвячених історії закладу: «Про Ніжинський педагогічний з любов'ю», «Педагогіка в Ніжинській вищій школі», «Білим лебедем звать», «І дорогій і незабутній» та чотири збірники останньої книги «Зірки залишають слід». У 2012 р. була видана збірка поезій «Підсніжники». Тамара Дмитрівна є відмінником народної освіти.

Тамара Пінчук не просто внесла величезний внесок у розвиток університету, а й залишила після себе спадок для наступних поколінь у своїх фотороботах, у проекті «Зірки залишають слід», в якому описала історію вишу через портрети його співробітників. «Вона увіковічила себе і всіх нас в своїх наукових працях, в своїх чудових творах, які залишаться нашим дітям, онукам, правнукам і багатьом поколінням ніжинців» – сказав ректор НДУ ім. М. В. Гоголя Олександр Самойленко.

19 серпня (31 серпня за ст. ст.) – **160 років від дня народження Вальтера Ріхардовича Фохта** (1862–1941), історика, архівіста, педагога.

Народився у Петербурзі в родині емігрантів з Саксонії. 1875 р. переїхав до Ніжина, де батько обіймав посаду ординарного професора в Історико-філологічному інституті кн. Безбородька. 1882 р. Вальтер Фохт закінчив гімназію при НІФІ кн. Безбородька. У 1886 р. закінчив Російську філологічну семінарію при Лейпцизькому університеті.

Після навчання у семінарії, повернувся до Ніжина й працював у гімназії при Історико-філологічному інституті в 1886–1914 рр. до виходу у відставку за станом

здоров'я. У 1895 р. став дійсним членом Історико-філологічного товариства при НІФІ кн. Безбородька.

1920–1925 рр. працював на посаді уповноваженого Чернігівського губернського архівного управління при Ніжинській політпросвіті, завідувача архівосховища та заступника інструктора Губернського архівного управління, окружного інструктора Губернського архівного управління.

Крім цього, з вересня 1925 до березня 1926 рр. він працював науковим співробітником Науково-дослідної кафедри при Ніжинському інституті народної освіти з секції античної культури. Опрацьовував тексти літературних творів класичними мовами, вивчав історію місцевого грецького купецтва 1830–1840-х рр. ХХ ст. за матеріалами архіву Ніжинської грецької громади.

26 червня 1941 р. В. Фохта було заарештовано за антирадянську агітацію. Зрозуміло, що він був заарештований як «вірогідний супротивник», який, як німець, становив небезпеку на початку військових дій з Німеччиною. Морально знищений арештом і фізично знекровлений, В. Фохт помер у в'язниці. В 1996 р. реабілітований.

23 серпня – 65 років від дня народження Валентини Юхимівни Кузьменко (1957–2004), кандидата педагогічних наук, старшого викладача кафедри фізичного виховання.

Народилася в селі Нехаївка Коропського району Чернігівської області. Навчалась в Нехаївській середній школі (1964–1974). Закінчила факультет фізичного виховання Чернігівського державного педагогічного інституту (1979). Працювала вчителем біології, хімії, географії, фізичного виховання (1979–1984).

В штаті викладачів Ніжинської вищої школи (1984–2004) на посадах викладача (1984–1988), старшого викладача (1988–2004). В 1985, 1992 рр. пройшла курси підвищення кваліфікації при Київському державному інституті фізичної культури. В 2001 р. закінчила аспірантуру при Інституті проблем виховання АПН України. В 2003 р. захистила дисертацію. 2004 р. присуджено науковий ступінь кандидата педагогічних наук.

Працюючи в Ніжинській вищій школі, розробила програму з курсу «Реабілітація людини засобами фізичного виховання», курс практичних занять зі студентами спеціального медичного відділення під назвою «Гімнастика та йога при захворюваннях дихальної, серцево-судинної, травної та опорно-рухової систем». Приймала участь в організації та проведенні міжфакультетської Спартакіади з різних видів спорту. Проводила навчально-тренувальні заняття з групою «Здоров'я», навчально-тренувальні заняття по зимовому багатоборству із збірною командою інституту. Організовувала і проводила спортивні змагання, походи вихідного дня із студентами.

Наукові здобутки: близько 20 праць. Основний напрям наукових досліджень – здоровий спосіб життя учнівської молоді.

24 серпня – 60 років від дня народження Тетяни Василівни Качалової (1962), кандидата педагогічних наук, доцента кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи. Випускниця НДПІ ім. М. В. Гоголя (1985).

Закінчила з відзнакою музично-педагогічний факультет Ніжинського державного педагогічного інституту (1985) за спеціальністю «Музика», отримала кваліфікацію вчителя музики. Працює в

Ніжинській вищій школі з 1985 р. на посадах викладача (1985–1994), старшого викладача (1994–2003), доцента (2003–2006) кафедри вокально-хорової майстерності. З 2006 р. – на посаді доцента кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи. З 2019 р. виконує обов'язки заступника декана з виховної роботи факультету психології та соціальної роботи. Керівник Навчально-наукового Центру розвитку інклюзивної освіти НДУ ім. М. Гоголя (з 2018). Кандидат педагогічних наук (1992).

Розробила та викладає навчальні дисципліни: «Соціальна робота в громаді», «Соціальний аудит та інспектування», «Основи інклюзивної освіти», «Технології організації інклюзивної освіти», «Соціальна реабілітація» та ін. У 2016 р. за ініціативи Качалової Т. В. створено студентський форум-театр «Реалії життя», який бере активну участь в ресоціалізації неповнолітніх засуджених, які відбувають покарання у виховних колоніях.

Основний напрям наукових досліджень: ресоціалізація неповнолітніх, які відбувають покарання в пенітенціарній установі; пенітенціарна педагогіка; інклюзивна освіта; інтерактивний соціальний театр.

У своєму науковому доробку має більше 60 публікацій, серед яких: розділи монографій; наукові статті у фахових вітчизняних виданнях та зарубіжних журналах; підручники; навчальні та навчально-методичні посібники; навчальні програми; методичні рекомендації та навчально-методичні комплекси. Учасник міжнародних та всеукраїнських наукових конференцій та наукових зібрань, серед яких особливу увагу надає організації інклюзивного навчання в Україні.

26 серпня – 95 років від дня народження Каміли Олександрівни

Лазаренко (1927–2004), українського мовознавця, педагога, кандидата філологічних наук.

Після закінчення філологічного факультету (спеціальність англійська мова та література) Київського університету (1951), працювала в штаті викладачів Ніжинської вищої школи на посадах викладача (1951–1952), старшого викладача (1952–1954), завідувачки (1952–1954) кафедри англійської мови.

Потім працювала в Київському університеті, де обіймала посади викладача (1954–1964), старшого викладача (1964–1976), доцента (1976–1987), виконуючої обов'язки завідувачки (1981–1986) кафедри англійської мови факультету іноземних мов. Кандидат філологічних наук (1975). Читала основний курс англійської мови та курс методики викладання англійської мови.

Досліджувала питання методики викладання англійської мови, фонетики та лексикології англійської мови. Автор понад 20 наукових праць, з-поміж яких: Основи методики викладання іноземних мов: курс лекцій (К., 1971); Основи загальної методики навчання іноземним мовам: теоретичний курс (К., 1976).

29 серпня – 90 років від дня народження Федора Степановича

Яковенка (1932), педагога. Випускник НДП ім. М. В. Гоголя (1954).

Народився у місті Кролевець Сумської області. 1950 р. вступив на фізико-математичний факультет НДП ім. М. В. Гоголя, який закінчив у 1954 р. Вісім років Ф. С. Яковенко працював учителем фізики у місті Козелець Чернігівської області. З 1962 р. працює в школах міста Кролевець. Був заступником директора,

працював учителем математики. Зараз на заслуженому відпочинку. Ф. С. Яковенко – один з найавторитетніших педагогів Сумської області. Це вчитель-новатор, чудовий ініціатор та організатор цікавих заходів і добрих справ. Справді подвижницькою є багаторічна кропітка пошукова робота з увіковічення пам'яті тих, хто захищав Батьківщину в роки Другої світової війни. Ще в 70-х роках ХХ століття педагог організував загін «Пошук», який займався пошуковою роботою щодо збору матеріалів для районних «Книги пам'яті», «Книги скорботи України. Сумська область» та «Книги бойової слави Кролевеччини». Остання книга з 2002 р. витримала вже третє видання. Делегат I з'їзду вчителів України.

Відмінник народної освіти УРСР (1979). Заслужений учитель України (2005). Нагороджений медалями «Захиснику Вітчизни» (1999), «60 лет Победы в Великой Отечественной войне 1941–1945 гг.» (2005), численними Грамотами Міністерства освіти і науки України, республіканського комітету галузевої профспілки, органів виконавчої влади.

Вересень

1 вересня – 100 років від дня народження Анатолія Васильовича Майбороди (1922–1993), кандидата філологічних наук (1957), доцента (1966), професора (1980).

Народився в місті Суми в родині службовця.

Брав участь у визволенні України, Румунії, Польщі, Чехословаччини від фашистських загарбників. У 1951 р. закінчив філологічний факультет Харківського університету. Під час навчання працював учителем і директором школи робітничої молоді, з 1952 р. – викладачем кафедри української мови Харківського педагогічного інституту. Читав курси сучасної української мови, давньоруської мови, старослов'янської мови. У 1957 р. захистив кандидатську дисертацію.

Працював у Ніжинській вищій школі з 1964 по 1991 рр. на посадах завідувача кафедри Ніжинського педагогічного інституту, доцента, декана філологічного факультету, професора кафедри української мови. В 1980 р. присвоєно вчене звання професора кафедри української мови. Читав курси старослов'янської мови, історичної граматики, порівняльної граматики, української і російської мов. А. Майборода – представник лінгвістичної школи, засновниками якої були вчені світового значення О. Потебня і А. Булаховський. Тривалий час був провідним в Україні вченим у галузі старослов'янської мови, написав підручник «Старослов'янська мова», який здобув високу оцінку вітчизняних і зарубіжних науковців. А. Майборода брав участь у створенні праці «Сучасна українська літературна мова. Морфологія», написав підручник «Порівняльна граматика української і російської мов», підготував і видав збірники вправ зі старослов'янської мови та історичної граматики української мови.

Основний напрям наукових досліджень – історична та порівняльна граматики української та російської мов.

Нагороджений орденами Червоної Зірки, Слави III ступеня, медалями.

2 вересня – 205 років від дня народження Якіма Костянтиновича

Ціммермана (1817–1887), російського педагога, юриста, вченого.

Закінчив курс юридичного факультету в університеті св. Володимира зі ступенем дійсного студента у 1839 р. Це перший єврей-студент та випускник Київського університету.

13 липня 1840 р. призначений викладачем енциклопедії законодавства та державних законів у ліцеї кн. Безбородька, а через три місяці призначений бібліотекарем ліцею. У 1841 р. Ціммерман отримав ступінь кандидата прав, 7 березня 1846 р. – магістра загальнонародного права, а 27 вересня 1846 р. затверджений на посаді професора енциклопедії законодавства та державних законів у тому ж ліцеї.

У 1859 р. Ціммерман був призначений директором 2-ї Одеської гімназії, а 11 березня 1880 р. звільнений від служби за вислугою терміну. Як професор, Ціммерман відрізнявся ясністю, послідовністю і своєрідністю викладу, а як людина – це був істинний філософ, який вирізнявся високою чесністю і мав глибоку пошану і любов, як своїх учнів, так і всього суспільства.

Ціммерман помер у чині справжнього статського радника.

4 вересня – 60 років від дня народження Лариси Василівни

Гусейнової (1962), директора навчально-наукового інституту мистецтв імені Олександра Ростовського, кандидата педагогічних наук, доцента, декана факультету культури і мистецтв. Відмінник освіти України.

Народилася в місті Севастополь (Крим).

З 1969 по 1980 рр. навчалася у середній спеціалізованій музичній школі імені Бюльбюля при Азербайджанській державній консерваторії, місто Баку.

У 1985 р. закінчила виконавський факультет по класу фортепіано Азербайджанської консерваторії імені У. Гаджибекова,

місто Баку.

З 1990 р. працює в Ніжинському державному університеті ім. М. Гоголя на посаді викладача кафедри музичного виховання, з 1995 р. – на посаді старшого викладача кафедр музичної педагогіки та інструментально-виконавської підготовки.

З 1999 по 2002 рр. навчалася у педагогічній аспірантурі Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя.

З 2003 по 2007 рр. – заступник декана з навчальної роботи.

З 2005 р. – кандидат педагогічних наук. Захистила дисертацію на тему «Формування готовності майбутніх учителів музики до інструментально-виконавської діяльності».

З 2006 р. – доцент кафедри інструментально-виконавської підготовки Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя. Кандидат педагогічних наук з 2005 р.

З квітня 2007 р. – декан факультету культури і мистецтв Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя.

З листопада 2019 р. – директор навчально-наукового інституту мистецтв імені Олександра Ростовського.

Викладає курси: «Основи інструментально-виконавської підготовки», «Музично-виконавська майстерність», «Ансамблеве виконавство», «Методика викладання

інструментально-виконавських дисциплін», «Основи наукових досліджень», керівництво магістерськими.

Л. В. Гусейнова є автором більше 60 науково-методичних праць, з них 2 навчальних посібники: «Довідник інструменталіста-виконавця» та «Написання дипломних та магістерських робіт».

Удостоєна нагород: почесна відзнака «Орден за видатні досягнення в музичному мистецтві» (2011), почесна відзнака «Орден за видатні досягнення в музичному мистецтві» (2011), нагрудний знак МОН України «Відмінник освіти» (2016), почесна грамота Управління освіти і науки Чернігівської обласної державної адміністрації (2005) та ін.

З 2010 р. по теперішній час є Президентом Всеукраїнського юніорського конкурсу вокальної, диригентської та інструментально-виконавської майстерності, який проходить на базі ННІ мистецтв імені Олександра Ростовського під патронатом Міністерства освіти і науки України, Міністерства культури України, Національної Всеукраїнської музичної спілки, Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського, Ніжинської міської ради та виконкому Ніжинської міської ради.

З 2018 р. член Національної Всеукраїнської музичної спілки.

7 вересня – 145 років від дня народження Петра Олександровича

Заболотського (1877–1918), українського літературознавця, педагога, громадського діяча початку ХХ століття, культурного діяча. Випускник Ніжинського Історико-філологічного інституту кн. Безбородька (1900).

Народився в Нижньому Новгороді. Вищу освіту отримав в Санкт-Петербурзькому і Ніжинському історико-філологічних інститутах. Працював учителем російської та церковнослов'янської мов у гімназіях Варшави.

Професор Ніжинського Історико-філологічного інституту (1910) і учений секретар конференції (1911).

Засновник і директор Ніжинської міської чоловічої гімназії (1912). Попечитель Ніжинської жіночої гімназії (1913).

Брав активну участь у створенні музею Гоголя (1909) та відкритті Ніжинської міської бібліотеки (1917).

Читав публічні лекції з російської літератури та історії у Відні, Празі, Загребі, Белграді та інших містах. У 1910 р. в Петербурзькому університеті захистив магістерську дисертацію на тему «Нариси російського впливу в слов'янських літературах нового часу». У 1911 р. його обрано вченим секретарем конференції Ніжинського історико-філологічного інституту. Багато зусиль доклав учений до пропаганди слов'янської культури.

Особливий інтерес для П. Заболотського становила творчість М. Гоголя. У 1908 р. вийшов у світ курс лекцій «Гоголь і його творчість».

Автор статей про М. Лермонтова, М. Некрасова, О. Плещеева, І. Тургенева, В. Гаршина, Л. Толстого, А. Чехова.

За багаторічну сумлінну працю П. Заболотський був нагороджений орденом Святого Станіслава II ступеня (1914) світло-бронзовою медаллю на стрічці ордена Білого Орла (1916)

Його життя обірвалося трагічно: 24 грудня 1918 р. ввечері його було арештовано невідомими озброєними особами, а 10 січня 1919 р. його розстріляне тіло було знайдено в полі, на околиці міста Ніжина.

9 вересня (28 серпня за ст. ст.) – **155 років від дня народження**

Володимира Івановича Резанова (1867–1936), історика літератури, член-кореспондента АН СРСР (з 1923) і співробітника УАН. Випускник Ніжинського Історико-філологічного інституту кн. Безбородька (1890).

Народився у селі Любаче Обоянського повіту Курської губернії в родині дрібного поміщика. Закінчив Курську класичну гімназію (1886). 1890 р. закінчив Ніжинський Історико-філологічний інститут князя Безбородька. З 1899 р. був професором у ньому, за радянського часу професор Ніжинського Інституту Народної Освіти, а потім – Педагогічного Інституту.

Працював викладачем літератури Курської жіночої гімназії, Курського реального училища, викладачем теорії літератури Ніжинського історико-філологічного інституту (1899–1920). 1910 р. одержав учений ступінь доктора філологічних наук, захистив дисертацію при Київському університеті св. Володимира. 1912 р. обраний дійсним членом Товариства любителів російської словесності при Московському університеті. З 1906 по 1918 рр. працював головою історико-філологічного товариства при НІФІ, дійсним членом товариства Нестора-літописця в Києві. У 1921 р. очолив науково-дослідницьку кафедру (аспірантуру) Ніжинського інституту народної освіти (1923–1930). Працював викладачем філологічних дисциплін Ніжинського ІНО (1921–1934), з 1934 р. – на пенсії.

Резанову належить близько 70 праць з історії російської, світової й української літератури. Велика рукописна спадщина Резанова лишилася не опублікованою.

10 вересня – **90 років від дня народження** **Валентини Григорівни Дубравіної** (1932), старшого викладача.

Народилася в селі Волошнівка Роменського району Сумської області. В 1955 р. закінчила Київське музичне училище і отримала направлення в Київську консерваторію. В 1960 р. закінчила музично-теоретичний факультет Київської державної консерваторії (музично-теоретичний відділ) і була призначена на посаду викладача теорії музики Сумського державного музичного училища.

З 1978 по 1983 рр. працювала старшим викладачем Сумського педінституту

Працювала у Ніжинській вищій школі з 1983 по 2005 рр. на посаді старшого викладача кафедри музичної педагогіки. Основний напрям наукових досліджень – українська музична фольклористика

14 вересня – **75 років від дня народження** **Людмили Сергіївни**

Лушник (1947), заступника декана філологічного факультету з виховної роботи.

Народилася в місті Житомирі.

Закінчила філологічний факультет Полтавського державного педагогічного інституту ім. В. Г. Короленка в 1970 р. Після закінчення інституту працювала вчителем російської мови та літератури в школі.

У Ніжинській вищій школі працювала з 1988 по 2009 рр. на посаді старшого викладача кафедри методики викладання мови та

літератури, а з 1999 р. – старшим викладачем кафедри світової літератури та історії культури. Виконувала обов'язки заступника декана філологічного факультету з виховної роботи. Працювала в ліцеї за сумісництвом на кафедрі методики викладання української мови та літератури старшим викладачем.

Основний напрям наукових досліджень – проблеми вдосконалення викладання світової літератури в школі.

16 вересня – 70 років від дня народження [Анатолія Миколайовича](#)

Трибуханчика (1952), кандидата філологічних наук, доцента.

Народився в місті Прилуки Чернігівської області. Закінчив Київський державний педагогічний інститут іноземних мов на відмінно у 1975 р. Після закінчення інституту працював учителем англійської мови Баштанської середньої школи Миколаївської області.

В Ніжинській вищій школі працював з 1980 по 2017 рр. лаборантом кафедри германської мови НДПІ ім. М. Гоголя (з 1980), викладачем цієї кафедри (з 1981). У 1986 – 1989 рр. навчався в аспірантурі Київського державного педагогічного інституту іноземних мов. 1990 р. присвоєно вчений ступінь кандидата філологічних наук. У 1990 р. захистив кандидатську дисертацію з проблем англійської фразеології. З 1991 р. – доцент кафедри англійської філології. В 1992 р. Трибуханчику А. М. присвоєно вчене звання доцента кафедри англійської філології. Виконував обов'язки завідувача кафедри англійської філології (2001–2005). Працював також на посаді вчителя педагогічного ліцею.

Основний напрям наукових досліджень – проблема фразеології англійської мови.

Має 42 публікації (статті з проблем фразеології, навчально-методичні посібники).

22 вересня – 160 років від дня народження [Івана Івановича Іванова](#)

(1862–1929), історика, філософа, літературознавця, мистецтвознавця.

Народився у місті Білому Смоленської губернії в родині військового. У 1886 р. закінчив історико-філологічний факультет Московського університету. З 1885 по 1905 рр. читав лекції по загальній історії та історії загальної літератури в середніх навчальних закладах Москви, виступав з публічними лекціями. В 1895 р. захистив магістерську дисертацію по темі «Політична роль французького театру в зв'язку з філософією XVIII ст.». У 1901 р. захистив докторську дисертацію по темі «Сен Симон і сен-симонізм». У 1905-1906 рр. викладав в Новоросійському університеті на кафедрі загальної історії на посаді ординарного професора.

З 1907 по 1913 рр. був директором Ніжинського Історико-філологічного інституту кн. Безбородька. За його ініціативи 1909 р. на фасаді інституту була відкрита меморіальна дошка з написом «Здесь учился Гоголь с мая 1821 по июнь 1828 года».

Відавав перевагу історико-культурному методу, намагаючись пов'язати літературні явища і соціологію. Піддавав критиці лівих публіцистів та письменників. Більшість його робіт мають еkleктичний та популяризаторський характер.

22 вересня – 140 років від дня народження **Миколи-Фридріха Фердинандовича Гейнрихсена** (1882–1951),

педагога, письменника. Випускник Ніжинського історико-філологічного інституту кн. Безбородька (1912).

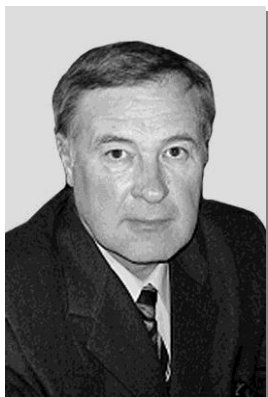
Народився в Петербурзі в родині євангельсько-лютеранського віросповідувальника.

У 1908 р. вступив до Ніжинського історико-філологічного інституту кн. Безбородька і провчився тут безкоштовно 4 роки, проживаючи у пансіоні. Під час навчання молодий естонець розвивав свій нахил до мови, літератури та інших наук. За кошти автора в інституті видано об'ємну (174 ст.) книгу віршів «Лучи Психеи» (1910).

За розподілом М. Гейнрихсена направлено вчителювати у чоловічу гімназію міста Верний (Алма-Ата). Тут він працював шість років, викладаючи історію та географію. Продовжує займатись літературною творчістю. Згодом М. Гейнрихсен переїхав на батьківщину в Естонію, де організовує літературні вечори, читає цикли літературних лекцій.

Микола Гейнрихсен відомий в історії Естонії як місцевий культурний і громадський діяч 1920–1930-х рр.

22 вересня – 75 років від дня народження **Віктора Васильовича Іванова** (1947),

доцента кафедри прикладної математики та інформатики НДПУ ім. М. Гоголя.

Народився в місті Ніжині. По закінченні Київського вищого інженерно-авіаційного військового училища ВПС служив інженером з авіаційного обладнання в Середній Азії. Після закінчення у 1977 р. ад'юнктури згаданого училища служив у Харківському вищому військовому авіаційному училищі (зараз – Харківський інститут ВПС) на посадах викладача, старшого викладача, доцента, де займався викладацькою та науковою діяльністю.

З 1995 р. керував методичним підрозділом Головного командування ВПС України. Після звільнення у 1998 р. в запас працював старшим науковим співробітником науково-виробничого підприємства та консультантом в Головному штабі ВПС України.

З 2003 по 2020 рр. – доцент кафедри прикладної математики та інформатики НДПУ ім. М. Гоголя.

Полковник запасу. Має 4 винаходи.

25 вересня – 100 років від дня народження **Іди Йосипівни Фастовської** (1922–2006),

архівіста, філолога. Випускниця Ніжинського державного педагогічного інституту (1948).

Народилася в селі Сміла Черкаської області. Закінчила літературний факультет Ніжинського державного педагогічного інституту (1948). Трудову діяльність розпочала під час війни, перебуваючи в евакуації в Сталінградській та Західно-Казахстанській областях (працювала секретарем сільради, в колгоспі, райвно). З 1946 по 1984 рр. обіймала посади старшого наукового співробітника, начальника відділу Держархіву Чернігівської області.

Співупорядник путівника «Черниговский областной государственный архив и его филиалы в городах Нежине и Прилуках» (1963), збірників архівних документів і матеріалів: «Борьба трудящихся Черниговщины за власть Советов», «Плечом к плечу. Плеч-о-плеч. Плячо у плячо: Сборник документов о боевом содружестве трудящихся Брянской, Гомельской, Черниговской областей в годы гражданской (1918–1920) и Великой Отечественной (1941–1945) войн (1972), «В боях за освобождение Черниговщины: Подборка документов» (1975), «Черниговщина в годы гражданской войны: 1919–1920» (1975), «Черниговщина в период революции 1905–1907 гг: Подборка документов» (1975), «Черниговщина фронту: Подборка документов» (1975), «Черниговщина в период Великой Отечественной войны 1941–1945 гг.» (1978) та ін.

Автор статей в галузевих і періодичних виданнях, методичних матеріалів з питань використання та публікації архівних документів, лекцій за архівними документами.

27 вересня – 65 років від дня народження Сергія Миколайовича

Давиденка (1957), проректора з науково-педагогічної роботи та фінансово-економічних питань. Кандидат технічних наук, доцент, Відмінник освіти України. Випускник Ніжинського державного педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя (1980).

Народився в місті Ніжині. Закінчив фізико-математичний факультет Ніжинського державного педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя (1980). Працював учителем фізики (1980–1984), після чого перейшов на роботу до Ніжинського педагогічного інституту, де займав посади інженера лабораторії методики ТЗНП (1985), завідувача лабораторії (1988), асистента, старшого викладача, доцента кафедри фізики (1989–2006). У 1992 р. закінчив аспірантуру в Інституті напівпровідників НАН України зі спеціальності «технологія виробництва напівпровідникових приладів». У 2002 р. захистив кандидатську дисертацію та здобув вчене звання доцента.

З 2006 р. працює проректором з фінансово-економічних та господарських питань. Наукові зацікавлення – радіоелектроніка. Опублікував близько 30 наукових праць.

28 вересня – 75 років від дня народження Валентини Миколаївни

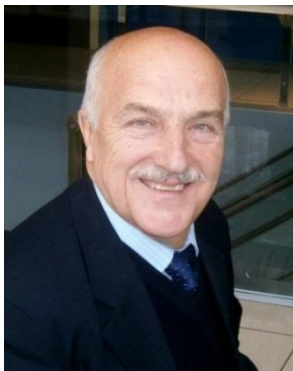
Солови (1947), старшого викладача кафедри педагогіки Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя. Випускниця філологічного факультету Ніжинського державного педагогічного інституту (1969).

Народилася в місті Кролевець Сумської області в сім'ї робітника. В 1969 р. закінчила Ніжинський педагогічний інститут, філологічний факультет. Після закінчення інституту була вибрана звільненим секретарем комітету комсомолу НДПІ, потім звільненим замісником секретаря парткому інституту, першим секретарем Ніжинського міського ЛКСМУ. Працювала на умовах погодинної оплати викладачем на кафедрі педагогіки та психології (1973–1983). В 1988 р. переведена на посаду асистента кафедри педагогіки НДПІ. Працювала на посадах старшого викладача кафедри педагогіки, заступника декана історико-правознавчого факультету. Працювала по 2016 р.

Основний напрям наукових досліджень – підготовка студентів до організації технології виховання, дозвілля та відпочинку дітей та підлітків у позашкільних закладах.

Жовтень

1 жовтня – 75 років від дня народження Валерія Миколайовича

Курсона (1947), концертно-камерного співака, педагога, старшого викладача кафедри вокально-хорової майстерності факультету культури та мистецтв Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя. Випускник Ніжинського педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя (1974).

Народився в поліському селі Паволоч Попільнянського району Житомирської області в селянській родині. Закінчив музично-педагогічний факультет Ніжинського державного педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя у 1974 р. Навчався вокалу в класі Заслуженої артистки України М. Ф. Бровченко.

Після закінчення інституту працював викладачем співу та музики в Артемівському педагогічному училищі (до 1977).

Цього ж року запросили працювати в Ніжинський педагогічний інститут. На кафедрі вокально-хорової майстерності викладає дисципліни: диригентсько-хорова та вокальна підготовка, вокальна та диригентсько-хорова майстерність, диригентсько-хорова та вокальна майстерність.

З 2002 р. є членом оргкомітету та членом журі Всеукраїнського юніорського конкурсу вокальної, диригентської та інструментально-виконавської майстерності.

Основний напрям наукових досліджень – музична педагогіка. Є співавтором навчально-методичного посібника «Постановка голосу».

3 жовтня – 70 років від дня народження Таїсії Василівни

Шаповаленко (1952), української поетеси, журналістки, краєзнавиці, авторки пісень. Член Національної спілки письменників України (з 1983), Національної спілки журналістів України (з 2015).

Народилася в селі Денисівці Оржицького району Полтавської області. Вищу освіту здобула в Ніжинському педагогічному інституті імені М. Гоголя (1969–1973). Також закінчила дворічні Вищі літературні курси Спілки письменників СРСР при Літературному інституті імені М. Горького (Москва, 1985).

З 1974 р. працювала в Бобровицькій районній газеті.

З 1993 до 2001 рр. була головним редактором газети «Витоки» – видання Київського обласного управління освіти та головним редактором освітянського ваківського журналу «Світло» (1996–2001).

З 2006 р. редактор фототеки Національного інформаційного агентства «Укрінформ». Автор поетичних збірок: «Здрастуй, ластівко!» (1981); «Дівич-гора» (1988); «І скрикне твоім іменем душа» (1990).

Упорядник і редактор книги «Поезія Ліни Костенко в часах перехідних і вічних» (2006). Автор документального видання «Бачу ваш біль» (2011).

Автор краєзнавчого дослідження про київського купця першої гільдії, мецената Григорія Гладинюка «Спадок мецената» (2019).

4 жовтня – 75 років від дня народження Ванди Григорівни Поторочі (1947), старшого викладача. Випускниця Ніжинського державного педагогічного інституту (1971).

Народилася в місті Умані Черкаської області. В 1967–1968, 1970–1971 рр. працювала в Ніжинському державному педагогічному інституті на посаді акомпаніатора, концертмейстера на кафедрі музики і співів. В 1971 р. закінчила музично-педагогічний факультет Ніжинського державного педагогічного інституту по спеціальності музика і співу. В 1977 р. закінчила диригентсько-хоровий факультет Львівської державної консерваторії ім. М. Лисенка.

Після закінчення інституту працювала у Ніжинській вищій школі з 1971 по 2004 рр. на посадах викладача (1971–1976), старшого викладача (1976–2004). Працювала також концертмейстером на кафедрі вокально-хорової і педагогічної майстерності, заступником декана музично-педагогічного факультету. За сумісництвом працювала вчителем музики у ліцеї.

Відмінник народної освіти України (1990).

Основний напрям наукових досліджень – музична педагогіка.

6 жовтня – 60 років від дня народження Маргарити Олексіївни Городецької (1962), кандидата економічних наук (з 1990), доцента (з 1997).

Народилася в селі Подвірне Новоселицького району Чернівецької області. Закінчила економічний факультет Київського державного університету імені Тараса Шевченка у 1984 р. за спеціальністю економіст, викладач політичної економії.

В 1989 р. закінчила аспірантуру при Київському державному університеті. Працювала в Кам'янець-Подільському державному педагогічному інституті на посадах асистента, старшого викладача, доцента кафедри політичної історії і політекономії (1989–1998).

В Ніжинському державному університеті працює з 1998 р. Працювала на посаді доцента, а з 2003 р. – на посаді завідувачки кафедри. Читала курси: Економічна теорія, Вступ до економічної теорії, Мікроекономіка, Актуальні проблеми економіки України.

Основні напрями наукових досліджень: проблеми та протиріччя у макроекономіці, мікроекономіка товарних ринків і ринків ресурсів. Доробком є понад 30 наукових та навчально-методичних робіт з названої проблематики.

З вересня 2020 р. працює завідувачкою відділу заочної та післядипломної освіти

9 жовтня – 100 років від дня народження Олександра Маркіяновича Шумана (1922–2001), доцента кафедри загальної соціології. Випускник Ніжинського педінституту імені М. В. Гоголя (1952).

Народився в селищі Павло-Іванівську Городнянського району Чернігівської області.

Під час Другої світової війни був учасником підпільної боротьби з німецько-фашистськими загарбниками (1941–1942), командиром розвідників у з'єднанні О. Федорова (1942–1944). В 1945 р. був направлений в річну школу пропагандистів у місті Києві.

У 1952 р. закінчив Ніжинський педагогічний інститут. З 1954

по 1993 рр. працював в Ніжинському педінституті. В 1954 р. зачислений на посаду завідувача кабінету марксизму-ленізму в інституті, а з вересня 1962 р. – асистентом. В листопаді 1965 р. вибраний по конкурсу старшим викладачем кафедри історії КПРС.

У 1968 р. закінчив аспірантуру при кафедрі Історії КПРС інституту підвищення кваліфікації викладачів при Київському державному університеті. В 1969 р. присвоєно вчений ступінь кандидата історичних наук.

У 1973 р. Шуману О. М. присвоєно звання доцента по кафедрі історії КПРС і наукового комунізму.

В 1970 р. був нагороджений знаком «Відмінник народної освіти УРСР». За активну участь у пропаганді науково-політичних знань був нагороджений почесним дипломом газети «Известия», почесною грамотою Всесоюзного товариства «Знання». Нагороджений орденом Вітчизняної війни II ступеня та орденом Червоної Зірки і ще кількома медалями, в тому числі медаллю партизана Великої Вітчизняної війни.

10 жовтня – 100 років від дня народження Дмитра Мусійовича Куровського (1922–1988), українського поета, журналіста і вчителя. Випускник Ніжинського педінституту. Лауреат обласної премії імені Бориса Грінченка.

Народився Дмитро Мусійович у селі Мала Загорівка Борзнянського району Чернігівської області.

1939 р. вступив на філологічний факультет Ніжинського педінституту. З другого курсу був мобілізований до армії. 1946 р. Куровський повернувся до інституту, а по його закінченню продовжив навчання в аспірантурі при Київському державному університеті.

У 1950–1960-і рр. працював кореспондентом, інспектором облвно. Викладав українську мову та літературу у Чернігівському та Миколаївському педінститутах, середніх школах Устилуга та Чернігова.

Був одним із засновників Чернігівського осередку Національної спілки письменників України (членом спілки став 1971).

Вперше Дмитро Мусійович Куровський зацікавився поезією у 1936 р. Писав вірші Дмитро Куровський і під час війни. Його вірші друкували у республіканських часописах, інколи його запрошували на радіо і телебачення.

Проте, із зростанням популярності, підвищувався і інтерес каральних органів. На Дмитра Мусійовича організували цькування критиків, через що усі редакції і видавництва відмовились друкувати його твори. Видавництво творів відновилося тільки після смерті поета.

12 жовтня – 125 років від дня народження Сергія Гнатовича Козуба (1897–1938), українського радянського публіциста, дослідника, викладача вищої школи, літературознавця.

Народився в родині простих приписних козаків села Капустинці Пирятинського повіту Полтавської губернії.

У 1916 р. закінчив Лубенську вчительську семінарію.

У 1917–1920-х рр. брав участь у боротьбі за правду, свободу і комунальне народовладдя.

У 1922 р. закінчив Київський Інститут Народної Освіти, де, згодом, у 1925–1926 рр. навчався в аспірантурі та в 1929–1930 рр. викладав.

У 1930–1931 рр. працював і викладав у Київському інституті соціального виховання.

У 1931–1933 рр. викладав у вечірньому освітянському університеті.

У 1933–1934 рр. – доцент Ніжинського педагогічного інституту. Член Історично-літературного товариства ВУАН.

Більшість досліджень С. Г. Козуба було присвячено життю та творчості українського письменника Михайла Коцюбинського.

У 1935 р. заарештований за звинуваченням у контрреволюційній троцькістській агітації і засланий на Колиму. У 1938 р. особливою трійкою НКВС засуджений до розстрілу. Реабілітований у 1957 р.

13 жовтня – 110 років від дня народження Івана Яковича

Довгоброда (1912–1996), фотомитця, педагога. Випускник Ніжинського державного педагогічного інституту (1945).

Народився в селі Чемер Козелецького району на Чернігівщині у селянській родині. Незадовго до війни вступив на III курс робітничого факультету Ніжинського педагогічного інституту, а у 1938 р. став його студентом.

У роки німецько-радянської війни воював у партизанському з'єднанні. А в часи короткого перепопочинку знімав на фотоапарат життя партизанів.

Повернувшись з війни, у 1944 р., Іван Довгоброд продовжив навчання у Ніжинському педагогічному інституті ім. М. В. Гоголя на фізико-математичному факультеті, який закінчив у 1945 р.

Згодом працював в Ніжинському педагогічному інституті на посадах асистента, викладача (1945–1973), а за сумісництвом – літописця Ніжинського вишу. Всі події інституту знайшли відбиток на його багаточисленних фотографіях.

Одна з вулиць Ніжина носить ім'я Івана Яковича Довгоброда. Заслужений працівник культури України (1993). Фотолітописець Ніжина. Впродовж десятків років – фотокореспондент газети «Під прапором Леніна» (нині «Ніжинський вісник»).

Один з фундаторів аматорського кіно на Україні. Керував створеною ним Народною кіностудією «Колос». Фільми митця зайняли призові місця на Міжнародних аматорських кінофестивалях.

12 жовтня – 100 років від дня народження Миколи Кононовича

Мельника (1922–1994), старшого викладача.

Народився в селі Водотії Брусилівського району Житомирської області в селянській сім'ї.

У 1948 р. вступив до Київського музичного училища, яке закінчив з відзнакою. У 1957 р. закінчив диригентський відділ Київської державної консерваторії.

Працював у Ніжинській вищій школі з 1957 по 1990 рр. на посадах викладача (1957), старшого викладача (1957–1990). Керував оркестром народних інструментів у місті Ніжині, брав активну участь у святкових концертах. З 1959 р. вів жіночий хор філологічного факультету, курсові хори, диригування, вів клас домри, заняття по інструментарію Ніжинського педагогічного інституту. Постійно брав участь у фестивалях народної творчості, де всі його виступи були удостоєні звання лауреата, а також золотих медалей, дипломів і почесних грамот.

13 жовтня (1 жовтня за ст. ст.) – **185 років від дня народження Олександра Івановича Рубця** (1837–1913), українського фольклориста, хорового диригента, педагога.

Народився Олександр Рубець у місті Чугуєві Харківської губернії. Навчався у Харківській та Київській гімназіях. Після смерті батька родина Рубців повертається жити на рідну Стародубщину, на хутір Іскрівку. 1858 р. Рубець розпочинає навчання у Ніжинському ліцеї, але, як сам згадував потім: «лінувався, більше займався співом, записував українські пісні, унаслідок чого закінчив ліцей з чином XIV класу» (тобто найнижчим). Він поступає до Петербурзької консерваторії, а на канікулах відправляється у подорожі по українських землях, збираючи та обробляючи народні пісні. Літом 1868-го р. Рубець збирає українські пісні на Кубані, видавши по поверненні статтю «Декілька слів про малоросійські народні пісні» в альманасі «Музичний сезон». Літом наступного року Рубець збирає українські пісні у центральній Україні, а 1870 р. випускає друком «Збірник українських народних пісень».

Закінчив Петербурзьку Консерваторію (1886), в якій пізніше викладав теорію музики та хоровий спів.

Видав збірник «Сборник украинских народных песен» (1870), і «Двести шестнадцать народных украинских напевов» (1872). Автор підручників з теорії музики та хорового співу.

У середині 1890-х р. втратив зір, оселився у родовому маєтку під Стародубом у Чернігівській губернії, на власні кошти утримував музичну і художню школи.

17 жовтня (5 жовтня за ст. ст.) – **130 років від дня народження Петра Михайловича Казьміна** (1892–1964), хорового диригента, фольклориста, педагога. Випускник Ніжинського Історико-філологічного інституту кн. Безбородька (1915).

У 1915 р. закінчив Ніжинський історико-філологічний інститут. Того ж року захистив кандидатську дисертацію із російського пісенного фольклору. Викладав у музичних навчальних закладах Сімферополя, а з 1921 р. – Москви.

Від 1925 р. заступник керівника Російського народного хору імені Митрофана П'ятницького. Упродовж 1927–1964 рр. – художній керівник.

Писав статті з питань народної творчості. В 1958 р. разом із Володимиром Захаровим підготував до видання записи пісень Російського народного хору імені Митрофана П'ятницького.

Автор і співавтор книг «Страницы из жизни М. Е. Пятницкого» (1961, 1964), «Воспоминания о В. Г. Захарове» (1967), «С песней. Страницы из дневника» (1970).

Народний артист РФСР (1944). Народний артист СРСР (1961). Лауреат Сталінської премії (1952). Нагороджений орденом Трудового Червоного Прапора (1944) та медаллю «За доблесну працю у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.» (1945).

20 жовтня – 65 років від дня народження Ніни Вікторівни Крутько

(1957), співачки, педагога. Випускниця Ніжинського державного педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя (1984).

Народилася Ніна Крутько в місті Дебальцеве Донецької області в робітничій сім'ї. З 1 класу її віддали до музичної школи. Після школи навчалась в Артемівському педагогічному училищі на музичному відділенні. І вже на четвертому курсі дала свій сольний концерт зі створеним вокально-інструментальним ансамблем при училищі.

Після закінчення училища вела хори, ансамблі в своєму рідному місті Дебальцеве. У вільний час гастролювала по всьому Донбасу з концертами.

У 1984 р. з відзнакою закінчила Ніжинський педагогічний інститут. Після закінчення інституту, її запросили працювати на музично-педагогічний факультет цього ж вузу. 33 роки віддала Ніна Вікторівна рідному вишу, не припиняючи концертну діяльність. З 2001 р. працювала старшим викладачем кафедри вокально-хорової майстерності факультету культури та мистецтв Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя.

За 40 років творчої діяльності Ніна Крутько увійшла до кагорти провідних вокалістів Чернігівщини. Фундатор і керівник дитячого театру пісні «Vivat» при Ніжинській дитячій музичній школі (з 2009). Співпрацює зі зразковим хором «Сяйво» Ніжинської дитячої музичної школи.

Нагороджена багатьма грамотами та дипломами Ніжинського державного університету ім. М. В. Гоголя, Управління культури і туризму Ніжинської міської ради, Департаменту культури і туризму, національностей та релігій Чернігівської ОДА, Грамотою національної музичної спілки України, Почесною грамотою Верховної Ради України (2019). Обрана громадою міста Ніжина на звання «Людина року – 2003» та «Людина року – 2017».

Автор наукових статей і тез із музичної педагогіки, а також співавтор навчально-методичного посібника «Постановка голосу».

25 жовтня – 70 років від дня народження Надії Іванівни Бойко (1952),

доктора філологічних наук (2006), професора кафедри української мови (2007).

Народилася в селі Воронькові Бориспільського району Київської області в сім'ї вчителів. У 1975 р. закінчила філологічний факультет Київського державного педагогічного інституту імені М. Горького (нині Національний педагогічний університет імені М. Драгоманова). Отримала диплом із відзнакою (1975). Спеціальність: учитель української мови і літератури.

1970–1971 рр. – лаборантка Вороньківської середньої школи.

1975–1979 рр. – учитель української мови і літератури Рогозівської середньої школи.

1979–1981 рр. – асистент кафедри української мови Ніжинського державного педагогічного інституту імені Миколи Гоголя.

1984–1997 рр. – асистент, старший викладач, доцент, завкафедри української мови (1987–1997) НДПІ імені Миколи Гоголя.

2001–2018 рр. – доцент, професор, завкафедри української мови Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя.

2019 р. – до сьогодні – професор, завкафедри української мови та методики її навчання НДУ імені Миколи Гоголя.

Викладає для студентів бакалаврату та магістратури навчальні курси: «Сучасна українська літературна мова (лексикологія, фразеологія, лексикографія, фонетика, фонологія, морфонологія, орфоепія, графіка, орфографія)», спецкурси та спецсемінари з лінгвостилістики, лексичної семантики, експресології, емотиології, фонології української мови.

Керує аспірантами, підготувала п'ятьох кандидатів філологічних наук. Здійснює керівництво науково-дослідницькими роботами учнів Ніжинського обласного педагогічного ліцею Чернігівської обласної ради.

За час роботи в університеті опубліковано понад 250 праць. Із-поміж них 6 монографій, 19 навчальних посібників (4 посібники із грифом МОН України). Має високий індекс цитованості.

Нагороджена нагрудним знаком МОН України «Відмінник освіти України» (1995) та нагрудним знаком МОН України «Петро Могила» (2009), Грамотою Верховної Ради України (2010), медаллю «Ушинський К. Д.» (2016), нагрудним знаком «Заслужений працівник Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя» (2020).

Основний напрям наукових досліджень – лінгвістика емоцій, лінгвостилістика, лексична семантика, експресологія, емотиологія, ідіолект, художній дискурс, українська фонологія.

25 жовтня – 75 років від дня народження **Лариси Іванівни**

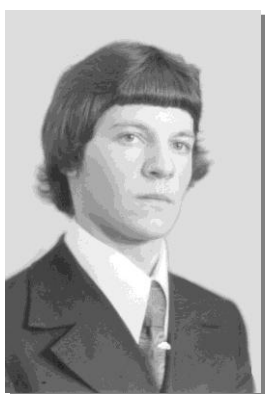

Проценко (1947), старшого викладача кафедри методики викладання української мови та літератури. Випускниця Ніжинського державного інституту ім. Миколи Гоголя (1969).

Педагогічну діяльність розпочала з 1969 р., в університеті працювала з 1979 по 2017 рр. Протягом 5 років займала посаду завідувачки курсами підвищення кваліфікації вчителів. Довгий час виконувала обов'язки секретаря Вченої ради філологічного факультету. Почала працювати на кафедрі методики викладання української мови та літератури з часу її створення як фахівець із методики навчання української мови. Підготувала не одну плеяду спеціалістів із української словесності.

Близько 15 років працювала в приймальній комісії навчального закладу. У колі її наукових інтересів – методика навчання української мови в середній школі, розвиток комунікативних якостей особистості, актуальні питання викладання мови, особистісно орієнтоване навчання. Є автором 20 публікацій.

31 жовтня – 65 років від дня народження **Володимира Івановича**

Ярешка (1957–2014), старшого викладача кафедри іноземних мов.

Народився в селі Велика Кошелівка Ніжинського району Чернігівської області в сім'ї колгоспників. Закінчив факультет англійської мови Ніжинського державного педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя в 1979 р.

Після закінчення інституту працював учителем англійської мови у сільських школах. Працював у Ніжинській вищій школі з 1985 по 2014 рр. на посадах викладача (1985–2004) та старшого викладача (з 2004) кафедри іноземних мов. Основний напрям наукових

досліджень – міжпредметні зв'язки при викладанні іноземних мов на нефілологічних факультетах.

У співавторстві з колегами опублікував 13 навчальних посібників. Сфера творчих інтересів: проблеми екології, сучасна розмовна англійська мова.

Листопад

1 листопада – 60 років від дня народження **Тетяни Володимирівни**

Лісової (1962), доцента кафедри інформаційних технологій і аналізу даних (1996), кандидата фізико-математичних наук (1991).

Закінчила Київський державний університет імені Т. Г. Шевченка (1990), аспірантуру при кафедрі механіки суцільних середовищ, Київський державний університет імені Т. Г. Шевченка, механіко-математичний факультет (1985). Спеціальність: механік.

1990–2004 рр. – асистент, доцент кафедри вищої математики Ніжинського державного педагогічного університету імені М. В. Гоголя. 2004–2006 рр. – доцент кафедри вищої математики Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя (за сумісництвом), проректор Ніжинського агротехнічного інституту Національного аграрного університету. 2006–2021 рр. – доцент кафедри інформаційних технологій і аналізу даних (раніше мала назву прикладної математики, інформатики і освітніх вимірювань) Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя.

Завідувач науково-методичного відділу Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя (за сумісництвом, 2006–2008).

Викладала для студентів бакалаврату та магістратури навчальні курси «Методи оптимізації та дослідження операцій», «Теорія керування», «Теорія ігор», «Теорія ймовірностей та математична статистика», «Статистичний аналіз даних в поведінкових науках», «Класична теорія освітніх вимірювань», «Моделі та методи сучасної теорії тестів».

Коло наукових інтересів: математичне моделювання, статистичний та інтелектуальний аналіз даних, освітні вимірювання, теорії тестів та їх застосування.

Має відзнаки: Почесні грамоти Міністерства освіти і науки України (2006, 2008), Почесна грамота Міністерства аграрної політики України (2006), Почесні грамоти університету (1998, 1999, 2007, 2008, 2015), Відмінник освіти України (2017).

Автор більше 100 наукових та науково-методичних публікацій.

9 листопада – 65 років від дня народження **Галини Львівни**

Тимошенко (1957), педагога-хореографа, балетмейстера, заслуженого працівника культури. Випускниця НДПІ (1987).

Народилася в місті Ніжині. В 1976 р. закінчила Сумське культурно-освітнє училище. В 1980 р. створила гурт «Ритм» у Ніжинському будинку піонерів. У 1987 р. закінчила Ніжинський державний педагогічний інститут.

Ансамбль «Ритм» за 40 років свого існування, під керівництвом Галини Львівни, брав участь у численних всеукраїнських та міжнародних конкурсах, зокрема у 17 країнах світу.

Творча діяльність Галини Тимошенко відзначена нагрудним знаком «Відмінник освіти України» (1991), Заслужений працівник культури України (2001), володар ордену «Берегиня України» (2019), обласний стипендіат від Чернігівського обласного осередку Національної хореографічної спілки України (2020).

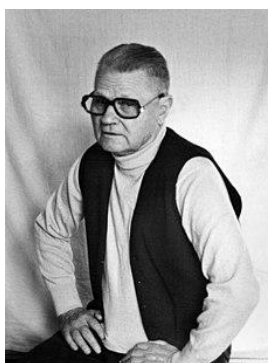
14 листопада – 60 років від дня народження Галини Георгіївни Брюзгіної (1962), піаністки, концертмейстера.

Закінчила фортепіанний факультет Київської музичної Академії ім. П. Чайковського. З 1988 р. працює на музично-педагогічному факультеті Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя викладачем класу фортепіано. З 1991 р. – концертмейстер на кафедрі вокально-хорової майстерності, з 1999 р. – провідний концертмейстер факультету культури і мистецтв НДУ ім. М. Гоголя.

Водночас, з 2000-го р. – музичний керівник Ніжинського драматичного театру ім. М. Коцюбинського. Активна учасниця культурно-мистецьких заходів у Ніжині, Чернігові. Зробила численні концертні виступи у Києві. Нагороджена почесними грамотами управління культури міськвиконкому.

23 листопада (10 листопада за ст. ст.) – **115 років від дня народження**

Івана Максимовича Кошелівця, (справжнє прізвище – Ярешко) (1907–1999), українського літературознавця, літературного критика, публіциста, редактора, перекладача, мемуариста, громадського діяча. Почесний доктор філософії Українського вільного університету в Мюнхені (ФРН), дійсний член Наукового товариства імені Шевченка та Української вільної академії наук. Випускник Ніжинського інституту народної освіти (1930).

Народився в заможній селянській родині в селі Велика Кошелівка Ніжинського повіту Чернігівської губернії (нині село Ніжинського району Чернігівської області).

1930 р. закінчив Ніжинський інститут народної освіти. В цьому ж році працював директором середньої школи та шкільним вчителем у містечку Городниці на Житомирщині.

У 1930–1933 рр. – асистент, доцент Кременчуцького інституту соціального виховання. Керував секцією наукових робітників у місті Кременчуці.

Весною 1933 р. звинувачений у «гнилому лібералізмі» та українському націоналізмі, виключений із членів ВКП(б), звільнений з роботи в інституті та позбавлений права викладати у вищих навчальних закладах.

З листопада 1934 р. – вчитель, потім – заступник директора в середній школі міста Ніжина. 1938 р. отримав дозвіл читати окремі курси з історії стародавньої української літератури в Ніжинському педагогічному інституті. 1940 р. вступив до аспірантури Інституту літератури АН УРСР. Під час Другої світової війни – співробітник газети «Ніжинські вісті».

Від 1944 р. на еміграції. Разом з іншими українськими письменниками, що емігрували з УРСР, почав видавати журнал «Літаври».

Працював у редакції «Енциклопедії українознавства». Від 1957 р. – член її редколегії і редактор відділу літератури.

У 1951–1955 рр. редагував літературну сторінку часопису «Сучасна Україна» (виходив у Мюнхені). Згодом на її основі було створено «Українську літературну газету». У 1955–60 рр. редагував її. З січня 1961 р. почав виходити літературний і громадсько-політичний журнал «Сучасність». І. Кошелівець був його головним редактором.

Грудень

1 грудня – 70 років від дня народження **Наталії Миколаївни**

Суховеєвої (1952), доцента. Випускниця НДПІ ім. Миколи Гоголя (1976).

Закінчила природничий факультет Ніжинського державного педагогічного інституту імені Миколи Гоголя в 1976 р. В 1989 р. захистила кандидатську дисертацію на тему «Науково-педагогічні основи діяльності класного керівника профтехучилища». Працювала в Ніжинській вищій школі з 1989 по 2013 рр. на посадах викладача (1989–1990), старшого викладача (1990–1991), доцента (1991–1999), завідувача кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи (2002–2007), доцента кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи (2007–2013). Відмінник освіти України.

Основний напрям наукових інтересів – теоретичні та практичні засади підготовки майбутніх соціальних педагогів в умовах євроінтеграції. Результати своїх наукових досліджень висвітлила у понад 80 публікаціях, серед яких навчально-методичні посібники, в тому числі з грифом МОН України, наукові статті, навчальні програми та методичні рекомендації.

Для студентів напряму підготовки та спеціальності «соціальна педагогіка» викладала навчальні дисципліни: «Соціальна педагогіка», «Технології роботи соціального педагога в зарубіжних країнах», «Етнопедагогіка», «Актуальні проблеми соціальної педагогіки», спецкурси тощо.

Була членом Української асоціації кафедр соціальної педагогіки і соціальної роботи. Постійно брала участь у Всеукраїнських та Міжнародних наукових конференціях.

3 грудня (21 листопада за ст. ст.) – 210 років від дня народження **Миколи**

Івановича Білевича (1812–1860), російського письменника і педагога XIX ст., колежського радника. Випускник Гімназії вищих наук князя Безбородька (1830).

Народився в Курську в родині вчителя гімназії. Навчався в Курському повітовому училищі та гімназії. У 15 років вступив до Гімназії вищих наук кн. Безбородька в Ніжині, де навчалися Н. В. Гоголь, Н. В. Кукольник, Є. П. Гребінка, і де викладав його дядько, професор М. В. Білевич. Після закінчення гімназії в 1830 р. вступив до Московського університету. Потім працював учителем історії та географії в Московській практичній академії.

У 1836 р. отримав місце викладача історії і статистики в старшому класі інституту обер-офіцерських дітей, потім – учитель у жіночому Олександрівському училищі, і, крім того, давав уроки словесності в декількох приватних будинках.

Близько 1839 р. керівництво виховного будинку доручило Білевичу скласти навчальний посібник до викладання загальної історії. Одночасно він викладав російську словесність і археологію у сирітському будинку і в Московському палацовому архітектурному училищі, виконуючи в останньому обов'язки вченого секретаря конференції училища. У 1848 р. був призначений інспектором Калузької гімназії, а в 1850 р. переведений інспектором у першу московську гімназію.

У 1853 р. вийшов у відставку і оселився в Курську. Помер в своєму маєтку.

3 грудня – 65 років від дня народження Валентини Іванівни Теслі (1957), старшого викладача.

Народилася в селі Заворичі Броварського району Київської області. Закінчила факультет романо-германської філології Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка в 1979 р. по спеціальності німецька мова і література. Після закінчення університету працювала в сільській школі вчителькою англійської і німецької мови.

Працювала в Ніжинській вищій школі з 1980 р. на посадах асистента (1980–1993), старшого викладача (з 1993) кафедр іноземних мов, російської та зарубіжної літератури, світової літератури та історії культури. Основний напрям наукових досліджень – австрійська література.

8 грудня – 175 років від дня народження Антона В'ячеславовича Добіаша (1847–1911), російського філолога-еллініста, професора.

Народився в Чехії, де закінчив Карлів університет. У 1869 р. був призначений викладачем в Оломоуцьку слов'янську гімназію.

З травня 1870 по травень 1871 рр. навчався в Санкт-Петербурзі як слов'янський стипендіат. Після іспиту на звання вчителя давніх мов був проведений 26 червня 1871 р. в колезькі асесори і призначений викладачем грецької мови в Харківську гімназію, де з 5 листопада 1874 р. був на посаді інспектора.

У 1875 р., на запрошення Н. А. Лавровського, переїхав до Ніжина, де зайняв посаду наставника студентів (вихователя) Ніжинського історико-філологічного інституту, а з серпня 1876 р. розпочав викладати в ньому грецьку мову. Після здачі магістерського іспиту в Петербурзькому університеті з 1 липня 1878 р. О. В. Добіаш був призначений виконуючим обов'язки екстраординарного професора в інституті на кафедрі грецької словесності; з 26 червня 1879 р. – колезький радник; з 19 жовтня 1882 р. – інспектор студентів (до березня 1899); з 26 червня 1883 р. – статський радник.

Після захисту в 1883 р. дисертації «Синтаксис Аполлонія Дискола» отримав ступінь магістра грецької словесності і з 1884 р. затверджений на посаді ординарного професора; з 1 січня 1896 р. – дійсний статський радник. Кілька разів займав посаду директора Інституту.

У 1898 р. в Юр'ївському університеті захистив докторську дисертацію «Досвід сімасіології частин мови і їх форм на ґрунті грецької мови» і отримав ступінь доктора грецької словесності.

У 1908 р. А. В. Добіаш вийшов у відставку і виїхав до Петербургу.

8 грудня (26 листопада за ст. ст.) – **195 років від дня народження Миколи Васильовича Гербеля** (1827–1883) – російського поета, перекладача, редактора та видавця.

Народився Микола Васильович у родині генерал-лейтенанта артилерії. Коли йому виповнилось шість років, батьки переїжджають до міста Шостка.

Закінчив відомий благородний пансіон при 1-й Київській гімназії, після – Ніжинський ліцей. У 1848 р. став юнкером Ізюмського гусарського полку і вже 1849 р. брав участь в угорському поході. 1851 р. переведений у Петербург, до лейб-гвардії уланського полку, а 1859 р. вийшов у відставку у чині штабс-ротмістра.

1852 р. у Петербурзі Гербель випустив книгу «Изюмский слободской казачий полк. 1651–1765», яка і по сьогоднішній день залишається важливим джерелом з історії України. Друкував також вірші «На 200-летие Изюмского гусарского полка». Інші відомі історичні праці Гербеля: «Нежин» (1852), «Лицей князя Безбородько».

Проте найбільше Гербель відомий як перекладач. Найвідоміший його переклад «Слово о полку Ігоревім» під назвою «Игорь князь Северский» (1854).

У 1856 р. Гербель надрукував у журналі «Библиотека для чтения» свій переклад вірша «Думка» («Нащо мені чорні брови»), що став першим опублікованим російським перекладом творів Шевченка. Він же перший, у 1869 р., переклав на російську «Заповіт» українського поета. Всього Гербель переклав 18 творів Шевченка, зокрема, і поему «Гайдамаки».

11 грудня (28 листопада за ст. ст.) – **110 років від дня народження Андрія Володимировича Домбровського** (1912–1992), українського вченого, хіміка-органіка.

Народився в селі Заріччя Пирятинського повіту Полтавської губернії. У 1929 р. А. В. Домбровський вступив до Харківського хіміко-технологічного технікуму, по закінченню якого в 1932 р. був направлений на роботу в місто Павлоград на завод №55 Міністерства боєприпасів. У 1935 р. вступив до Московського державного університету ім. М. В. Ломоносова на хімічний факультет, який закінчив у 1941 р., отримавши спеціальність хіміка-органіка.

У липні молодшого лейтенанта Домбровського А. В. мобілізували в діючу армію і направили на фронт. У жовтні 1945 р. був демобілізований. В листопаді цього ж року був прийнятий на роботу у Вінницький медичний інститут на посаду асистента кафедри біохімії. За сумісництвом займав у цьому ж інституті посаду заступника декана по учбовій роботі.

У 1946 р. вступив до аспірантури хімічного факультету Московського університету. У 1949 р. захистив кандидатську дисертацію на тему: «Сульфування ненасичених вуглеводнів».

З 1 вересня 1949 р. працював доцентом кафедри органічної хімії Чернівецького державного університету, а з вересня 1954 по 1975 рр. був деканом хімічного факультету.

В 1959 р. Андрій Володимирович захищає докторську дисертацію на тему «Реакція галогенарилування та арилування ненасичених сполук ароматичними діазосполуками та її використання в органічному синтезі». В цьому ж році Домбровському надано вчене звання професора кафедри органічної хімії.

З 1960 р. очолює наукову лабораторію при кафедрі органічної хімії. За період 1946–1976 рр. надруковано 206 наукових праць, запатентовано 5 винаходів.

З 1977 р. його педагогічна і наукова діяльність пов'язана з Ніжинським державним педагогічним інститутом ім. М. В. Гоголя. 16 років свого надзвичайно плідного життя Домбровський А. В. віддав кафедрі хімії цього відомого на Україні закладу, 15 з яких працював її завідуючим.

13 грудня – 70 років від дня народження Олександра Юрійовича

Москаленка (1952), кандидата історичних наук (з 1990), доцента (з 1993). Відмінник освіти України, заслужений діяч Ніжинської вищої школи.

Народився в місті Ніжині. У 1974 р. закінчив історичний факультет Чернігівського державного педагогічного інституту ім. Т. Г. Шевченка. В НДУ працює з 1975 р. У 1989 р. закінчив аспірантуру на кафедрі історії і політичної економії Київського державного інституту іноземних мов.

Автор близько 40 праць.

Основний напрям наукових досліджень: історія первісності, історичне краєзнавство, історична географія, історична антропологія.

14 грудня – 85 років від дня народження Музафара Гафизовича

Гафізова (1937), доцента кафедри зоології.

Народився в селі Хлют Рутульського району Дагестанської АРСР в сім'ї колгоспників.

У 1961 р. закінчив Дагестанський державний університет. Після закінчення університету працював директором і учителем хімії в школі.

У 1966 р. закінчив аспірантуру при Ленінградському державному університеті по спеціальності «дарвінізм».

Працював у штаті викладачів НДПІ з 1966 по 1994 рр. викладачем, старшим викладачем кафедри ботаніки. З 1972 р. – кандидат біологічних наук. 1976 р. присвоєно вчене звання доцента по кафедрі ботаніки.

З листопада 1977 по 1988 рр. – завідувач кафедри зоології. 1988–1994 рр. – доцент кафедри ботаніки.

Після 1994 р. – доцент кафедри біологічних дисциплін філіалу Дагестанського державного університету в місті Дербент.

15 грудня – 145 років від дня народження Миколи Севастьяновича

Державіна (1877–1953), історика, славіста, філолога, етнографа. Академік АН СРСР (1931), почесний член Болгарської АН (1946). Випускник Ніжинського історико-філологічного інституту (1900).

Народився в селі Преслав Бердянського повіту Таврійської губернії (нині село Приморського р-ну Запорізької обл.) в родині вчителя. Навчався в Петербурзькому університеті (1896–1897) і Ніжинському історико-філологічному інституті (1897–1900). У ці

роки розпочав етнографічні дослідження. 1900–1907 рр. працював викладачем у гімназіях Тифліса (нині м. Тбілісі) й Батумі, водночас займався питаннями етнографії народів Закавказзя. 1903, 1909–1910 рр. працював в архівах Болгарії. 1912–1917 рр. – приват-доцент Петербурзького (від 1914 р. – Петроградського) університету. 1916 р. захистив магістерську дисертацію на тему «Болгарські колонії в Росії».

Від 1917 р. – професор Петроградського університету: 1922–1925 рр. – ректор, 1925–1928 рр. – декан факультету мови й літератури, 1925–1949 рр. – завідувач кафедри слов'янської філології. Багатогранна наукова, педагогічна, суспільна діяльність Державіна у справі розвитку слов'янознавства: 1931–1934 рр. – директор Інституту слов'янознавства АН СРСР у Ленінграді (нині м. Санкт-Петербург); 1947–1953 рр. – керівник Ленінградського відділення Інституту слов'янознавства АН СРСР, 1942 р. – член Всеслов'янського антифашистського комітету.

Творча спадщина складає понад 500 наукових праць. Основні роботи присвячені проблемам історії, культури, літератури, етнографії народу Болгарії та інших слов'янських народів.

19 грудня – 125 років від дня народження Миколи Пилиповича Сайка (1897–1949), українського радянського літературознавця, поета і викладача.

Народився в місті Борисполі Київської області. 1917 р. закінчив Полтавський учительський інститут. Працював у школах Харківської області, Борисполя, згодом – у Києві. Почав писати вірші. Перші публікації з'явилися 1925 р. в бориспільській періодиці. Працюючи в школах, підтримував зв'язки з творчими організаціями. З 1925 по 1932 рр. був членом літературної організації селянських письменників «Плуг».

1932 р., закінчивши аспірантуру при Інституті літератури імені Тараса Шевченка, залишився там працювати. У 1933 р. переїхав до міста Лубни, працював у педагогічному інституті, очолював кафедру.

З 1934 по 1946 рр. викладав історію української літератури і керував літературною студією в Ніжинському педагогічному інституті. В 1937 р., як викладач української літератури, був звинувачений у націоналізмі, участі в націоналістичній організації «Плуг». Був заарештований, звільнений з посади завідувача кафедри української літератури. П'ять місяців потому був звільнений з тюрми і поновлений на посаді доцента цієї ж кафедри педагогічного інституту. 1941 р. захистив кандидатську дисертацію.

На початку війни Сайко влаштувався на посаду інспектора початкових шкіл на Харківщині. Через донос колишнього студента був заарештований, з січня по вересень 1943 р. перебував у німецькій в'язниці.

1944 р. повертається до Ніжина і поновлюється на викладацькій посаді в педагогічному інституті.

1946 р. заарештований вдруге за звинуваченням у націоналізмі та співробітництві з нацистами під час окупації. У в'язниці захворів. Поміщений був у психіатричну лікарню, де покінчив життя самогубством.

24 грудня – 105 років від дня народження Євгенії Карпівни Касьяненко (1917–2003), української радянської діячки, педагога, вчительки. Герой Соціалістичної Праці (1968). Депутат Верховної Ради УРСР. Випускниця Ніжинського педагогічного інституту імені М. Гоголя (1941).

Народилася в селянській родині. Ще в дитячому віці переїхала із родиною в село Слобода Буринського району.

У 1937–1941 рр. – студентка філологічного факультету Ніжинського педагогічного інституту імені Гоголя, який закінчила напередодні війни.

Під час німецько-радянської війни у серпні 1941 р. була евакуйована у Пензенську область РРФСР, де працювала вчителем.

У травні 1944 р. повернулася в село Слобода Буринського району і почала працювати в Першотравневій середній школі. 1944–1978 рр. – вчителька української мови і літератури, завідувачка навчальної частини Першотравневої середньої школи Буринського району Сумської області. Вересень 1957 – серпень 1964 рр. – директор Першотравневої середньої школи Буринського району Сумської області.

3 серпня 1973 р. – на пенсії.

28 грудня – 85 років від дня народження Віктора Івановича Вовка

(1937–2007), поета-гумориста. Випускник Ніжинського державного інституту імені М. В. Гоголя (1960).

Народився в місті Бахмач на Чернігівщині. У 1956 р. вступив до Ніжинського державного інституту імені М. В. Гоголя на філологічний факультет (спеціальність російська мова та література і музика).

Після закінчення інституту, у 1960 р., працював учителем російської мови та літератури, музики і співів у Вертіївській середній школі (Ніжинський р-н, Чернігівська обл.).

Від 1975 р. – інспектор шкіл Комінтернівська (Одеська обл.) відділу освіти. Друкувався від 1957 р. Автор поетичних збірок: «Дорога до себе» (1994), «Калинові заручини» (1995), збірки афоризмів і анекдотів «Коли не всі дома» (1997), «Біжу за веселкою» (1999), «Упасти з печі» (2001), «Журавлі в холоднім надвечір'ї» (2003).

Поезії Вовка ліричні, увібрали в себе українські народно-пісенні традиції. Писав музику на слова вітчизняних і зарубіжних поетів.

29 грудня (17 грудня за ст. ст.) – 140 років від дня народження Євгена

Олександровича Ненадкевича (1882–1966), українського літературознавця, педагога, шевченкознавця.

Народився в селі Довгалівка Білогірського району Хмельницької області в сім'ї священника. У 1907 р. закінчив Петербурзьку духовну академію. З 1907 по 1919 рр. викладав російську мову і літературу в середніх школах Кременчука та Житомира. З 1919 р. доцент, а з 1927 р. професор історії української та зарубіжної літератури Волинського інституту народної освіти в Житомирі. З 1930 по 1933 рр. професор історії української літератури Ніжинського педагогічного інституту. З 1934 по 1947 рр. викладав зарубіжну літературу в Мордовському, Пермському та Іванівському педагогічних інститутах.

У 1941 р. затверджений ВАКом у вченому званні доцента, а в 1943 р. після захисту кандидатської дисертації йому присвоєно вчений ступінь кандидата філологічних наук. З 1939 по 1947 рр. читав курси історії української та білоруської літератури у Московському Державному університеті ім. М. В. Ломоносова та Московському педагогічному інституті. З 1945 по 1949 рр. академічний пенсіонер, а з 1950 р. звичайний пенсіонер.

Цього року виповнюється:

240 років від дня народження **Семена Матвійовича Андрущенка** (1782–1850), викладача іноземних мов та математики, професора.

Народився в сім'ї священника. Навчався в Переяславській семінарії, з 1793 р. – у КМА, своїм коштом. 1797 р. – студент класу риторики. По закінченні КМА з 1805 р. працював учителем у нижчих граматичних класах Переяславської семінарії, згодом – викладач німецької, французької, латинської, грецької, слов'янської мов та математики. 1819 р. тимчасово працював у Полтавському губернському правлінні. 1820–1822 рр. – учитель латинської мови 1-ї Київської гімназії.

1822–1832 рр. – професор латинської словесності Ніжинської гімназії вищих наук кн. Безбородька.

1830 р. після роботи «высочайшей» комісії був звільнений з посади вченого секретаря гімназії, а 1832 р. звільнений по причині «неспокойного характера и дурного образа мыслей». Залишив службу і останні роки прожив усамітнено в хуторі.

В 1826 р. нагороджений орденом Святої Анни 3-го ступеня, а в 1827 р. йому надано чин надвірного радника.

230 років від дня народження **Капітона Степановича Павлова** (1792–1852), українського живописця, педагога.

Народився 1792 р. в місті Ревелі (тепер Таллінн, Естонія) в сім'ї портового чиновника. У 1800–1815 рр. навчався в Петербурзькій академії мистецтв, після чого переїхав до Ніжина. У 1820–1839 рр. викладав у Ніжинському ліцеї. У 1839–1846 рр. – у Київському університеті. Був особисто знайомий з Т. Шевченком. У повісті «Близнець» Шевченко пише про нього як про хорошого художника і добру людину.

215 років від дня народження **Матвія Матвійовича Могилянського** (1807(1805?)–1874).

Другим директором Юридичного ліцею в Ніжині, після Х. А. Екеблада, був Матвій Матвійович Могилянський, який закінчив Страсбурзький університет, працював у Києві та Київській губернії по освітянській лінії. До призначення М. М. Могилянського директором Юридичного ліцею кн. Безбородька, працював інспектором студентів Київського університету Св. Володимира.

М. М. Могилянський завжди сумлінно ставився до виконання своїх обов'язків, а тому й у Ніжині проявив себе як вимогливий і досвідчений адміністратор. За короткий час перебування в Ніжині він вніс чимало пропозицій, пов'язаних з покращенням підготовки юристів. Зокрема, він уважав, що студенти повинні добре знати французьку та німецьку мови, бо вони відкривають доступ до багатств юридичної літератури. У зв'язку з цим, Рада Ліцею постановила приділити увагу перекладу юридичної літератури з цих мов.

215 років від дня народження **Костянтина Андрійовича Будзинського** (1807–?), професора прикладної математики Ніжинського фізико-математичного ліцею кн. Безбородька.

Працював у Ніжинській вищій школі з 1834 по 1838 рр. на посаді виконуючого обов'язки професора математики. В 1836 р. захистив дисертацію в Київському університеті Св. Володимира, отримав ступінь магістра. В Ніжинському відділенні Чернігівського архіву зберігаються документи за назвою «Мнение о преподавании математики с применением к Лицею Князя Безбородко», авторами якого являються К. Купфер та К. Будзинський. Документи датовані 1837 р.

210 років від дня народження **Єгора (Георгія) Васильовича Гудими** (1812–1870), педагога, директора Юридичного ліцею кн. Безбородька. Випускник Гімназії вищих наук кн. Безбородька (1832).

Народився в дворянській сім'ї на Пириятинщині. Після закінчення Пириятинського повітового училища вступив до Ніжинської гімназії вищих наук, закінчив навчання в 1832 р. Біля двох років працював домашнім учителем, а в 1834 р., виїхав в Петербург, де працював в Комісії Духовних училищ викладачем географії. У 1842 р. із Дворянського полку переходить на службу в Міністерство Внутрішніх справ. У 1854 р. вийшов у відставку і три роки провів на Пириятинщині.

З 1857 р. Єгор Васильович був директором училищ Чернігівської губернії (зараз - Зав. облвно), одночасно виконуючи інші роботи (викладав географію в жіночому училищі, був директором губернського тюремного комітету). З 14 серпня 1866 р. до 1 липня 1869 р. був директором ліцею кн. Безбородька і Ніжинської гімназії.

Звільнився зі служби з чином статського радника. За старанність на службі був нагороджений орденами Анни II і III ступеня та орденом Станіслава II ступ. В грудні 1869 р. із Ніжина виїхав і оселився в хуторі Недосталь (Гудимівці), де і помер.

135 років від дня народження **Василя Микитовича Риндича** (1887–?), викладача.

Народився в місті Семенівка Чернігівської області. Проживав у місті Ніжині, викладач Ніжинського педагогічного інституту. Заарештований в 1937 р. за постановою «трійки» при УНКВД по Чернігівській області. За участь у діяльності антирадянської української націоналістичної організації ув'язнений до ВТТ на 10 років. Реабілітований в 1957 р.

130 років від дня народження **Івана Михайловича Забарного** (1892–?), педагога-дослідника.

Закінчив Ніжинський Історико-філологічний інститут у 1917 р. Педагогічну діяльність розпочав у педагогічному технікумі міста Прилук, потім працював директором педагогічного технікуму в місті Бердянську, де керував студентськими науковими розробками. Займався просвітницькою роботою в галузі дошкільного виховання.

З 1930 р. почався «ніжинський» період діяльності професора І. М. Забарного. Працював у штаті викладачів НІСВ з 1930 по 1933 рр. на посадах професора педагогіки, завідувача кафедрою педагогіки (1931–1931), помічника директора по навчальній частині. Доцент педагогіки (з 1930). Цікавився питаннями дошкільного виховання, методикою позашкільної роботи у політехнічній школі. Професор І. Забарний брав безпосередню участь у складанні нових навчальних програм інституту.

130 років від дня народження **Лідії Миколаївни Волкової** (1892–1956), старшого викладача кафедри педагогіки.

Народилася у місті Охтирка Сумської області в сім'ї службовця. Учителювала в земських школах. Закінчила жіночі курси в Петербурзі. Вчителювала, працювала в педучилищі, викладала педагогіку в Чернігівському педінституті.

Працювала у штаті викладачів НДП (1944–1956) на посаді старшого викладача кафедри педагогіки. Виконувала обов'язки завідувача кафедри. Неодноразово наголошувала на тому, що наукову роботу треба пов'язувати зі школою.

120 років від дня народження **Дмитра Івановича Кузнецова** (1902–?), кандидата біологічних наук, доцента кафедри зоології.

Працював директором Ніжинського педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя (1943–1950). Великий внесок зробив у ліквідацію наслідків Другої світової війни в інституті, відремонтовано основний навчальний корпус, гуртожиток, зросла кількість нових кабінетів.

120 років від дня народження **Олександра Олександровича Пирогова** (1902–?), доцента.

Закінчив Ніжинський інститут народної освіти у 1928 р. Працював у штаті викладачів НІНО з 1929 р. на посадах викладача курсу діалектичного матеріалізму та ленінізму, доцента.

120 років від дня народження **Степана Семеновича Поради** (1902–?), доцента кафедри педагогіки.

У 1921 р. закінчив Великосорочинську учительську семінарію. Працював у штаті викладачів НІНО з 1930 по 1934 рр. на посадах директора НІНО, доцента кафедри педагогіки, завідувача кафедри педолого-педагогічних дисциплін. Зазнав політичних переслідувань та репресій (з 1934).

110 років від дня народження **Івана Матвійовича Гречко** (1912–1969), кандидата економічних наук, доцента.

Народився Гречко І. М. в селищі Мальчика в Астраханській області. Під час громадянської війни добровольцем пішов в Червону армію. З 1921 р. – організатор комсомолу в Кабардино-Балкарії. З 1926 р. навчався в московському промислово-економічному інституті. У 1930 р. вступив до інституту червоної професури на спеціальність світове господарство, світова політика і, одночасно, викладав політекономію в вузах Москви.

З 1938 р. – директор Ніжинського педінституту. З 1943 по 1945 рр. докторант інституту економіки Академії Наук СРСР. З 1945 по 1966 рр. директор, а потім ректор Ленінградського фінансово-економічного інституту (нині Санкт-Петербурзький державний університет економіки і фінансів).

105 років від дня народження **Феодосія Яковича Середи** (1917–?), кандидата філологічних наук, доцента.

Закінчив Київський державний університет, філологічний факультет у 1940 р. Працював у штаті викладачів НДПІ з 1953 по 1965 рр. на посаді завідувача кафедрою української мови (1953–1964), доцента (з 1964) кафедри української мови. Кандидат філологічних наук (з 1956), доцент по кафедрі української мови (з 1958).

105 років від дня народження **Євгенії Григорівни Кулініч** (1917–?), кандидата філологічних наук (з 1954), доцента (з 1968).

Закінчила Ніжинський педагогічний інститут, літературний факультет у 1941 р. Працювала в штаті викладачів НДПІ з 1944 по 1975 рр. на посадах старшого викладача, завідувачки кафедри російської мови (з 1969). З 1968 р. – доцент по кафедрі російської мови.

100 років від дня народження **Лариси Гнатівни Керенцевої** (1922–?), старшого викладача.

Закінчила Московський державний університет, філологічний факультет у 1948 р. Працювала в штаті викладачів НДПІ з 1967 по 1983 рр. В період до 1970 р. – на посаді старшого викладача кафедри російської мови.

100 років від дня народження **Ганни Федорівни Герасименко** (1922–?), доцента, кандидата педагогічних наук. Випускниця НДПІ (1947).

Закінчила Ніжинський державний педагогічний інститут, природничий факультет у 1947 р. Працювала у штаті викладачів НДПІ з 1948 по 1980 рр. на посадах асистента, викладача, старшого викладача кафедри педагогіки (1948-1956), асистента, викладача, старшого викладача, виконуючого обов'язки доцента (з 1970) кафедри ботаніки. З 1965 р. – кандидат педагогічних наук.

95 років від дня народження **Олексія Федоровича Дем'яненка** (1927–?), доцента, кандидата філологічних наук.

Закінчив Харківський державний педагогічний інститут, історико-філологічний факультет у 1955 р. Навчався в Львівському державному університеті на філологічному

факультеті у 1960 р., Київському державному університеті на філологічному факультеті в 1962-1963 рр.

Працював у штаті викладачів НДПІ в 1950-1970 рр. на посаді доцента кафедри російської мови. Кандидат філологічних наук з 1964 р.

90 років від дня народження Лілії Євсейни Вінаковської (1932–2018), актриси Курганського драматичного театру (Росія). Випускниця філологічного факультету НДПІ (1955).

У 1955 р. працювала актрисою Чернігівського українського театру.

У 1969 р. грала в Тюменському театрі.

У 2004 р. з Кургану переїхала в місто Орел.

Лілія Вінаковська не мала спеціальної акторської освіти, але вона дуже пишалася тим, що закінчила філологічний факультет Ніжинського інституту. Все своє життя Лілія Євсейна не переривала зв'язку зі своєю алма mater. Останній раз вона була в своєму улюбленому Ніжині в 2006-му, через рік після святкування 200-річчя навчального закладу; дала три вистави на сцені, з якої починалася її театральна доля.

Історія університету мовою дат

1817 р., 6 червня. Завершено будівництво Гімназії за проектом академіка архітектури Луїджі Руски, під безпосереднім керівництвом будівничого архітектора Івана де Лукіні.

1827 р. Порушено справу про вільнодумство у Ніжинській гімназії вищих наук, яке тривало до 1830 року. До справи був причетний М. В. Гоголь.

1832 р. Гімназію перепрофільовано в Ніжинський фізико-математичний ліцей.

1877 р. Почали виходити «Известия Историко-филологического института кн. Безбородько в Нежине», які видавалися протягом 45 років.

1882 р. В Інституті відкрито історичне відділення, що сприяло формуванню наукової «історичної школи», з якою пов'язані імена істориків М. Я. Арістова, М. М. Бережкова, В. Г. Ляскоронського, П. І. Люперольського. В. К. Піскорського, І. Г. Турцевича та ін.

1882 р. Директором інституту стає Микола Єфремович Скворцов (1836–1902), філософ і педагог.

1907 р. Директором призначено директора Іванова Івана Івановича (1862-1929 рр.) – талановиту й ініціативну людину, філософа, історика, літературознавця і мистецтвознавця. Він розробив проект перебудови інституту.

1922 р., 28 вересня. Утворено кафедри: фізико-математичну, природничу, історії культури, історії, літературну, мовознавчу, теорії і практики соціального виховання, педології.

1932 р., 17 жовтня. За розпорядженням Народного комісаріату освіти України навчальний заклад реорганізовано в Педагогічний інститут професійної освіти для підготовки вчителів-предметників. Працювали такі відділення: історико-економічне, мовно-літературне, агробіологічне і фізико-математичне.

1937–1938 рр. Масові репресії в інституті.

1942 р., червень. Створено підпільну антифашистську організація під керівництвом Якова Батюка, до якої увійшли і студенти педінституту. 6 та 7 вересня 1943 р. її учасників фашисти розстріляли.

1952 р., 1–2 березня. У ніжинському Будинку культури відбувся VII пленум правління Спілки письменників України, присвячений 100-річчю від дня смерті Миколи Гоголя. На ньому виступили: Л. Дмитерко, О. Полторацький, С. Олійник, О. Гончар та ін.

1957 р. Відкрито картинну галерею педінституту.

1962 р. Поновлено роботу факультету англійської мови.

1982 р. Народний художник СРСР С. Ф. Шишко подарував картинній галереї 36 своїх картин.

1992 р., травень. Створено об'єднання товариства «Просвіта» Ніжинського педінституту.

1992 р., 23 листопада. Засновано газету «Просвіта» – орган об'єднання товариства «Просвіта» Ніжинського педінституту.

1997 р., 20 жовтня. На базі Ніжинського державного педагогічного інституту ім. М.В.Гоголя відбулася нарада ректорів вищих навчальних закладів III-IV рівня акредитації Київського регіону, де обговорювалися питання реформування вищої освіти в державі. До Ніжина прибули 35 ректорів інститутів а університетів регіону

2002 р. У пам'ять про 150 річницю з дня смерті М.В.Гоголя в університеті відкрито оновлений Музей М.В.Гоголя.

2002 р., 9 жовтня. Перша запис книги в Електронному каталозі бібліотеки. Початок впровадження інформаційно-комп'ютерних технологій в роботу бібліотеки за допомогою програми АБІС «РБІС».

2002, 12 листопада. Перша реєстрація періодичного видання (журналу) в ЕК.

2007 р., 5 березня. З лекцією «Конституційна реформа в Україні» перед студентами та викладачами історико-юридичного факультету виступив народний депутат України, заступник Голови ВР Микола Томенко.

2007 р., вересень. Факультет психології та соціальної роботи відзначив перший ювілей - п'ять років свого існування.

2007 р., вересень. На фасаді Гоголівського корпусу відкрито меморіальну дошку відомому славісту, одному з основоположників білоруського мовознавства й літературознавства, випускникові Ніжинського історико-філологічного інституту (1885 р.) академіку Ю. Ф. Карському.

2007 р., жовтень. Відбулася зустріч студентів і викладачів університету з шеф-редактором телевізійного проекту «Великі українці» Вахтангом Кіпіані.

2007 р., листопад. В університеті був відзначений 125-річний ювілей історико-юридичного факультету.

Іменний покажчик

А

Аврахов Г. Г. 10
Астаф'єв О. Г. 51
Андрущенко С. М. 79

Б

Барановська О. В. 13
Безбородько О. А. 19
Бережняк В. М. 39
Білан О. А. 53
Білевич М. І. 73
Бойко Н. І. 69
Бойправ М. Д. 49
Боголюбов М. М. 31
Боченко Л. Г. 15
Брок А. О. 41
Брюзгіна Г. Г. 72
Будзинський К. А. 80
Буряк М. Ю. 32

В

Верба Г. В. 47
Візінг В. Г. 20
Вінаковська Л. Є. 83
Вовк В. І. 78
Волкова Л. М. 81

Г

Гафізов М. Г. 76
Гейнрихсен М.-Ф. Ф. 62
Гельбке Ф. Ф. 16
Герасименко Г. Ф. 82
Гербель М. В. 75
Гетьман І. М. 34
Глібов Л. І. 14
Голуб С. О. 6
Горбенко В. І. 29
Городецька М. О. 65
Грот М. Я. 23
Гребінка Є. П. 8
Гречко І. М. 82
Гудима Є. В. 80
Гулак К. Д. 31
Гусейнова Л. В. 58
Гуцало Є. П. 5

Д

Давиденко С. М. 63
Даньшина Н. Д. 25
Дем'яненко О. Ф. 82
Державін М. С. 76
Добіаш А. В. 74
Довгоброд І. Я. 67

Домбровський А. В. 75

Дорохін В. Г. 24
Дряньський Є. Є. 28

Дроб'язко В. П. 10

Дубравіна В. Г. 60

Дубровський В. В. 35

Дубровський П. П. 41

Є

Єршов А. Г. 39

Ж

Жаркевич Н. М. 21

Живоглядов А. Б. 36

Жовтопляс О. І. 33

Жомнір О. В. 4

З

Забарний І. М. 80

Заболотський В. О. 22

Заболотський П. О. 59

І

Іваниця Г. М. 11

Іванов В. В. 62

Іванов І. І. 61

Ігнатенко М. Я. 30

К

Кадлубовський А. П. 16

Казьмін П. М. 68

Касимов С. Є. 9

Касьяненко Є. К. 77

Качалова Т. В. 55

Керенцева Л. Г. 82

Кислинська Г. Є. 7

Клименко К. Т. 52

Климовицька З. М. 53

Коваленко В. Г. 45

Ковальчук О. Г. 33

Козуб С. Г. 66

Колесникова Н. В. 25

Колезнев С. І. 7

Коломієць В. О. 27

Коломієць О. Г. 25

Конончук І. М. 19

Коробка В. І. 11

Кочерга І. І. 13

Кошелівець І. М. 72

Крицький В. М. 44

Крутько Н. В. 69

Кузнецов Д. І. 81

Кузьменко В. Ю. 55

Кулініч Є. Г. 82

Куменський В. Р. 16
Куровський Д. М. 66
Курсон В. М. 64
Кушерець Т. В. 37
Кушелєв-Безбородько Г. О. 7

Л

Лазаренко К. О. 56
Лісова Т. В. 71
Лорченко В. І. 17
Лукач С. П. 5
Лушник Л. С. 60

М

Майборода А. В. 57
Максимович Г. А. 27
Маркевич О. І. 20
Мельник М. К. 67
Мінько І. А. 26
Могілянський М. М. 79
Мордань В. Г. 5
Москаленко О. Ю. 76
Моціяка П. П. 34
Мулярчук С. О. 46

Н

Нагорна П. І. 32
Неділько О. Д. 15
Ненадкевич Є. О. 78
Нестерець М. М. 48
Нога П. В. 6

О

Олійник В. М. 46
Останіна Н. С. 44

П

Павлов К. С. 79
Падун Н. О. 22
Палаєва Н. М. 38
Пащенко Л. І. 35
Пирогов О. О. 81
Пінчук Т. Д. 54
Піскорський В. К. 50
Половець В. М. 3
Полонський Л. В. 49
Помагайба В. І. 4
Пономаренко О. І. 29
Порада С. С. 81
Потороча В. Г. 65
Проценко Л. І. 70

Р

Радченко К. Ф. 36
Ревенчук В. В. 12
Резанов В. І. 60
Риндич В. М. 80
Ролік А. В. 40

Рубець О. І. 68

С

Савченко Ф. Я. 8
Сайко М. П. 77
Святогор В. А. 21
Семеніхіна К. А. 51
Семцовський В. І. 47
Сергієнко Н. П. 12
Середа Ф. Я. 82
Сидоренко В. О. 9
Солова В. М. 63
Сухоєєва Н. М. 73

Т

Тарабан М. П. 3
Таран О. М. 37
Тесля В. І. 74
Тимошенко Г. Л. 71
Тищенко В. Г. 48
Тищенко В. І. 17
Трибуханчик А. М. 61
Троцина К. Є. 23

Ф

Фастовська І. Й. 62
Федерс Г. Ю. 23
Фесенко В. А. 13
Фіцула М. М. 42
Фогель А. М. 9
Фохт В. Р. 54
Фохт У. Р. 18

Х

Харченко В. М. 38
Хойнацький А. Ф. 45

Ц

Ціммерман Я. К. 58

Ш

Шаповаленко Т. В. 64
Шевчук М. О. 43
Шелемеха Г. М. 28
Шешурак П. М. 20
Шиян К. К. 40
Шовкопляс Л. Г. 18
Шуман О. М. 65

Щ

Щербонос В. П. 26

Ю

Ющенко О. Я. 50

Я

Яковенко Ф. С. 56
Ярешко В. І. 70

При складанні Календаря була використана наступна література:

- 1. Викладачі Ніжинської вищої школи** : бібліографічний покажчик. Ч. 2. 1920–1940 ; Ч. 3. 1940–1970 / укладачі: Л. В. Гранатович, Т. П. Скатерна. – Ніжин : НДПУ ім. М. В. Гоголя, 2000. – 246 с.
- 2. Викладачі Ніжинської вищої школи** : біобібліографічний покажчик / упоряд.: Л. П. Косовських, В. І. Манжай, С. М. Морейченко та ін.; НДУ імені Миколи Гоголя. – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2005.
Ч. 4 : 1970–2005, Кн. 1 : Загальноуніверситетські кафедри. Факультет іноземних мов. Факультет культури і мистецтв. Історико-юридичний факультет. Природничо-географічний факультет. – 2005. – 236 с.
Ч. 4 : 1970–2005, Кн. 2 : Фізико-математичний факультет. Філологічний факультет. Факультет психології та соціальної роботи. Бібліотека. – 2005. – 170 с.
- 3. Гранатович, Лариса Валентинівна. Викладачі Ніжинської вищої школи** : бібліографічний покажчик. Ч. 1. 1820–1920 / Л. В. Гранатович. – 2-е вид., переробл., доп. – Ніжин : НДПУ ім. М. В. Гоголя, 2001. – 244 с.
- 4. І дорогий, і незабутній**: спогади випускників університету / ред. Т. Д. Пінчук ; НДУ імені Миколи Гоголя. – Ніжин, 2005. – 236 с.
- 5. Календар знаменних і пам'ятних дат по місту Ніжину на 2012 рік** / уклад. : Л. Г. Гусєва, В. М. Кузьменко ; Ніжинська центральна міська бібліотека ім. М. В. Гоголя. – Ніжин : [б. в.], 2012. – 37 с.
- 6. Календар знаменних і пам'ятних дат міста Ніжина на 2017 рік** / упоряд. : Л. Г. Гусєва, В. М. Фінкельштерн; Ніжинська центральна міська бібліотека ім. М. В. Гоголя. – Ніжин : Видавець ПП Лисенко М. М., 2017. – 68 с., іл.
- 7. Ніжинська вища школа у спогадах студентів і викладачів** : у 2 т. / укладачі: Г. В. Самойленко, О. Г. Самойленко. – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2015.
- 8. Пінчук Т. Мої чотири ректори.** – Ніжин : [б. в.], 2000. – 42 с.
- 9. Самойленко, Григорій Васильевич. Нежинская филологическая школа. 1820–1990** / Г. В. Самойленко. - Нежин : НГПИ, 1993. - 170 с.
- 10. Самойленко, Григорій Васильович. Ніжинська вища школа: сторінки історії** / Г. В. Самойленко, О. Г. Самойленко. – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя ; Ніжин : Аспект-Поліграф, 2005. – 420 с.
- 11. Самойленко, Григорій Васильович. Ніжинська вища школа в життєвих та творчих долях її випускників** [Електронний ресурс] : Т. 1. 1820–1920 / Г. В. Самойленко, О. Г. Самойленко ; Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя. – Електрон. текстові дан. – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2020. – 369 с. – Заголов. з титул. екрану.
- 12. Самойленко, Григорій Васильович. Ніжинська вища школа в життєвих та творчих долях її випускників** [Електронний ресурс] : Т. 2. 1920–2020 / Г. В. Самойленко, О. Г. Самойленко ; Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя. – Електрон. текстові дан. – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2020. – 465 с. – Заголов. з титул. екрану.

Науково-бібліографічне видання

Відповідальний за випуск:
Морозов О. С. – директор бібліотеки

Упорядники:

Кільдіватова О. Д., Манжай В. І., Мухомодєєва Н. В.
Літературний, технічний редактор – **Кільдіватова О. Д.**

Макет обкладинки:
Мухомодєєва Н. В.

Ніжинська вища школа: викладачі і випускники:
календар знаменних і пам'ятних дат на 2022 рік

